

ကညီဖိလၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘျၣ်အကလုာ်

Karen Voices Around
the World

ကညီဖိလၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်
Karen Voices Around the World (Karen version)

Drum Publication Group
P.O Box 66
Kanchanaburi 71000
Thailand

drum@drumpublications.org
www.drumpublications.org

လါပူၤ, ၂၇၄၇ ကညီနီၣ်
December, 2008

ISBN- 978-974-613-101-8

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီ

ကညီဖိလၢကီၢ်သၢဘျၣ်တဘျၣ်တဖၣ်မၤမနုၤလဲၣ်.	၁
တၢ်လဲၤခိဖျိလၢတၢ်လီၢ်အသိတတီၤ	၃၀
ကညီမုၢ်ပတီၢ်မုၢ်ဖိတဂၤအတၢ်လဲၤ	၃၅
တၢ်လဲၤခိဖျိၣ်ကိၣ်သရၣ်တဂၤအသိးလၢဒဲကဝီၤအပူၤ	၄၂
တၢ်အိၣ်မူအသိလၢထံကီၢ်အသိတဘျၣ်အပူၤ	၄၆
ယတၢ်ယုထၢ	၅၃
တၢ်အိၣ်မူလၢထံကီၢ်သၢဘျၣ်တဘျၣ်	၅၇
ယၤဒီးယပှၤဟံၣ်ဖိယိဖိအတၢ်လဲၤအိၣ်ဆိး ဆူကီၢ်အိးစၢထွဲလံယါ	၆၁

တၢ်ကတိၤလၢညါ

မ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤ, ကညိဖိအါဂၤသုးလီၤသုးကျဲဆူတၢ်လီၤအါတၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီး
ဘၣ်အပူၤလီၤ. ကညိဖိတဖၣ်အံၤန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးဂၤယၢ်လၢကသုးလီၤသုးကျဲဆူထံ
ကီၢ်သၢဘၣ်တဘျီဒီးတၢ်အံၤကဲထီၣ်တၢ်လၢကညိဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ဆၢတဲာ်တၢ်
အအိၣ်အမ့ၢ်တမံၤလၢအတၢ်အိၣ်မူအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးလၢပုၤအါဂၤအဂီၢ်မ့ၢ်တၢ်ကိတုၤ
ဒၣ်လဲာ်လၢကဘၣ်ဆိကမိၣ်မ့ၢ်ပတၢ်အိၣ်မူကမၤအသးလၢထံကီၢ်အသိလၢအအိၣ်
ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလီၤဆိတဖၣ်ဒ်လဲာ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်သိးတၢ်ကမၤစၢၤပုၤလၢအဘၣ်သၢကၢ်ဒီးတၢ်သုးလီၤသုးကျဲအတၢ်ယုထၢဒီးဒ်သိး
အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကဆၢတဲာ်တၢ်လၢအဘၣ်ကသ့အဂီၢ်ကျိၣ်တၢ်ရၤလီၤလံာ်လဲာ်တၢ်မၤ
ကရူၢ်ယုထီၣ်ကညိဖိလၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်တဖၣ်လၢကကွဲးန့ၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤဒီးအတၢ်
လဲၤခီဖျိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တဘျီအံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်ကွဲးဘၣ်ဃးကညိဖိလၢအအိၣ်လၢဒဲ
ကဝီၤပူၤဒီးကညိဖိလၢအလဲၤတၢ်လံာ်ဒီးအအိၣ်တၢ်လံာ်တနီၤလၢထံဂၤကီၢ်ဂၤတဖၣ်
အ တၢ်အိၣ်မူ, အတၢ်လဲၤခီဖျိလၢထံကီၢ်အသိတဘျီဒီးတဘျီအပူၤန့ၣ်လီၤ.
အဝဲသ့ၣ်အတၢ်လဲၤခီဖျိတဖၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လဲၤခီဖျိလၢအဘၣ်သၢကၢ်ဝဲလၢအဂ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,
အလီၤသးဘၣ်ဖျိမ့ၢ်ဂ့ၤ, လီၤသ့ၣ်ပိာ်သးဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, လီၤနံၤဒီးလီၤပျံၤလီၤဖုးတဖၣ်မ့ၢ်
ဂ့ၤဒီးဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂ့ၢ်တဖၣ်လီၤ.

ကျိၣ်တၢ်ရၤလီၤလံာ်အိၣ်ဒီးစံးဘျူးဘၣ်ကညိဖိကိးဂၤဒဲးလၢအနီၤလီၤဒီးဟ့ၣ်ထီၣ်
အတၢ်လဲၤခီဖျိအတၢ်ကွဲးတဖၣ်အံၤဆူပအိၣ်လၢပကစဲကျဲးဒီးထုးထီၣ်ရၤလီၤဘၣ်
အီၤအဂီၢ်လီၤ. ပမ့ၢ်လၢလံာ်တဘျီအံၤကဲထီၣ်တၢ်နီၤလီၤဟ့ၣ်လိာ်သကိးသး
တၢ်လဲၤခီဖျိလၢတဂၤဒီးတဂၤအဘၣ်စၢၤဒီးဒုးန့ၣ်ဟူလိာ်သးတၢ်ကစီၣ်တၢ်ပရၢတ
ဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.

ကျိၣ်တၢ်ရၤလီၤလံာ်လဲာ်တၢ်မၤကရူၢ်
လၢဒိၣ်စဲဘၣ်, ၂၀၀၈န့ၣ်

ကညီဖိလကီသဘွာ်တဘွာ်တဖာ်မမနုလဲာ်.

လၢ - ဖုစူဒွါ(လ်)
ကီဖုလ(န)

ပသးပှ်လၢပျၢထဲပလီာ်ဟ်ပှ်, “ဟးဆၢ
အိာ်ပှ်ထံတဂ့ၤ, ဟးဆၢအိာ်ပှ်ကီတဂ့ၤ.”
ဘာ်ဆာ်, ခဲအံၤကညီဖိဟးထီာ်ဆူကီသ
ဘွာ်တဘွာ်ကအိာ်ဝဲယဲာ်ကလးဂၤ, လၢအဲ
ရကၤကလံာ်စးကီမိာ်ပှ်, ယူရပၤကီမိာ်ပှ်ဒီး
အီးစတြဲလံာ်ကီမိာ်ပှ်အထံအကီတဖာ်
အပူၤလၢဆဲးဆဲးနီၣ်အဆၢကတီၢ်အံၤန့ၣ်
လီၤ. တၢ်အံၤကဒုးဆိကမိာ်ပှ်လၢအဲသ့ၣ်
တဖာ်မိာ်အမၤဝဲမနုလဲာ်တမ့ၢ်ဘၣ်ခါ.

ပမ့ၢ်ကွၢ်လၢတၢ်ကစီာ်ဟ်ဖျါထီာ်သးအပူၤပ
ကထံာ်ဘၣ်လၢတၢ်ထီာ်ဒုးဝဲပှ်ကညီဖိဟး
တုၤဆူကီသဘွာ်တဘွာ် - လၢအဲရကၤ
ကီဖုစူဒွါဒီးခဲနဒုာ်ကီအပူၤသၢကလး

ဘျၢၣ်, လၢအီးစတြဲလံာ်အပူၤလွံာ်ကထိကပိာ်ကပၤဒီးအဂၤလၢယူရပၤအထံအ
ကီတဖာ်အပူၤန့ၣ်, ဒီးဆူညါစ့ၤန့ၣ်ကညီဖိတဖာ်ကဟးထီာ်ဒီးဝဲလီၤ. ပှ်အိာ်လၢ
အဲရကၤကီမိာ်ပှ်, အီးစတြဲလံာ်ကီမိာ်ပှ်အထံအကီဒီးကီဖုစူဒွါတဖာ်အပူၤအါ
တက့ၢ်ဒုးအိာ်ထီာ်ကညီအတၢ်ကရၢကရီစုာ်စုာ်လီၤ.

ကညီဖိလားဟိန်ခိန်ဒီဘုဒ်အကလုာ်

လၢယုရပၤကီၢ်မိၢ်ပှၢ်ပူၤစ့ၢ်ကီးထံကီၢ်တနီၤကရၢကရိထီၣ်အသးလံန့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်လၢ ကီၢ်ဖုလဲ(နီ) (Finland) တခီပပှၤကညီဖိတဖၣ်ကကရၢကရိထီၣ်သးအဂီၢ်တညီ ကံာ်ဆိးဘၣ်. န်ဟိန်ခိန်ဂီၤဟ်ဖျါဝဲအသးသၢန့ၣ်လွံၣ်န့ၣ် - လွံၣ်န့ၣ်ယဲၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ် ဆီလီၤကျဲၤလီၤအလီၢ်လၢကီၢ်ခိန်ကီၢ်ယၤ, ကလံၤစိးကလံၤထံးဒီးဖဲကီၢ်ခၢၣ်သး တခီအိၣ်န့ၣ်ပှၤန့ၣ်ဖိလၢအနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒူးမ့ၢ်ဒ်ခံဆံၤကျဲၣ်ဖိအံၤအယိကကရၢက ရိထီၣ်ဘၣ်အသးကီၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ပညိၣ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢကကရၢကရိထီၣ် သးအဂီၢ်အိၣ်ဝဲဒီးကဖျါထီၣ်လၢနံၣ် ၂၀၀၈ အလၢကအံၤကစီဒီလီၤ. ပှၤအနီၣ်ဂံၢ်နီၣ် ဒူးဟ်ဖျါလၢယုရပၤအကီၢ်တဖၣ်အပူၤတၢ်တယးဝဲလၢကအိၣ်န့ၣ်တကထိယၣ် ယၣ်ဒီးထံကီၢ်ဖုလဲ(နီ) တဘျီအပူၤတစ့ၤန့ၣ်ခံကယၤဘၣ်.

လၢအခဲရကကီၢ်မိၢ်ပှၢ်အပူၤပှၤအိၣ်ပှၤဆိးဝဲတဖၣ်အါဒ်တက့ၢ်ဒီးန့ၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤ ဒီးလုာ်အိၣ်အသးသမူဒ်ဝဲကအိၣ်ယိးဆံးမုးကယၤဒီးလၢအိးစတြဲလယါကီၢ်မိၢ်ပှၢ် အပူၤပှၤလၢအိးန့ၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤကအိၣ်ဝဲယုဆံးမုးကယၤန့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်လၢယုရပၤ ကီၢ်မိၢ်ပှၢ်အပူၤ, ထဲယုၣ်နဲးတဲးဒုဒ်(မ်) (United Kingdom) တဘျီအပူၤကညီဖိ အကျါပှၤယိးဆံးမုးကယၤအိၣ်ဒီးတၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢကလုာ်အိၣ်လီၤသးအဂီၢ်ဘၣ် ဆၣ်ကီၢ်အဂၤတဖၣ်မ့ၢ်လၢအတၢ်ကတိၤကျိၣ်တညီအယိအိၣ်မူဒ်လၢထံကီၢ်ပဒိၣ် အတၢ်မၤစၢၤအဖီခိၣ်အါတက့ၢ်လီၤ. လီၤဆီဒ်တၢ်ကီၢ်ဖုလဲ(နီ)တဘျီအံၤအကျိၣ် ကိကတၢ်လီၤ.

ပှၤကလုာ်ဂၤလၢကီၢ်ပယီၤ, န်တလၢ, ပယီၤတဖၣ်ဟဲတုၤဟ်လၢ ၁၉၉၉ - ၂၀၀၀ နံၣ်လံအယိအိၣ်ဒီးတၢ်ဖဲတၢ်မၤတနီၤဘၣ်ဆၣ်မ့မ့ၢ်ကညီဖိတဖၣ်စးထီၣ်ဟဲန့ၣ်ဒ်ဖဲ ၂၀၀၅ နံၣ်ဖးဖိအယိပှၤနီၣ်ဂံၢ်ခံကယၤကျဲၣ်အကျါ, ဖဲတၢ်မၤတၢ်လၢအန့ၣ်လါလဲက အိၣ်တဂၤခံၤလီၤ. အါဒ်တက့ၢ်ဘၣ်မၤလိဖဲနဲးကျိၣ်ဒီးတနီၤမၤလိသ့အသးလၢ တၢ်မၤလၢအိးန့ၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢတနီၤဂီၢ်တနီၤဂီၢ်ဒ်ပှၤမၤလိလံာ်တဖၣ်မၤန့ၣ်အသး ယုာ်ဒီးတၢ်မၤစၢၤလၢအိၣ်အိၣ်ဆိးဒီးဆူၣ်ချ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢကီၢ်ဖုလဲ(နီ)အပူၤပှၤဟဲအိၣ်သုးလီၢ်သုးကျဲတဖၣ်တၢ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤအစ့အံၤလၢ

ကအိဉ်ဆိး, အိဉ်အိမုဆုဉ်မုဂီအကီမုတလါအလါအလီဂုဂုလီ. ဘဉ်ဆဉ်
ဟံဉ်ယိဖိးလီ, ကုကဒီးတကယာတဖဉ်အပူကလံဒိဉ်မးအယိအါတကုဘဉ်ယု
ပူန့ဉ်လါကျးဆါတလီလံ (Flea Market) မုတမု ကံဝဲဉ်ဂီအကျးန့ဉ်လီ.
မုမုပူလါအညီဉ်အိသံးအိကံ, အိမိအိခွးအကီမုတလါအမုတမံလီ.

တအံးထွဲကွံထွဲ-ပုဟဲန့ဉ်လီအိဉ်ဆိးတဖဉ်

ကီဖုလ(နံ)န့ဉ်လါအကျိဉ်ဒဉ်ဝဲတခီကိးဝဲလါစူဉ်ဇီမံ (Suomi)ဒီးပူကလုာ်တခီ
ကိးဝဲလါ Suomalainen (နီဉ်တ) ဒီး Sumalaiset (နီဉ်အါ) န့ဉ်လီ. ကီဖုဉ်ဇီ
မံအပူဟဲန့ဉ်လီအိဉ်ဆိးဒီးပုဘဉ်ကီဘဉ်ခဲလါအုရှဉ်အထံအကီတဖဉ်ဒီးအါ
ဖြါကထံကီတဖဉ်လါအအိဉ်အဆိးဝဲလါအကီပူတသ့အယိန့ဉ်လီ. မုမုပူ
လါကီရါရှါတခီတမုပုဘဉ်ကီဘဉ်ခဲတဖဉ်ဘဉ်.

ဖ ၁၉၁၇ နံဉ်ကီဖုလ(နံ)ဒုးန့ဉ်ကွဲတသဘူလါရါရှါအခါ, ရါရှါပံးန့ဉ်ကွံမု
ထီဉ်ကီဆါအကီစဉ်ဖိခံဘဉ်, လါမုထီဉ်ကလံစိးအကီစဉ်အကွဲဖိ, ဒီးလါက
လံထံးအကီစဉ်တခီတကပုအယိပူတဖဉ်လါအမုဒဉ်ပူစူဉ်ဇီမံအဖိလံစါ
သ့ဉ်လါအကဲထီဉ်ပူရါရှါအထံဖိကီဖိတဖဉ်အံးပုကကဒါကုဆူအဘူးအတံး
ဒီးမိဖုဖုအစါအသ့ဉ်အကျါဒီးကိးဝဲဒဉ်လါပူဟဲကုန့ဉ်လီအိဉ်ဆိးဖိတဖဉ်
(Reimmigrants) လီ. လါအကျါတနီကမုပူလီစါလါကလုာ်ကျိဉ်ကျိဒီး
ရါရှါတံးနီဉ်ကအိဉ်ဝဲစုကိးလီ.

ကယံပူဟဲန့ဉ်လီအိဉ်ဆိးတဖဉ်အံးဘဉ်တအံးထွဲကွံထွဲအီလါကလုာ်ဘိဉ်ညီ
ဂုဂီကရါ National Security (လံဉ်ဖျဉ်ဖုဉ်လါစူဉ်ဇီမံကိးဝဲလါ KELA -
ကဲလါ) လါတံးခွးတံးယံထံးတုသိးအကျဲသနူအပူဂုဂုန့ဉ်လီ. တံးဟံလီ
န့ဉ်အလီအိဉ်လီဆိးလါပူပုဉ်ပူဒ်ပူထံဖိကီဖိအဟံဒီးလဲတဖဉ်အပူလါခွး
ယံထံးတုသိးန့ဉ်လီ. တံးအံးထွဲကွံထွဲအံးပုမုနီဖးလီအကျါအကွံဒ်ပူ
ဂုဂီဘဉ်ထွဲအသိးကမုဝဲ -

ကျိဉ်စုအတံးဆိဉ်ထွဲမါစါ-ဘဉ်ယးကျိဉ်စုတံးမါစါအံး, သူဖံးဝါဖံး, ထံဖိကီ

ကညီဖိလဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

ဖိအတာ်နီၤဖးဝဲၣ်ဖးတအိၣ် – ဟ့ၣ်ဝဲထဲသိးပွဲၤသိးန့ၣ်လီၤ. အပူၤ Suomi ထံဖိကီၤဖိ လၢဖိးတကဲမၤတသ့, တၢ်ဖိးတၢ်မၤတအိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးကဲလၢကွၢ်ထွဲအီၤဒ်သိး ဒီးပှၤဟဲန့ၣ်လီၤအိၣ်ဆိးတဖၣ်ထဲသိးပွဲၤသိးန့ၣ်လီၤ.

လၢပှၤတကၢအတာ်အိၣ်တၢ်အီၤ တၢ်စူးကါကျိၣ်စ့လၢနီၤကစၢ်အကီၢ်တကၢ ၂၈၀ – ၃၀၀ ယူရီၤအဘျဲၣ်, ဖိလံၤ မ့တမ့ၢ် ပှၤဒီးသန့ၤအကီၢ် (၁၈) နံၣ်ဆူအဖီခိၣ် ၁၀၀ – ၂၄၀ ယူရီၤ, ၁၈နံၣ်အဖီလၢ ၁၂၀ – ၁၆၀ ယူရီၤ, ၁၂ နံၣ်ဆူအဖီလၢန့ၣ် ၁၀၀ယူရီၤ စုၣ်စုၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်ပှၤသဘျူလၢအအိၣ်ထဲတကၢဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ ၃၀၀ ယူရီၤဘျဲၣ်ဒီးပှၤ လၢအမၤလိတၢ်တဖၣ်တသီ ၈ ယူရီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤလိလံာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်မၤလိသ့တၢ် ဖိးတၢ်မၤမ့ၢ်ဂ့ၤ (အါတက့ၢ်ဖဲကွီၤပျၢ်အဆၢကတီၢ်) န့ၢ်ဘၣ်ဝဲဒ်သိးသိးလီၤ. စ့ ၈ ယူရီၤ အံၤအခိၣ်ပညီမ့ၢ်ဝဲမ့ၢ်ဆါခိတၢ်အိၣ်တဘျီဒီးတၢ်လဲၤတၢ်က့ၤအကီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဆူၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲ– ပှၤဟဲန့ၣ်လီၤအိၣ်ဆိးဖိတဖၣ်အံၤတုၤမ့ၢ်အဟဲတုၤလံန့ၣ်ပှၤ ဂ့ၢ်ဖိဒီးဆူၣ်ချ့ဘၣ်ထွဲတၢ်မၤဝဲၤဒး (Office) လဲၤအိၣ်သကိးဒီးဟ့ၣ်လီၤအီၤလံာ်ဒိ (Form) လၢအဟံၤဖျါတၢ်ဆူးတၢ်ဆါအကလုာ်အမံၤတဖၣ်လၢ ကမၤပှၤဝဲဒ်အတာ် ဆူးတၢ်ဆါအိၣ်ဒီးအီၤဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်ဝံၤတၢ်သမံသမိးမၤကွၢ်ကွၢ်တၢ်ဆါတမံၤဘၣ်တ မံၤခိဖျါတၢ်ဒိအဲးစရ့မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးတၢ်ဆူးတၢ်ဆါခိၣ်ဂ့ၤဆံးဂ့ၤတၢ်ယါဘျါကွၢ်ဝဲဒ်တၢ်ဆါ ဟံၣ်အတာ်ရဲၣ်ကျဲၤအသိးတမံၤဘၣ်တမံၤန့ၣ်လီၤ.

လၢပှၤစုခိၣ်ထူၣ်ပျၢ်, မဲာ်ချ့, နၢ်ဒီးတၢ်လၢအဘၣ်ထွဲနီၢ်ခိကွၢ်ဂီၤအကီၢ်တၢ်ပိးတၢ်လီ မ့ၢ်လိၣ်ဒီးတၢ်ဆါဟံၣ်လၢအဘၣ်ထွဲ တဖၣ်ဟ့ၣ်လီၤဝဲ– ဒ်အမ့ၢ်မဲာ်ထံကလၢမ့ၢ်ဂ့ၤ, လုၣ်ဆိၣ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ, လုၣ်ပၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တုၤလၢတၢ်ထီၣ်သ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်သနံးပိးလီ, ဆံၣ်ဆါ, သ့ၣ်ဆါကသံၣ်ပိးလီ, ကလုာ်ဘၣ်ထွဲပိးလီ (ဖဲးဖးဒိၣ်လၢအသ့သယဲၤဆံၣ်န့ၣ်ဆှၢ် ဟံာ်ဆူပှၤဆါအဟံၣ်လၢကသ့သယဲၤနီၢ်ခိအခွဲပှၤဆါလၢအဟးဆံၣ်တသ့တန့ၢ် တဖၣ်အကီၢ်) န့ၣ်လီၤ. တၢ်ပိးတၢ်လီတဖၣ်အပူၤကလံာ်ဒိၣ်မးလီၤ. မဲာ်ထံကလၢလၢ မဲာ်ချ့ကသံၣ်သရၣ်မၤကွၢ်ဝဲ, ဟ့ၣ်ဝဲတဖၣ်အပူၤတစ့ၤန့ၢ်ယူရီၤ ၁၀၀ – ၁၅၀ ဘၣ်. မ့မ့ၢ်လုၣ်ဆိၣ်လၢပှၤခိၣ်ထူၣ်ပျၢ်ဂံၢ်စၢ်တဖၣ်တခိၣ် ၂၀၀ ယူရီၤဘျဲၣ်ဒီးလုၣ်ပၣ်တခိၣ်

အစာကတော် ၅၀၀ ဘျဉ် (လှုပ်ပုပ် လာအဆိပ်ဒီးစဲးတဖၣ် ၁,၅၀၀ ယူရီဒီးဆူ အဖိခိၣ်လီၤ. န်ဒီးပှၤလာအနံယာ (ဒ် သိးယာ) အဂီၢ်တခါ ၇၀၀ ယူရီ ဆူအဖိခိၣ် (အိၣ်ဒီးဘဲးတြိၣ်ထဲသိးတဘွဲဖါဘီလာ ပအိၣ်မုၢ်ဆုၣ်မုၢ်ဂီၤအချံဖိတက့) န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ယးဆူၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲတကပတၢ်ဟ်ပနီၣ်ကိစ္စလ(န)လာအမ့ၢ်ကိစ္စလာအမၤဝဲ အဂ့ၤကတၢ်အကျါတကီၢ်လီၤ.

တၢ်ကွၢ်ထွဲမိၢ်ဒီးဖိဆံး- တုၤမ့ၢ်မိၢ်တကၤအိၣ်ထီၣ်လံးဒီးအဟူးအသးန့ၣ်စးထီၣ်ဖဲ သၢလါဘျဉ် - သုတစဲၤခံန့ၢ်ယုလါအကတီၢ်ကဘၣ်လဲၤဒုးသ့ၣ်ညါအသးလာက သံၣ်သရၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်ပှၤအိၣ်ဝဲဆိးဝဲဒီးအလီၢ်ကဝီၤအသိးကဘၣ်လဲၤဝဲဆူဆူၣ်ချ့. ဝဲၤလီၢ်လာအဘၣ်ထွဲဒီးအလီၢ်ကဝီၤအသိးန့ၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်အမ့ၢ်အလါဘူးထီၣ်လံ လၢခံကတၢ်တလါအပူၤဖိသၣ်ဆံးအတၢ်ကူတၢ်ကၤဒီးအတၢ်ပိးလီၤလာအလီၢ်အိၣ် တဖၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ဆိဟ်ဝဲဝဲတုၤမ့ၢ်ဖိသၣ်အိၣ်ဖျဉ်ဒီးဖိသၣ်ဆံးပိးလီၤလာအလိၣ်, ဒ်အမ့ၢ်စုၣ်, လှုပ်ဆိၣ်ဒီးစုၣ်ပီၣ်စု (ဖိသၣ်ဆံးန့ၣ်ပှၤတစီၢ်အီၤလာ သးနါပှၤဘၣ်. ပှၤစီၢ်ဝဲလာ စုၣ်ဖိပီၣ်စုသးဖိအသိး), လီၢ်ဆုၣ်နီၤလာသိလှုပ်မ့တမ့ၢ်ထဲးကစံၣ်အပူၤ ဖိသၣ်လာအဆုၣ်နီၤသ့အလီၢ်ဆုၣ်နီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, စုၣ်ပၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤဘၣ်ဘျးကျါအီၤဒီးသိ လှုပ်လီၢ်ဆုၣ်နီၤအယိဖိသၣ်န့ၣ်ဟံးန့ၢ်လီၢ်ဆုၣ်နီၤလာသိလှုပ်အပူၤထဲသိးပှၤနီၣ်ဒိၣ် တကၤစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဖိဆံးအိၣ်ဖျဉ်ဝံၤန့ၣ်တၢ်မၤစၢၤစုတလါ (-) ယူရီအမဲၣ် ညါဖဲအိၣ်ဖျဉ်ဝံၤအဂီၢ် Birth Bonus (-) တဘျီန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ပိးတၢ်လီ တဖၣ်အဂီၢ်မိၢ်ဟ်ကဘၣ်ယုပှၤန့ၢ်ဝဲလာအစုဝံၤဘၣ်လဲၤဆုၢ်အစုလံာ်ဖိတၢ်ဆူအစိၣ် ရှၢၣ်မူဒါခိၣ်ဒီးတၢ်ဒါန့ၣ်က့ၤအစုဆူအစုတၢ်စရိအပူၤန့ၣ်လီၤ. လှုပ်ဆိၣ်ဒီးစုၣ်ပၣ် အါတက့ၢ်ဟ်ပနီၣ်န့ၢ်ဝဲအပူၤ (၈၀ - ၁၀၀) ယူရီန့ၣ်လီၤ.

ဖိသၣ်ပတီၢ်မုၢ်(အိၣ်ဖျဉ်-သၢနံၣ်)တၢ်မၤစၢၤတလါ (-) ယူရီဘၣ်ဆၣ် မ့ၢ်မိဆံးအိၣ်ဖျဉ်ဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ် (Disable) တဖၣ်တၢ်မၤစၢၤဝဲအါန့ၢ်ပှၤပတီၢ်မုၢ်ဒ်အ တၢ်ဂံၢ်စၢ်အပတီၢ်ဒ်ဝဲအဖိခိၣ်အသိးလီၤ. ဖိဆံးဂံၢ်စၢ်တဖၣ်အဂီၢ်, ဒ်အတၢ်ဂံၢ်စၢ်အ ကလုာ်အသိးကသံၣ်သရၣ်လီၤဆီ (Specialist) အိၣ်ဝဲအယိတၢ်အံးကွၢ်ဖိဆံးဒ်န့ၣ် သိးတဖၣ်အဂီၢ်တၢ်လၢာ်ဘျဉ်လၢာ်စ့ၤအါဒိၣ်န့ၢ်တၢ်ကွၢ်ဖိဆံးပတီၢ်မုၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီဖိလၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

သရၣ်လီၤဆိၣ်အတၢ်ကိၣ်စၢ်အကလုာ်အသိးအိၣ်လၢဝၢ်ဆူန့ၣ်တဖျၢၣ်ဆူဘးတဖျၢၣ် အပူၤအယိတဘျီဘျီဖိသၣ်တဖၣ်တၢ်ဘၣ်ဟးဆၢအီၤဆူဝၢ်အဂၤအယိတၢ်လၢၣ် ဘူၣ်လၢၣ်စ့ၤလၢမိၢ်ပၢ်ကဘၣ်အိၣ်အလီၢ်အကျဲ - နိမံဒီးအလဲဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အိအ ပူၤတဖၣ်န့ၣ်စိၣ်ရှၢၣ်ဝဲၤဒီးဘၣ်ကွၢ်ထွဲတူၢ်လၢၣ်ဝဲလၢၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢမံဒီးလဲလၢ ၂၄ န့ၣ်ရံၣ် ၅၀ ယူရီၤဒီးဆူအဖီခိၣ် - တၢ်အိၣ်တသီအစ့ၤကတၢၢ် ၁၂ ယူရီၤအံၤပှၤဟဲ န့ၣ်အိၣ်ဆိးဖိလၢအဒီးန့ၣ်တလါ ၃၀၀ ဖိအံၤအဂီၢ်တမ့ၢ်တၢ်ညီဘၣ်.

တၢ်ကွၢ်ထွဲမ့ၢ်တၢ်ပှၤတီၤ - ပှၤသ့ၣ်ကုသးပှၤလၢဖိလံၤကွၢ်ထွဲအတအိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တချုးတဒးမ့ၢ်ဂ့ၤတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဟံၣ်အီၤဖဲဖဲသးပှၤဟံၣ်မုၢ်ဆိးပၤအပူၤလီၤ. ဖဲဖဲလၢ အအိၣ်မူခံၣ်လီၢ်န့ၣ်အိၣ်ဘၣ်လၢခံၣ်အဒီးဒီးထဲတဂၤဒီးန့ၣ်အိၣ်ဘၣ်လၢပှၤတ ဂၤအဂီၢ်အမံဒီးန့ၣ်လီၤ. ဒီးတဖၣ်အံၤအိၣ်ဝဲဒီးလီၢ်မံး, တမ့ၢ်ဒီးဖိ, ကူသိးစါဆီ ထူၣ်, ကွၢ်ဟူဖျါ, တၢ်ကယၢၤစီၤနီၤခိၣ်ဖိ, လုၣ်ထံလီၢ်ဒ်ဟံၣ်ခွဲ (Hotel) တဖၣ်အတၢ် အိၣ်သးအသိးန့ၣ်လီၤ.

သးပှၤတဖၣ်အံၤအါတက့ၢ်သရၣ်မုၢ်ကွၢ်ပှၤဆါဆိၣ်အီၤလၢလုၣ်ဆိၣ်စုလၢကလဲၤ အိၣ်တၢ်လၢအကတီၢ်ဒ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကလဲၤဆူကသံၣ်သရၣ်အဒီးမ့ၢ်ဂ့ၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံးကွၢ်အီၤအမဲၣ်ညါဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲစ့တလါ ၁၀၀ ယူရီၤအမ့ၢ်ဝဲ Pansion လၢ နီၢ်ကစၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲဖဲလၢအဖိအလံၤအဘူးအတၢ်အိၣ်ဝဲတဖၣ်ဟဲအိၣ်သကိး အီၤတဘျီလၢလၢသ့ဝဲလီၤ.

တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒီးတၢ်န့ၣ်ပၤမၤတၢ်

တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒီးတၢ်န့ၣ်ပၤမၤတၢ်အံၤအိၣ်ဝဲဒ်အကျါအကွၢ်အသိးလၢပှၤဟဲန့ၣ်လီၤ အိၣ်ဆိးတဖၣ်အဂီၢ်ဒ်လၢအသိးလီၤ.

ပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ - ကလုာ်ကိးကလုာ်ဒီးအိၣ်ဒီးခွဲးယၢ်လၢကသ့ၣ်ထီၣ်အတၢ် ကရၢကရိဒီးတၢ်သဘူအိၣ်ဝဲလၢကဟ်ဖျါတၢ်ဘၣ်သးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကယုတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် လၢအကထီၣ်ထံကီၢ်သဲးမ့ၢ်ဂ့ၤအဂီၢ်လီၤ. လၢကလုာ်ဆဲးလၢအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤထူ

သန့်မှီဂု၊ တံထံလိာ်ရိဟ်ဖိာ်ထီာ်သးအဂီၢ်မှီဂု၊ တံဘျာ်တံဘါအဂီၢ်မှီဂုအဂီၢ်ပှာဟဲန့ၣ်လီၤအိၣ်ဆိးတဖၣ်အံၤယုတံမၤစၢၤလၢအလီၢ်ကဝီၤ၊ ပှာဂီၢ်ဝိဘၣ်ထွဲအပှာဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢတံလဲၤတံက့ၤအဂီၢ်မှီဂု၊ တံတူၢ်လိာ်မုာ် (တံအိၣ်တံအိ) အဂီၢ်မှီဂုသ့ဝဲလီၤ။

တံလဲၤတံက့ၤဆူထံဂၢ်ကီၢ်ဂၢ်- ပှာဟဲန့ၣ်လီၤအိၣ်ဆိးတဖၣ်အံၤအဆိကတၢ်လၢတလၢဒီးခံလၢအတီၢ်ပူၤတံထုးထီာ်ဟ့ၣ်အီၤနီၢ်ကစၢ်လံာ်အုၣ်အသးလၢအအိၣ်ဒီးနီၢ်ကစၢ်အဂီၢ်အကျါ - တံဆူးတံဆါအဂီၢ်အကျါအတံမၤနီၣ်လၢခးကဘျဲး (တမ့ၢ်စးခိဘၣ်) ဝံပှာလၢအဟဲအိၣ်ပှာထီာ်ခံန့ၣ်အံၤနီၢ်ကစၢ်ခးလၢအအိၣ်ဒီးအဂီၢ်ဒေဝဲန့ၣ်တံတုၤန့ၣ်အီၤလီၤ။ တုၤမ့ၢ်ပှာတဂၢ်အိၣ်ဆိးလံာ်တုၤလွံၤလၢဆူယုလၢလံန့ၣ်တံထုးထီာ်ဟ့ၣ်အီၤလံာ်ခိကီၢ်န့ၣ်လီၤ။ ပှာသးပှာလၢအသးန့ၣ် ၆၅ နံဒီးအဖီခိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်သိလုာ်မှီဂု၊ လုာ်မုာ်အူမှီဂု၊ ကဘီဒီးကဘီယုမှီဂုတံဟးဖဲထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတဝၢ်ဒီးတဝၢ်အဂီၢ်တံမၤစၢၤလီၤန့ၣ်အီၤ ၃၀ မျးကယၤန့ၣ်လီၤ။

တံကဲထီာ်ပှာထံဖိကီၢ်ဖိ- ပှာဟဲန့ၣ်လီၤအိၣ်ဆိးတဖၣ်လၢအသးအနံၣ် ၆၅ အဖီလံာ်တဖၣ်ကဘၣ်မၤလိထံကီၢ်ပှာကလုာ်အကျါလၢကသ့ကွဲးသ့ဖးဒီးကစံးကတိၤဝဲအဂီၢ်လီၤ။ ပှာတဂၢ်လံာ်လၢအသးအိၣ်ကဲထီာ်ထံဖိကီၢ်ဖိတဂၢ်န့ၣ်ကဘၣ်န့ၣ်လီၤတံဒီးစးလၢလံာ်ဒီးတံကတိၤမ့ၢ်ဖျိဒီးဟဲအိၣ်မ့ၢ်ပှာထီာ်သၢနံၣ်လံန့ၣ်တံဟ့ၣ်အီၤထံဖိကီၢ်ဖိလံာ်အုၣ်သးန့ၣ်လီၤ။ ပှာလၢအဒီးစးတဖျိတဖၣ်န့ၣ်, အိၣ်ဝဲန့ၣ်အလၢယံာ်ထဲလဲၣ်ဂုန့ၣ်ကဘၣ်အိၣ်ဒေဝဲလၢအိၣ်ဆိးလံာ်ပျဲ (Stay Permit) န့ၣ်လီၤ။

တံဟ့ၣ်ဖဲရှာၣ်(Pansion) - Pansion န့ၣ်အိၣ်ဝဲခံကလုာ် - ပှာမၤတံဖိဖဲရှာၣ်ဒီးထံဖိကီၢ်ဖိဖဲရှာၣ်န့ၣ်လီၤ။ ပှာလၢအသးပှာထီာ် ၆၅ နံဒီးဟဲအိၣ်ဝဲပှာထီာ် ၅ နံလံန့ၣ်မ့ၢ်မၤတံလၢလၢလဲၤဒီးတံဒူးဟ့ၣ်အီၤလၢအလၢလဲၤဒီးမၤတံအနံၣ်အလၢအဖီခိၣ်ဒီးကိးဝဲလၢပှာမၤတံဖိဖဲရှာၣ် - Labour Pansion လီၤ။

မ့ၢ်ပှာလၢအသးပှာထီာ် ၆၅ နံဘၣ်ဆၣ်တံမၤတအိၣ်နီတမံၤခိဖျိတံဆိးက့မ့ၢ်

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

ဂၤ, မၤတၢ်တသ့မ့ၢ်ဂၤ, အသးပှၢ်တၢ်လံလၢအဟဲတၢ်အခါလံလံၤမ့ၢ်ဂၤန့ၣ်ဒီးန့ၣ်ဝဲ
ထံဖိကီၢ်ဖိမဲၤရှၢၣ် (National Pension) န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပှၢ်တၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်- ပှၢ်လၢအဟဲန့ၣ်လီၤအိၣ်ဆိးတဖၣ်အံၤအစုမ့ၢ်အိၣ်လၢ
အိၣ်ပှၢ်လၢကပှၢ်ဟံၣ်ပှၢ်ယီၤဒီးပှၢ်ဝဲသ့လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်ဖျါလၢအကျိၣ်အစုအိၣ်တၢ်
ကပှၢ်ဟံၣ်န့ၣ်ပဒိၣ်တဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢဘၣ်. အခီပညီ, ပှၢ်လၢအစုတအိၣ်လၢ
ကအိၣ်မူအဂီၢ်န့ၣ်ပဒိၣ်ဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤလီၤ. ပှၢ်လၢအစုအိၣ်န့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်အလိၣ်
တအိၣ်ဘၣ်.

မ့ၢ်လၢပှၢ်လၢအပှၢ်ဟံၣ်န့ၣ်ဒ်ဟံၣ်တဖျါအပှၢ်ကလံၤအသိးဒီးဟီၣ်ခိၣ်အလဲအသိး
ကဘၣ်ဟ့ၣ်ခိၣ်သ့န့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲခံကလုာ် - ပဒိၣ်အဟီၣ်ခိၣ်ဒီးပှၢ်တ
ဂၤဘၣ်တဂၤ, နီၢ်ကစၢ်ဟီၣ်ခိၣ်, လၢန့ၣ်အမဲၣ်ညါန့ၣ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲတၢ်အုၣ်ကီၤ
(Insurance) ကဒီးလီၤ.

မ့ၢ်မ့ၢ်သိလ့ၣ်န့ၣ်ပှၢ်တဂၤအိၣ်မူလၢပဒိၣ်အတၢ်မၤစၢၤအခါန့ၣ်ပှၢ်သိလ့ၣ်အပှၢ်တ
ဘၣ်အါန့ၣ် ၄,၀၀၀ ယူရိုဘၣ်. မ့ၢ်ပှၢ်ဝဲဒီးတၢ်ဟံပနီၤအီၤလၢအကျိၣ်အစုလၢပှၢ်လံ
ဒီးတၢ်မၤစၢၤအီၤအလီၢ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အံၤအယိပှၢ်လၢအသန့ၤအ
သးလၢပဒိၣ်အတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ပှၢ်ဒီးဒုၣ်သိလ့ၣ်လီၢ်လံလၢအပှၢ်တအါန့ၣ်
၁,၅၀၀ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

သိလ့ၣ်န့ၣ်ဒ်အကြးအသိးပှၢ်အီၤန့ၣ်လံ, သိစ့ၢ်ကိးလၢတၢ်လဲၤတၢ်ကွၢ်ဖျါခိၣ်ဝှၢ်
ပှၢ်အဘူးအတၢ်အံၤပမၤကဲလံ, ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ဟံပတုာ်သိလ့ၣ်တခါအပှၢ်မ့ၢ်ဝဲတန့ၣ်
ရံၣ်တယူရိုၤအယိမ့ၢ်တမ့ၢ်ဘၣ်လၢဟံၣ်ကရၢ, ဒီးနတၢ်မၤလီၢ်, ကိုဘၣ်န့ၣ်တဟံပ
တုာ်ကလိဘၣ်အီၤဘၣ်. ထဲနအိၣ်အဒီးတၢ်ဟံသိလ့ၣ်အလီၢ်န့ၣ်တလါ ၄ ယူရိုၤ
န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဖံးတၢ်မၤ- လၢပှၢ်အသး ၆၅ နံၣ်အဖီလၢတဖၣ်အဂီၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢလါလဲ

အဂီဂါဒိဉ်မးလီၤ. ဖဲပှၤတၢ်သုၤသးလၢပဒိၣ်အတၢ်မၤစၢၤအခါမ့ၢ်မၤတၢ်မၤ
ဒီးလၢလဲလၢအဒီးန့ၣ်အပှၤတၢ်ထုးကွံာ်ပဒိၣ်တၢ်မၤစၢၤအလိၣ်ပှၤတၢ်မၤစုၤတၢ်န့ၣ်
ကအါထီၣ်န့ၣ်အီၤထဲစုၤလၢအအိၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. အဒိ - နမ့ၢ်ဒီးန့ၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢဟံၣ်ဖိ
ယိဖိတၢ်အဂီၢ်တလၢ ၁,၂၀၀ (ဟံၣ်ယုာ်ဟံၣ်လဲ, မ့ၢ်အူဒီးထံလဲ) န့ၣ်နလၢလဲမ့ၢ်
န့ၣ် ၁,၅၀၀ ဒီးစုၤတၢ်ကအါထီၣ်ဒၣ် ၃၀၀ န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်အါတက့ၢ်ပှၤမၤတၢ်ဖိ
လၢတၢ်မၤအလၢအဂီၢ်တနီၤဒီးန့ၣ်ဒဲအါန့ၣ် ၁,၄၀၀ ဘၣ်. တၢ်ဖဲတၢ်မၤတမံၤလၢ
လၢလၢနလဲၤပတံထီၣ်အီၤန့ၣ်အဆိကတၢ်သံကွၢ်နၤနအိၣ်ဒီးပှၤနီၣ်သိလုာ်လံာ်
အုၣ်အသးဒါ. မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးနကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်မၤတညီကံာ်ဆိးဘၣ်. လၢန့ၣ်အ
မံာ်ညါနကဘၣ်သ့ကွဲးသ့ဖးဒီးသ့ကတိၤဖဲဒီးန့ၣ်အကျိၣ်တဆံးတက့ၢ်လီၤ.

န့ၣ်ဖိထၢဖိလၢအအိၣ်ဒီးဖိန့ၣ်လၢပှၤ ၃ - ၄ ဂၤအဂီၢ်စုၤတၢ်မ့ၢ်တလၢလဲလၢပှၤမၤ
တၢ်အိၣ်ထဲတဂၤအလိၣ်အဂီၢ် (KELA) ကဲလိမၤစၢၤပှၤစုၤလၢအလိၣ် ဒ်အမ့ၢ်ဖိသုၣ်
လၢအမၤလိတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အံၤအလိၣ်န့ၣ်ဖိထၢဖိအပှၤပှၤမ့ၢ်မၤတၢ်ခံၤဒီး
ကန့ၣ် ၂,၀၀၀ အဘျီၣ်ဒီးကပူၤဖျးလၢပဒိၣ်အတၢ်မၤစၢၤဒီးကဟံၣ်ဖိၣ်ဘၣ်ဝဲစုၤအ
ဘျီၣ်တဒိၣ်တဆံးန့ၣ်လီၤ.

ပှၤလၢအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တအိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်တၢ်မၤလၢအလၢအမ့ၢ်ဟံၣ်ယိ
ပှၤမၤတၢ်ဖိ (Housemaid) တဖၣ်အါဒၣ်တက့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤလၢန့ၣ်ရံၣ်ဒီးန့ၣ်အဖိ
ခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤလၢအမၤလိသ့ထီၣ်အိၣ်ဒီးအတီၤ (လၢဖဲဒီးကျိၣ်) ဒီးမ့ၢ်ကဲထီၣ်ပှၤ
ထံဖိကီၢ်ဖိလံာ်လဲာ်, မ့ၢ်တမ့ၢ်လၢဖျၢ်စိမၤအပတီၢ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်ကဘၣ်လဲၤဒၣ်လၢန့ၣ်
ရံၣ်ဒီးန့ၣ်ဘူးလဲသန့န့ၣ်လီၤ. ပှၤဟဲန့ၣ်လီၤအိၣ်ဆိးတဖၣ်တုၤမၤလိကျိၣ်အါန့ၣ်တန့ၣ်
ဘျီၣ်န့ၣ်ဘၣ်မၤလိအသးလၢတၢ်ဖဲတၢ်မၤအကျါအကွၢ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးန့ၣ်
ဘၣ်ဒၣ်ဝဲဒ်ပှၤမၤလိလံာ်တန့ၣ် (၈) ယူရီၤန့ၣ်လီၤ. တမ့ၢ်န့ၣ်ရံၣ်ဒီးန့ၣ်အလဲဒီးဘၣ်.

စုၤတၢ်လၢန့ၣ်လၢန့ၣ်ကတီၢ်တၢ်မၤအိၣ်ဝဲလၢတလိၣ်သ့လံာ်သ့လဲၤအိၣ်ဝဲတမံၤလီၤ. ဖဲ
တၢ်ကီၢ်ခါသ့ၣ်သ့ဝၣ်သ့ၣ်လၢန့ၣ်ဆၢၣ် Blue Berry ဒီးတၢ်သ့ၣ်အဂၤတဖၣ်ပှၤလၢ
ဒီးဆါဝဲလၢနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လဲၤလၢခိပနီၢ်ဒီးလဲမ့ၢ်ဂ့ၤအိၣ်ဝဲလီၤ. အဝဲတမံၤအံၤ

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

တမ့ၢ်န့ၣ်ရံၣ်ဒီးန့ၣ်အလဲဘၣ်. ဖဲနဲဒီးသ့ၣ်သ့ၣ်ကန့ၢ်ဝဲအအါအစ့ၤအဖီခိၣ်, တၢ်မၤတခါအံၤနမ့ၢ်ယုထံၣ်တံၤသကိးလၢအဆဲးကျၢဒီးခိပန့ၣ်, မ့တမ့ၢ် ပှၤလၢဒီးလဲပှၤမၤတၢ်ဖိဒီးနမၤန့ၣ်သ့လီၤ. မ့ၢ်စ့ၤန့ၣ်စ့ၤသီအတၢ်မၤဘၣ်ဆၣ်နမၤန့ၣ်စ့ ယူရီၤ ၁,၀၀၀ ဒီးအဘျီၣ်လီၤ. မ့ၢ် Strawberry န့ၣ်အိၣ်ထဲပှၤကဲဒိၣ်ကိးဒီးလဲတၢ်ဒီးဟ့ၣ်ဝဲဒ်နဲဒီးတၢ်သ့ၣ်န့ၢ်ဝဲအသိးအယိစ့ၤန့ၣ်အကတီၢ်နမၤန့ၣ်စ့တုၤလၢခံကထိဒီးအဘျီၣ် (နီၢ်တဂၤ) သ့ဝဲဒီးမ့ၢ်တၢ်မၤန့ၣ်စ့အညီကတၢ်လီၤ.

အဝဲအံၤနကဘၣ်အိၣ်ဒီးတံၤသကိးလၢအဟဲအိၣ်ယံၣ်လံးဒီးသ့ၣ်ညါဟ်ပှၤကဲဒိၣ် Strawberry ကစၢ်ဒီးနကဘၣ်ယုသ့ၣ်ညါဆိဟ်စၢ်ဒီးစ့ဖျါခိၣ်ဖျါကစီဒီးမးဒီးကန့ၢ်ဝဲလီၤ. စ့ဟဲန့ၣ်ဒ်သိးအံၤတဖၣ်မ့ၢ်စ့အနီၣ်အသံးလၢအပူၤဖျးဒီးခိသ့မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးတဘၣ်ဃးတၢ်ကကံၢ်ဒူးထုးကွံာ်အိၤနီတမံၤဘၣ်.

တၢ်ဃုအိၣ်ညါအိၣ်ဝဲခံကလုာ်- လၢတၢ်ကီၢ်ခါနီၣ်ပူၤ, ထံကျိဒီးပိၣ်လဲၣ်တခွဲရံးလၢအပျံၤအါန့ၢ်မံထၢၣ် ၁၀ န့ၣ်ဒ်အိၣ်အသ့ၤအသိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, စၢ်ဒီးဟ်မ့ၢ်ဂ့ၤအိၣ်ဝဲဒီးလံာ်ပျဲလၢ (၆) လါအဂီၢ် ၂၀ ယူရီၤဒီးဆူအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တခွဲစ့ဖိတဖၣ်တၢ်အိၣ်အသ့တအိၣ်နီတမံၤဘၣ်. (စၢ်လၢကဘီဖိၣ်ညါန့ၣ်လီၤဆီဒ်တၢ်လီၤ.) ခံကလုာ်တကလုာ်မ့ၢ်ဝဲ, ဖဲတၢ်ဂီၢ်ခါထံမံၤဖဲဒိၣ်ထံလီၤသကၤထီၣ်ဝဲဒီးဘၣ်ထၢၣ်ဖျိထံခုၣ်သကၤလၢအတီၣ်ဝဲအါန့ၢ် ၂၀ စ့မ့ၢ်ဒိၣ် (သိလ့ၣ်ဆံးဆံးဖိလဲၤသ့) ဒ်ထံပူၤဖိအလဲၢ်ကဘၣ်ခံပျံၤဒီး တခွဲစ့ဖိန့ၣ်အိၣ်အသ့တအိၣ်နီတမံၤဘၣ်. ပှၤလူၤတခွဲညါဒ်သိးအံၤတၢ်စူးကါပိးလီၤအါမးလီၤ. လီမ့ၢ်အူစးဖိလၢအမၤလၢအိၣ်ဖဲ, ကျဲတံးသိမ့ၢ်အူဖၣ်ကွံာ်လၢကဒိအိထံချီလၢကမၤလၢသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဖိအိၣ်ဖိအိမ့ၢ်ဂ့ၤအယိအါတက့ၢ်ပှၤဘၣ်လဲၤလၢသိလ့ၣ်လၢပှၤဒီးသ့ထဲခံဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ထးတပူၤ (လွန်) လၢကဘၣ်ဖျိထံခုၣ်ကီၢ်လိၣ်ဒီးကွါစတဖၣ်တၢ်ဘၣ်စိၣ်ယုာ်ဝဲလီၤ.

သ့ၣ်ပှၤဒီးန့ၣ်ဆၣ်တၢ်မဲတၢ်မါ-

သ့ၣ်ပှၤ - လၢကီၢ်အူရှၢၣ်ဒီးအၢၤဖြၢၤကၤအထံအကီၢ်တဖၣ်န့ၣ်ပှၤမ့ၢ်ဒ်ထံကီၢ်ပဒိၣ်အတၢ်စုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်, ဘၣ်ဆၣ်ယူရဂၤအထံကီၢ်အါဘၣ်အပူၤထံကီၢ်ပဒိၣ်အသ့ၣ်

ပျော်ရွှင်စရာကောင်းသော မှတ်တမ်း ခံစားရသည့်အခါ အလီမ္မိ (နိ) အံ့သရာအသံ
ဒီသံသရာ ၆၀ များကယာအပူပေးပေးသည့်အခါက အိပ်ထဲ ၃၀ များကယာဒီး ၇၀ များ
ကယာနဲ့မရှိနိုင်တော့ပါဘူး။ သူ့အိပ်ထဲမှာ အိပ်တော့လျှင်ပူပူလျှင်ပူပူဒီးကဝီ
တဖန်အပူအသိပျံ့ကွီးသွားသည့်အခါက အိပ်ထဲကစ၍ အလီမ္မိဒီးဝှံ့ချာနဲ့လီ။
သုန္ဒရီအလုပ်လုပ်ကိုင်နေသည့်အခါက အိပ်ထဲမှာ အိပ်ထဲကစ၍ အလီမ္မိဒီးဝှံ့ချာနဲ့လီ။
အလုပ်အကိုင်အလုပ်ကိုင်တော့လျှင်ပူပူလျှင်ပူပူဒီးပေးပေးသည့်အခါက အလုပ်လုပ်ကိုင်
အလုပ်အကိုင်အလုပ်ကိုင်တော့လျှင်ပူပူလျှင်ပူပူဒီးပေးပေးသည့်အခါက အလုပ်လုပ်ကိုင်

တစ်ယောက်တည်းနေသောအခါ - တူလီမာရှားလားလီအဖြစ်တူလီမာရှားပေး
ဘာသာနဲ့တစ်ယောက်တည်းနေသောအခါက အလုပ်အကိုင်အလုပ်ကိုင်တော့လျှင်ပူပူလျှင်ပူပူ
စာဖတ်လေ့ရှိသောအခါက အလုပ်အကိုင်အလုပ်ကိုင်တော့လျှင်ပူပူလျှင်ပူပူ
Blue Berry ဒီးအဂီတဖန်ပေးပေးသည့်အခါက အလုပ်အကိုင်အလုပ်ကိုင်တော့လျှင်ပူပူလျှင်ပူပူ
လီ။ လာသွားသည့်အခါက အလုပ်အကိုင်အလုပ်ကိုင်တော့လျှင်ပူပူလျှင်ပူပူ
လှည့်ဒီးစာဖတ်လေ့ရှိသောအခါက အလုပ်အကိုင်အလုပ်ကိုင်တော့လျှင်ပူပူလျှင်ပူပူ

တူလီသွားသည့်အခါက အလုပ်အကိုင်အလုပ်ကိုင်တော့လျှင်ပူပူလျှင်ပူပူ
ကတော့လီမာရှား၊ လီမာရှားပေးပေးသည့်အခါက အလုပ်အကိုင်အလုပ်ကိုင်တော့လျှင်ပူပူလျှင်ပူပူ
လုပ်လုပ်အလုပ်အကိုင်အလုပ်ကိုင်တော့လျှင်ပူပူလျှင်ပူပူ
(လုပ်လုပ်) လီ။ မှတ်တမ်းအလုပ်အကိုင်အလုပ်ကိုင်တော့လျှင်ပူပူလျှင်ပူပူ
ဘာသာနဲ့အလုပ်အကိုင်အလုပ်ကိုင်တော့လျှင်ပူပူလျှင်ပူပူ
ထိုင်လျှင်အလုပ်အကိုင်အလုပ်ကိုင်တော့လျှင်ပူပူလျှင်ပူပူ
(ယင်းတို့က) အသီးနှံလီ။

မှတ်တမ်းအလုပ်အကိုင်အလုပ်ကိုင်တော့လျှင်ပူပူလျှင်ပူပူ
မှတ်တမ်းအလုပ်အကိုင်အလုပ်ကိုင်တော့လျှင်ပူပူလျှင်ပူပူ
ကသိ - ပူပူနဲ့ပေးပေးသည့်အခါက အလုပ်အကိုင်အလုပ်ကိုင်တော့လျှင်ပူပူလျှင်ပူပူ
(Sauna) ဒီးပေးပေးသည့်အခါက အလုပ်အကိုင်အလုပ်ကိုင်တော့လျှင်ပူပူလျှင်ပူပူ

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

ကိးဖျါၣ်ကဘၣ်အိၣ်ဒီး Sauna အအး (လိမ္မံၣ်အူမၤကိၣ်သွးလာ်, ပမ့ၢ်လူလီၤထံဒီး အသဝံဟဲထီၣ်ဒ်ထံချီသပၤဖးဒိၣ်အသိး) လၢပှၤလဲၤန့ၣ်ဘၣ်ဆုၣ်ဒၢတဝံအသးအ ကိၣ်, တၢ်ချီယံၣ်တန့ၣ်ရံၣ်ယၢ်ယၢ်လီၤ. တၢ်မဲတၢ်မၤဖိလၢအဟးမဲထီၣ်လၢကျဲ, သ့ၣ် ခိၣ်ထံး, နီၣ်ယၤ, ထံဖိကျိကၢ်ခိၣ်တနီၤဒ်ကံးကူး, စီၤကပုၤဖိအဒီးတဖၣ်အါမး လီၤ. ပှၤဖံးနံးဖိတဲဝဲစီၤကပုၤဒီးန့ၣ်မူၤပှၤသ့, ဘၣ်ဆၣ်ပှၤကိၣ်ပယီၤဖိဒီးအိၣ်ယတ ထံၣ်မူၤနီတကၤမးလဲၣ်. မ့ၢ်ကံးကူးတဖၣ်မဲထီၣ်ချ့မးဒီးအလၢၣ်ပှၤထီၣ်ချ့မးလီၤ.

ထီၣ်ဖိလံၣ်ဖိ- ဆၣ်ဖိကိၣ်ဖိတဖၣ်အိၣ်အါကလုာ်ဒီးပထံၣ်ဘၣ်အီၤအါတက့ၢ်ထဲ တၢ်ကိၣ်အကတီၢ်မိၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်တြီဝဲလၢတၢ်ဖိၣ်အီၤ, မၤသံအိၣ်အီၤခဲလၢၣ် ဟံးယုာ်ဒီးထီၣ်ဖိလံၣ်ဖိတဖၣ်လီၤ. အဒိ - စိၣ်ဝၣ်ယးတဖၣ်မ့ၢ်ဟဲအိၣ်နတဘ့သ့ၣ် လၢနသ့ၣ်အီၤန့ၣ်နမ့ၢ်မၤသံဝံဟံးန့ၣ်အီၤန့ၣ်တဘၣ်ဘၣ်. ကျဲဒီးတၢ်လီၢ်တနီၤခဲ မရၢ်အိၣ်ဆီလီၤန့ၣ်အသးဒိဝဲဒီးနကဘၣ်တၢ်စ့အိၣ်လီၤ, ထီၣ်တဘၣ်စ့ (၄၀) ယူ ရီၤလီၤ. နတခွဲညၣ်အခါထီၣ်ဒ့ၣ်မံၤတဖၣ်ဟဲလူၤနတခွဲန့ၣ်နဘၣ်ယါဖျိးန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ထီၣ်လီၤထံကျိလူၤအိၣ်ထိးကလံာ်ဒီးမ့ၢ်ဘျးလၢနတခွဲန့ၣ် (၄၀) ယူရီၤလီၤ. ပဲတ န့ၣ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဝဲ (၅၀) ယူရီၤလီၤ.

လၢတၢ်အံၤအယိကျိလၢတၢ်ခးဆၣ်ဖိကိၣ်ဖိအဂီၢ်ပၣ်ယုာ်ဝဲဒီးလံာ်ပျဲအိၣ်ဒီးတၢ်သိၣ် တၢ်သီလၢနခးသ့တၢ်လီၢ်မတၤ, ထီၣ်, ဒီးဆၣ်ဖိကိၣ်ဖိအကလုာ်ဒၣ်အသိး, လၢ အကတီၢ်ဒီးအလီၢ်ဒၣ်ဝဲအမဲၣ်ညါနဟးခးတၢ်နါစါတသ့ဘၣ်. ထွံၣ်ဒီးသၣ်မံယီၤလၢ တၢ်ဘၣ်အဲၣ်ကံးအီၤတဖၣ်တၢ်တူလီၤဆီန့ၣ်အကပိၤဖိလၢဖျါပှၤအယိပှၤမ့ၢ်လဲၤမူၤ ထွံၣ်လၢကျဲတဖၣ်ဘၣ်စိၣ်ယုာ်ဖျးစတးဖိလၢထွံၣ်အ့ၣ်အဂီၢ်, ဒီးအထွံၣ်မ့ၢ်အ့ၣ်ဆါ ဘၣ်ဖၢန့ၣ်ဝဲလၢတၢ်တယၣ်ဒၢလၢကျဲကပၤန့ၣ်လီၤ.

လၢဆၣ်ဖိကိၣ်ဖိအဂီၢ်တၢ်ကတီၤတဖၣ်အိၣ်ဝဲအယိဆၣ်ဖိကိၣ်ဖိတဖၣ်တၢ်ဘၣ်ပှၤ န့ၣ်လီၤ. လံာ်ပျဲလၢတန့ၣ်အဂီၢ်တန့ၣ်အဂီၢ်ဒ်သိလ့ၣ်အိၣ်ဒီးလံာ်ပျဲအသိးတၢ်အခိသ့ အိၣ်ဒ်ထွံၣ်တကလုာ်အိၣ်အသိးအဖိခိၣ်လီၤ. တၢ်အုးတၢ်သ့ၣ်, တၢ်သ့, ဘီၣ်သိၣ် လၢ တၢ်မၤအပတီၢ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးခိသ့ မ့တမ့ၢ် လံာ်ပျဲဒ်အကလုာ်ဒၣ်ဝဲလီၤ.

တၢ်စူးကါလီမုၢ်လိကျိပီးလိတဖၣ်

ကီဖုလ(နိ)အံၤဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢလၢပှဲၤလၢတၢ်ကစူးကါဘၣ်လီမုၢ်, လိကျိပီးလီဒီးတၢ်ဆဲးကျိပီးလီဒီးအကျိအကွၢ်တဖၣ်လီၤ. န်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဟ့ၣ်အသးလၢလၢပှဲၤလၢအသးမူဒါလၢတၢ်ကဟ့ၣ်ခိသ့အကီၢ်စ့ၢ်ကီးဘၣ်တၢ်ဟံလီၤအီၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်ခွဲးယၢ်လၢတၢ်စူးကါပှ်ဘျးစဲတၢ်မၤအပီးလီဒီးအလီကျိလီကွၢ်နိလိတဲစိလၢကီၢ်ဒွဲ, ကီၢ်ချၢ, ပှ်ဘျးစဲလီမုၢ်ပီးလီဒီးလီမုၢ်ဘံးစၣ် (Electronic Visa) လၢတၢ်စူးကါလၢတၢ်ထုး, ဆၢကျိၣ်စ့မ့ၢ်ဂၤ, လိကျိတၢ်ဆါတၢ်ပှၤ (Online Sales and Purchases) အိၣ်လၢပှၤကိးဂၤအကီၢ်လီၤ. လၢတၢ်အံၤအယိကွၢ်ဟူဖျါတဖျါၣ်အကီၢ်တနံၣ်အကီၢ်, (၆)လၢအကီၢ်ဒီးခံလၢအကီၢ်တၢ်ဟံပနီၣ်လံာ်ပျဲအပှၤထဲသီးဒီးပှ်ဘျးစဲပီးလိတဖျါၣ်အလံာ်ပျဲအပှၤယၢ်ယၢ်န့ၣ်လီၤ. သန့ဒ်အံၤအိၣ်ဝဲလၢယူရပၤအထံကီၢ်ခဲလၢာ်ယၢ်ယၢ်အပှၤလီၤ.

သိလ့ၣ်တဖၣ်လဲၤကွၢ်လၢကီၢ်တဘျီဒီးတဘျီမ့ၢ်ဂၤ, လၢထံလီၢ်ကီၢ်ပှၤမ့ၢ်ဂၤတၢ်န့ၣ်ကျဲပီးလီဒ်သိလ့ၣ်ဒီးလဲအမံထၢၣ်ဟံဖျါသိလ့ၣ်အလဲလၢတၢ်ဒုၣ်စၢၤအဖီခိၣ်အသီးပီးလီအိၣ်ဝဲခံကလုာ် - တၢ်တကလုာ်န့ၣ်တချုးသိလ့ၣ်ဟးထီၣ်ဆိၣ်လီၤဝဲတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲလၢကလဲၤဝဲဝံၤစးထီၣ်လၢသိလ့ၣ်ဟးထီၣ်ဒီးတုၤအတုၤလၢတၢ်လီၢ်လၢအဘၣ်တၢ်ဟံပနီၣ်အီၤန့ၣ်ပျါဖိတဘျီဒုးန့ၣ်ဝဲကျဲလၢကဝီၤအဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤအလီၤန့ၣ်လီၤ. ခံကလုာ်တကလုာ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးလိတဲစိတၢ်ကတိၤအသိၣ်လၢအန့ၣ်လီၤဝဲနလဲၤဖဲန့ၣ်, စုစုၣ်, စုထွဲ, တၢ်မနုၤကအိၣ်ဖဲနမဲာ်ညါ (ဒ်မ့ၢ်န့ၣ်ကျဲ, ကျဲအမံၤ, တၢ်လီၢ်အမံၤ) ဝံၤဒီးတုၤမ့ၢ်နတုၤယီၤလၢနတၢ်လီၢ်ဒီးတဲဘၣ်နၤ, “ခဲအံၤနတုၤလၢနတၢ်လဲၤအလီၢ်လံးဒီးပတုာ်ဝဲလီၤ. တၢ်န့ၣ်ကျဲဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤလၢထံလီၢ်ကီၢ်ပှၤအကီၢ်တခါအပှၤအိၣ်ဝဲအကလုာ်ကလုာ်စးထီၣ်ယူရီၤ (၁၀၀ - ၂၀၀) ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်လၢလိတဲစိတခါအပှၤတစ့ၤန့ၣ် ၃၅၀ ယူရီၤဘၣ်.

ထံကီၢ်တၢ်ကသုၣ်ကသံးဒီးတၢ်အိၣ်မူဘၣ်ထွဲ

ထံကီၢ်အိၣ်သ့ၣ်လီၤသးဒီးအတၢ်ကသုၣ်ကသံးဘၣ်ထွဲ - ဒ်ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤဟံဖျါဝဲအသီးကီၢ်ဖုလ(နိ)အံၤအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးဖဲမ့ၢ်ထီၣ်မူထံးပနီၣ်ထီၣ်ရီၤ (Generally East

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

Longitude) (၂၂ - ၃၂ ဒီဂရီ) ကဆူးဒီးကလံးစီးမူထံးပနီ (Norh Lattitude) ဒီကရံၣ် ၆၂ - ၇၀ ကဆူးအယိကီၣ်ဒီတဘျီညါလီၤဘၣ်ဝဲလၢကလံးစီးတၢ်ခုၣ်လီၤ ကဝီၤအပူၤလၢၣ်လၢၣ်ဆွဲဆူၣ်လီၤ. တၢ်ဆၢကတီၢ်နီၤဖးလီၤအသးလွၢ်ကတီၢ် -

တၢ်ကိၢ်ထီၣ်သီ - Autumn

တၢ်ကိၢ်ထီၣ်သီသ့ၣ်လၢၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ပွၤသ့ၣ်လၢၣ်ဘီၣ်, သ့ၣ်လၢၣ်ဘီၣ်သဘဲ, ထီၣ် ဖိလံၣ်ဖိသးလီၤသးကျဲလီၤ. ကတီၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲဖဲလၢၣ်ပတုၤတၢ်လီၤလၢၣ်နီၣ်ဝဲဘၣ် အကတၢ်လီၤ.

တၢ်ကိၢ်ခါ - Winter

တၢ်ကိၢ်ခါကတီၢ်တၢ်ခုၣ်ဒိၣ်မး, မူခိၣ်ဖိလီၤဝါကဖး, ဆၢဖိကီၢ်ဖိလၢလုၤတၢ်ကိၢ်အ သးဒီးအိၣ်ခူသ့ၣ်ဝဲလီၤ. ကတီၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲဖဲလၢၣ်ခိၣ်ဝဲဘၣ်တၢ်လီၤလၢၣ်လၢၣ်တြုၤအါ ရံၣ်လၢၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကိၢ်ထီၣ်သီ - Spring

တၢ်ကိၢ်ထီၣ်သီန့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ယုဘၣ်ဆၢနီၣ်မထီၣ်လၢဟ့, ဟီၣ်ခိၣ်ပွၤဒီးသံၣ်ခါဖိခါ ဒီးသ့ၣ်လီၤဖျးလီၤတၢ်သ့ၣ်သီသီဘျီန့ၣ်လီၤ. ကတီၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲဖဲလၢၣ်မၢ်ရှး တၢ်လီၤလၢ မ့ၢ်လၢၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကိၢ်ခါ - Summer

တၢ်ကိၢ်ခါန့ၣ်တၢ်တကိၢ်တစူၤဘၣ်. သ့ၣ်လီၤဖျးလီၤတၢ်သကုၤလီၤ. ကုၤတဖၣ်ဖျး ထီၣ်ပြးပြးဒီးသ့ၣ်သ့ၣ်ထီၣ်သကုၤဆးဒးလီၤ. တၢ်ကိၢ်ခါအံၤမူခိၣ်စူၤစးထီၣ်လၢယူၤ တၢ်လီၤဆူလၢအိၣ်ကးအလၢၣ်လီၤ.

လၢကီၢ်ဖုလဲ(န်)အပူၤတၢ်ကသုၣ်ကသံးဘၣ်တၢ်ဟံပနီၣ်အီၤတကျဲယီၤဒီးယူရဟဒီ ဘၣ်အတၢ်ဟံပနီၣ်အကတီၢ်လွၢ်ကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်န့ၣ်ဒီးန့ၣ်အတၢ်ကိၢ်တၢ်ခုၣ်စါစုၤလီၤအသးဒိၣ်ဝဲအသးတၢ်ကိၢ်ခါအတၢ်ကိၢ်ဆူၣ်က

တၢ်အိၣ်ဝဲ ၂၆ - ၃၀ ဒၣ်ကရံၣ်စဲတၢ်ကြးဒီးတၢ်ဂီၢ်ခါအတၢ်ကီၢ်နီၣ်ထီၣ်လီၤဝဲဆူ (ဝ ဒၣ်ကရံၣ်) အဖီလၢ် (၀, - ၂၀, - ၃၀ ဒီး - ၃၂ ဒၣ်ကရံၣ်စဲတၢ်ကြးအယိတၢ် ဂီၢ်ခါအကတီၢ်ဟံၣ်ယီ, တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တဖၣ်အပူၤစးမၤလၢတၢ် Heater တဖၣ်ဘၣ် တၢ်မၤကီၢ်ထီၣ်အီၤလၢလီၤမ့ၢ်အူဒီးတၢ်ဟံၣ်အီၤဖဲနီၣ်ထီၣ် ၂၀ တုၤ ၂၂ ဒၣ်ကရံၣ်စဲတၢ် ကြးလၢအကြးဝဲဒီးပှၤအိၣ်ဝဲကမုၢ်ကလၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲပစီၤဖီလီၤဝဲအကတီၢ်န့ၣ်အါတက့ၢ်တနံၤပစီၤဖီလီၤအတီၣ်အိၣ်ဝဲ ၁၀ - ၅၀ စဲ ထံမံထၢၣ်အယိသိလုၣ်တရီၣ်ပစီၤဖီတဖၣ်ဘၣ်မၤပျီကျဲမုၢ်ကျဲဘိဒီးဟံၣ်ကရၢၢ်တ ဖၣ်တနံၤတဘျီတုၤသၢဘျီန့ၣ်လီၤ. မူခိၣ်ဖီတဖၣ်အံၤတဘၣ်ဆိကမိၣ်လၢအဝါကဖီ လီၤလီၤအိၣ်လီၤအိတဂ့ၤ. ကီၢ်ယူရပၤအထံကီၢ်ကိးဘၣ်ယၣ်ယၣ်စးဖီကဟၣ်ဒီးသိ လုၣ်, လုၣ်မ့ၢ်အူ, ကဘိဒီးကဘိယူၤအါဝဲဂီၢ်ဝဲအယိမူခိၣ်ဖီအံၤတုၤနဟံၣ်ယူၤလီၤ ကွံာ်အထံန့ၣ်သိအချါသူသူလၢအမ့ၢ်ခၢ်ဘိၣ်အိၣ်ပျါဝဲအါကစီဒီးလီၤ.

တၢ်ကတီၢ်နီၣ်ကစၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ.

ဘၣ်တနံၤပှၤမုၢ်ပှၤဖိကအိၣ် ၄၀ နံၣ်တဂၤဟဲန့ၣ်ဆူယဒီးပှၤခီဖျိအသကိးတဂၤဟဲ ဆှၢအီၤန့ၣ်လီၤ. တဆ့ၣ်နီၤဝဲနီတဘျးဘၣ်, အိထံတခွးဒီးစးဝဲ, “ယကဘၣ်ဟးကျဲ, ကသံၣ်သရၣ်တဲယၤလၢယကဘၣ်ဟးကျဲတနံၤအစ့ၤကတၢ် ၄၅ မံးနံးလီၤ. အ ဝဲမ့ၢ်ပှၤဟဲလၢထါ(မ်)ဟ့ၣ်ပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤ, ဟဲတုၤဖဲဖုလ(နံ)ဖဲဒၣ် ၂၀၀၈ နံၣ်ဖးဖီအံၤလီၤ. အအိၣ်ဒီးဆံၣ်ဆၢအယိကသံၣ်သရၣ်န့ၣ်လီၤအီၤဒ်န့ၣ်လီၤ.

လၢကီၢ်တဘျီအံၤအပူၤဂီၤ (၇) နံၣ်ရံၣ်ဒီးတုၤလၢမုၢ်တချးထူၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပထံၣ်ဘၣ် ပှၤဟးကျဲ, လၢအကျါတနီၤဖဲဖုသးပှၤ (၇၀) နံၣ်ဒီးအဖီခိၣ်ဟးကျဲဒီးနီၣ်ထိးဘိခံ ဘိ, ပှၤသးစၢ်တဖၣ်အါတက့ၢ်လၢကွီပျၢ်, တၢ်မၤပျၢ်အကတီၢ်ဒီးလုၣ်ယီၢ် မ့တမ့ၢ် စကံးကိးနံၤဒဲး, လၢတၢ်ဂီၢ်ကတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကီၢ်ကတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤလီၤ. ထံကီၢ်တဘျီအံၤ တၢ်ကီၢ်ခါနံၤထီ, နၢဖုၣ် (မုၢ်ဟဲထီၣ်ဂီၤခီ ၃ နံၣ်ရံၣ်ဒီးမုၢ်လီၤန့ၣ်လၢဖးဖီမုၢ် သး၃၀ နံၣ်ရံၣ်ဒီးလၢဖးဖီမုၢ် ၁၂ နံၣ်ရံၣ် - ဂီၤ ၃ နံၣ်ရံၣ်န့ၣ်တၢ်ကပီၤမ့ၢ်ဒၣ်တၢ်တုၤတၢ်က ပီၤဂ့ၤဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၢ်ခါတခီနၢထီ, နံၤဖုၣ်, မုၢ်ဟဲကပီၤထီၣ်ဒၣ်ဖဲဂီၤခီ ၁၀ နံၣ်ရံၣ်

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

ဒီးဟါ ၂၄၀ နှ်ရံၣ်တၢ်ခံးလီၤဒ်ဟါ ၇ နှ်ရံၣ်လၢအံၣ်ခွဲထၢၣ်လီၤကဝီၤအသိးနှံၣ်လီၤ. ပှၤလဲၤဖံးလဲၤမၤတၢ်, ဟးကျဲဟူးဂဲၤလၢအန့ၣ်ရံၣ်ဒ်ဝဲလၢလီၤမ့ၣ်အူအတၢ်ကဝီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟးကျဲအံၤမ့ၢ်ကသံၣ်မၤဂ့ၤပတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တမံၤအယိၣ်ပှၤဖံးနံးဖိတဖၣ်ညီၣ်မၤဝဲအသိးနှံၣ်ပှၤန့ၣ်လီၤအိၣ်ဆိး (လီၤဆိဒ်တၢ်ပှၤကီၢ်ပယီၤဖိ) တဖၣ်စ့ၢ်ကိးမၤညီၣ်န့ၣ်အသးလၢတၢ်ဟးကျဲဒ်အမ့ၢ်တၢ်မၤဟူးဂဲၤပနီၢ်ခိၣ်ကွၢ်ဂီၤအညီၣ်ကတၢ်တမံၤအသိးနှံၣ်လီၤ. ပှၤဖံးနံးဖိတဖၣ်ဟးကယိကယိတသ့ဘၣ်. ပထံၣ်ဘၣ်လၢပှၤသးပှၤဖိဝ - ၇၀ နံၣ်တဖၣ်ဒ်လဲၣ်တဟးကးကၢကးကၢနီတဂၤဘၣ်. မ့ၢ်ပှၤလၢစုခိၣ်တဂ့ၤတဖၣ်ဟးလၢလုၣ်ပၣ် မ့တမ့ၢ် လုၣ်ဆိၣ်လၢအကစၢ်ဆိၣ်ဒ်ဝဲတဖၣ်ဒီးမ့ၢ်ပှၤစုဒီးခိၣ်ခဲလၢၣ်ဟူးဝးတသ့တဖၣ်မၤဝဲလၢလုၣ်ပၣ်တကလုၢ်လၢအဆုၣ်နီၤဝဲဒီးအူရီဘၢၣ်ကဖိလိဖိလၢအကိၢ်ပူၤဒီးလဲၤတၢ် (ပတုၣ်ဝဲသ့စ့ၢ်ကိး) လၢကျဲလၢအလဲၤသယဲၤဒီးသိလုၣ်ကျဲ (ခုၣ်, နူသဝီအကျဲခဲလၢၣ်ခံဘိသယဲၤအသး, တဘိလၢသိလုၣ်ဒီးတဘိလၢပှၤကညီဒီးလုၣ်ယီၤ, လုၣ်ပၣ်တကလုၢ်ကလုၢ်အဂီၢ်) န့ၣ်လီၤ.

ပဝဲကညီဖိလၢကီၢ်ပယီၤအထူသန့- အိၣ်ဝဲတမံၤလီၤဆိဒီးပှၤခဲလၢၣ်မ့ၢ်ဝဲ, “ယီၤသၣ်ကု” န့ၣ်လီၤ. ပှၤအိၣ်ဝဲအါဂၤလၢအသ့ၣ်ညါတူၢ်ဘၣ်စုဆၢခိၣ်ဆၢတၢ်ခုၣ်ဒီးကလံၤကလီၤအတၢ်မၤတံၢ်တၢ်လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်စုတကးခိၣ်တကး, ဖံးလၢညၣ်လၢ (လီၤဆိဒ်တၢ်ခိၣ်ညါခိၣ်ဒီးခိၣ်မိရီ, ခိၣ်လီၤယံ, ခိၣ်ဒုၣ်သၣ်တဖၣ်) ဆါ, ဆဲးယဲး, အ့ၣ်ထုးဒ်အံၤတဖၣ်ကိၤလၢဝါဒီးကွၢ်လၢနီၤဒီး, ဒီးကွၢ်လၢ Xray ယုဝဲတ ဘၣ်, ယါဝဲတဘျါဘၣ်အယိပှၤလၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဆါဒ်အံၤတဖၣ်ဘၣ်ယုဒ်အကသံၣ်ဒ်ဝဲလၢမိၢ်ပၢ်ဖိမုၤယုၤပှၤလၢအယီၤယီၤသၣ်ကုန့ၣ်လီၤ. ဖဲယသံကွၢ်တံၤသကိးလၢ (ခဲအံၤအိၣ်ဝဲ) ကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, “ပစုပခိၣ်တကး, အ့ၣ်ထုးပကမၤဒ်လဲၣ်.” ယဒီးန့ၣ်ဒ်တၢ်စံးဆၢလၢ, “ယီၤယီၤသၣ်ကု” လီၤ. မ့ၢ်ဝဲတိဝဲသမိးလီၤ. တချုးမံၣ်န့ၣ်ယယီၤအီၤ ၃၀ - ၄၀ မံးနံးစ့ၤသိဒီးသ့ၣ်ညါဘၣ်အစၢချ့လီၤ. ဘၣ်ဆၢတၢ်ကၢၣ်ပသး, ပတမၤအီၤဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ်ကိးဘၣ်န့ၣ်ပကတဲဆူညါဒ်လဲၣ်.

တၢ်ကူတၢ်ကလၢတၢ်ဂီၢ်အကတီၢ်- မ့ၢ်တၢ်လီၤဆီဒီးပှၤအိၣ်လၢတၢ်ကီၢ်လီၢ်ကဝီၤလီၤ. လၢဟံၣ်ပှၤတမ့ၢ်တၢ်လီၤဆီသန့ကတုၤနဟးထီၣ်တၢ်ချၢန့ၣ်ဖျိၣ်ခံကဘၣ်အိၣ်ဝဲလၢအကျးအသးဒီးနညးၣ်ပှၤလိာ်ကွဲမိကူလၢအသးအသးဝံၤအဖီခိၣ်တကထၢကလၢဝဲအပိဆးအသးဒီးတၢ်ကံးညးအတီၣ်လၢအဖီခိၣ်ဒီးအသးန့ၣ်လိာ်မ့တမ့ၢ် သတိဒီးခံခါအဘၣ်စၢၤတီထဲယာ် (ဂွံးကပ်) တဘူတတီၣ်ဘၣ်ဆးတၢ်အသးန့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်ဆုကၢတခီအါတက့ၢ်ကလၢလုာ်ဘဲစုထီ (စွဲးတၢ် မ့တမ့ၢ် ထံၣ်ရှၢးစုထီလၢဆုကၢအဖီလၢာ်ဆုကၢသ့အဖီခိၣ်ဝံၤတၢ်ချၢဆုကၢတဘျီထီဘိလီၤ.

တၢ်ချၢဆုကၢအံၤညိၣ်တၢ်ဆးအိၣ်ပတဲလၢဖျိၣ်ခံဆးအသးသၢကထၢအသး, အဖီခိၣ်ကတၢ်တကထၢန့ၣ်တၢ်ဆးဝဲလၢတၢ်ဖံး မ့တမ့ၢ် တၢ်ကံးညးလၢအတီၣ်ဒီးအညးတၢ်တဖၣ်လီၤ. တၢ်ဖျိၣ်ဆုကၢဝံၤဒီးခိၣ်ဖျိၣ်, ခိၣ်ဖံး, စုဖျိၣ်ဒီးခိၣ်ဖျိၣ် (လၢအဘၢနၢ) လၢအလၢၤသိဆူၣ်တဖၣ်မ့တမ့ၢ်တၢ်ကံးညးဆးအသးခံကထၢန့ၣ်လီၤ. ဆုကၢအဖီခိၣ်ကတၢ်တဘျီန့ၣ်အါတက့ၢ်ဟ်ဒီးခိၣ်ဖျိၣ်လၢအအိၣ်ဖျါသၢနၢၣ်အသးလၢဖံဘၣ်ခိၣ် မ့တမ့ၢ် စဲးဒီး (Zip) ထီမူအသးအိၣ်ဝဲလီၤ.

ဖိသၣ်လၢအအိၣ် ၂ နံၣ်ဖိန့ၣ်တၢ်ကီၢ်ခါဟးဒီးလွာ်ယီၢ်လၢအလီၤယံၤတသ့ (အခိၣ်ပၣ်ဆးဖိခံခီလၢအလီၢ်ခံအပၣ်ခီကပၤ) ဟးပိာ်မိာ်ပာ်အခံန့ၣ်လၢတၢ်ဂီၢ်ခါပစီဖိကတီၢ်မိာ်, ပာ်ဟးတွံၢ်အီၤလၢတၢ်ဘျီဘၣ်ဖိပနၢတွံၢ်သ့ၣ်ဘၣ်လၢစံာ်ပျီပူၤ (စွပ်ဖါး) အသးလီၤ. တၢ်မ့ၢ်ခုၣ်လၢသးပှၤအဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ်ဖိသၣ်အဂီၢ်ကဲလၢတၢ်မုာ်ဘၣ်အီၤတခီလီၤ. အနီၤခိၣ်ဖိတဖၣ်ဟးဒီးထးဘျီဘၣ်ဖးထီလီၤကံးဒီးခိၣ်ကါသၣ် (ကြောၣ်လျာ်သီး) ကအိၣ်အလံာ် ၃ စုမ့ၢ်ဒီးအထီအိၣ် ၂ - ၃ ခိၣ်ယီၢ် (ပှၤနီၤဒီးဒီးဝဲဒီးမ့ၢ်တၢ်လိာ်ကွဲလၢ Winter sport တကလုာ်န့ၣ်လီၤ.) ဟးလၢကျဲ, လီၤဆီဒ်တၢ်ကစၢ်ကပၤကျဲထီၣ်လီၤတဖၣ်အါမးလီၤ.

ပှၤကီၢ်ပယီၤဖိ, ပှၤကလုာ်ဂၤလၢအတညိၣ်ဒီးစကံးအကလုာ်ကလုာ်တဖၣ်မၤဝဲမ့ၢ်တသ့ဘၣ်ဆၣ်အဖီလၢအထီၣ်ကိသ့တဖၣ်အါတက့ၢ်တၢ်သိၣ်လိအိၣ်သးထီၣ်အသးဒီးပှၤဖံးနံးဖိကသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်လၢအန့ၢ်ကလီကလီ

ကိၣ်ဖုလဲ(နီ)အပူၤခူဝဲၣ်အလီၤကဝီၤ (ဒ်နူသဝီ) တဖၣ်အပူၤတၢ်ဟံၣ်လီၤဆူၣ်ချ့ဒီးပှၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်မၤဘၣ်ထွဲအဒီးအိၣ်ဝဲအလီၤန့ၣ်နူသဝီတၢ်အိၣ်ဝဲလီၤအိၣ်ဆီလီၤအသးန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဝဲလီၤတဖၣ်ပးထၢဖျိၣ်န့ၢ်ဝဲကယၢ်တၢ်အိၣ် တၢ်အိၣ်အမ့ၢ်တၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ်, ကိၣ်အကလုာ်ကလုာ်, တၢ်ဖိးတၢ်ညၣ် (အါတက့ၢ်အိၣ်ဒၣ်ထိးပံာ်စံာ်တီၣ် (Sausages) တဖၣ်လၢအနံၤသီဘူးကလၢၣ်တဖၣ်တနွံန့ၣ်တၢ်နီၤဟ့ၣ်ပှၤဟံၣ်ဖိယီဖိမ့ၢ်ဆၣ်နီၤ, မ့ၢ်ပျဲန့ၢ်ဒီးမ့ၢ်ဖိဖး (Mon, Wed, Fri) ဒီးဟံၣ်ဖိယီဖိလၢအစ့ဟဲန့ၣ်တအိၣ်, လၢလဲတအိၣ်တဖၣ်ခံန့ၣ်ဟဲထုးထီၣ်ဘၣ်ဝဲတဘျီန့ၣ်လီၤ.

ပှၤလၢအအိၣ်ဒီးလၢလဲတဖၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ဝဲဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ပပှၤကိၣ်ပယီၤဖိတနီၤဟံၣ်ဆဲးတၢ်ဟ့ၣ်ဝဲအံၤဒီးတလဲၤထုးထီၣ်အိၣ်ဝဲဘၣ်န့ၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. နီၣ်တကၤလဲၤဟံးတၢ်န့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အခွဲးလၢစ့ခံခီထၢၣ်ခံဖျၢၣ်ဖဲအစီၢ်န့ၢ်, ဘၣ်ဆၣ်ထၢၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်တလၢလၢပကွၢ်တကြးတဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါဟဲတဲအီၤ, “ကွၢ်တၢ်လၢပှၤလၢခံအကီၢ်စ့ၢ်ကိး”, အဂ့ၢ်ဒ်အံၤပှၤလၢအသ့ၣ်လီၤသးကွံတၢ်အိၣ်ဝဲကိးလံ.

တၢ်လၢပှၤတၢ်ကွၢ်ကဲလၢတၢ်ဘျးတၢ်ဖျိၣ်သ့ၣ်လဲၣ်.

ဘူးတၢ်ဂီၢ်ကတီၢ်သ့ၣ်လၢပှၤလီၤလၢၣ်ဝဲပစီၤဖိကဟဲလီၤဝဲဒီးတၢ်ကိၣ်နီၣ်ထီၣ်လီၤတူၤ (ဝ ဒ်ကရံၣ်) ဒီးဘူးထီၣ်လံန့ၣ် (လၢအိးကထိဘၣ်) တဘျီ, ဒီးဖဲလၢအုၣ်ဖျိးဖိသ့ၣ်လၢဒီးနီၣ်မိၤမံၤမိၤ, မိမိၤသံၣ်မိၤဟဲဘိၣ်ထီၣ်ဖးထီၣ်အခါန့ၣ်, တနံၣ်ခံဘျီထံကိၣ်ဒီဘၣ်, ဟံၣ်ကရၢၢ်မၤကဆိခွဲးသိၣ်ခွဲးပျီတၢ်ဒီးတၢ်ပိးတၢ်လီၤလၢတၢ်တသးလီၤကိးမံၤဘၣ်တၢ်တၢ်ကွၢ်အီၤလၢတၢ်တယၣ်သိလ့ၣ်ဒၢဖးဒိၣ်အပူၤလီၤ. ကူကၤ, လီၢ်ဆုၣ်နီၤ, ဟံၣ်ပိးလီၤ, ကွၢ်ဟူဖျါ, ခိၣ်ဗျူထၢၣ်, လီၢ်မ့ၢ်ပိးလီၤတဖၣ်ဘၣ်တၢ်တၢ်ဖျိၣ်ကွၢ်အခါ, ပှၤလၢအတၢ်တအိၣ်တယၢၤဒ်ပှၤအသိးလဲၤဟံးန့ၢ်အီၤသ့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၂၀၀၅ နံၣ်လၢအိးကထိဘၣ်ယလဲၤထၢန့ၢ်ကွၢ်ဟူဖျါတဖျၢၣ်ဒီး ခိၣ်ဗျူထၢၣ်အမိနံထၢၣ်တဖျၢၣ်ယဆၢၣ်သၢဘၣ်အီၤတနံၣ်ယၣ်ယၣ်တူၤလၢယပှၤအသိးန့ၢ်ဝဲတစုလီၤ. ဖဲးဆးတၢ်အခိၣ် (လီၢ်မ့ၢ်အကလုာ်ဘၣ်ဆၣ်မိၤထၢၣ်တပၣ်ဘၣ်) တဖျၢၣ်ယဆးကွၢ်

အီလၢစုသုအယိယတိုင်ထိုင်အီလၢသုတလၢဖးဒိုင်တဖျၢၣ်ဝံၤယကူးတဲာ်န့ၣ်
ဖိသုၣ်လိာ်ကွဲအသိလုၣ်အခိၣ်အိၣ်ဒီးအဝုၣ်န့ၣ်ယထီထိုင်ပျံးဒီးဆးတၢ်, ခဲအံၤအိၣ်
ခံန့ၣ်လံ. အတၢ်ဂ့ၤမးလီၤ. စးယီၤခိၣ်အလီၤလံၤဆါအသးလၢတၢ်လီၤလံၤအကျးတ
ဖျၢၣ်ယူၤရီၤ ၁၀၀ ဘျဲၣ်ညါ, မ့ၢ်လီၤမ့ၢ်စးဆးတၢ်အသိတဖျၢၣ် ၂၀၀ ယူၤရီၤဆူအဖီ
ခိၣ်ဘၣ်ဆၣ်မၤတၢ်ထဲသီးဒုၣ်ဒီးယစးနီတဘျဲဖိတဖျၢၣ်အံၤလီၤမးလဲၣ်. မ့ၢ်လၢကျး
ဆါဟံၣ်ပီးလီၤန့ၣ်တၢ်ကွံာ်တၢ်လၢတဂ့ၤတကျၢၤတဖၣ်လၢအဖျါသီဒုၣ်တၢ်န့ၣ်ပှၢတ
နီၤလဲၤထၢန့ၣ်လဲၤသိလုၣ်အမဲာ်တဆုးမးလဲၣ်.

မ့ၢ်ယဲယသိလုၣ်တအိၣ်အယိယထၢန့ၣ်လုၣ်ဆိၣ်ဖိသုၣ်, ယဘုၣ်ကွံာ်ဖိသုၣ်အမံၤနီၤ
အအဲလၢာ်ဝံၤယဒါလီၤသုၣ်ဘၣ်ယလဲၤဟံးန့ၣ်တၢ်တၢ်ကွံာ်လၢယစူးကါသုဒီးကဲ
ဘျူးအါမံၤအမဲာ်ညါလၢယတၢ်သုၣ်တၢ်ဖျးအဂီၢ်ယဆိၣ်ထံလၢကဖိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်
လၢအဂီၢ်ထံတြီၢ်အကါလၢတဆံဘျဲညါလီၤ. တၢ်သုၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်ကဲဘျူး
အါမံၤဘၣ်ဆၣ်န့ၣ်မဲာ်ဆုးတခီ, နစ့ကလၢာ်ကလီကလီလီၤမးလဲၣ်.

လံာ်တးအတၢ်သိၣ်တၢ်သီ

ဖဲယတုၤသီန့ၣ်ယတသုၣ်ညါလံာ်တးအတၢ်သိၣ်တၢ်သီအယိယမၤလိာ်တၢ်ဆံၣ်
ဆၢကသံၣ်လၢယဖိတဖၣ်အအိၣ်ဒီးဖဲ ၂၀၀၆ နံၣ်န့ၣ်ယဖိမုၣ်တဂၤဆၢန့ၣ်အမိၢ်လၢ
ကသံၣ် (၁၀) ကးဒီးယလဲၤဟံးန့ၣ်ထုးထိုင်အီလၢခိသွဲပနံၣ်ဒီး (Custom House)
ဒီးတၢ်နူယဒီးစးဝဲ, “ကသံၣ်ကသီတၢ်တြီအီၤန့ၣ်နတသုၣ်ညါဘၣ်ခါ.” ယတဲအီၤ
လၢယတသုၣ်ညါဘၣ်အယိယမၤလိာ်လၢယဖိတဖၣ်အအိၣ်လီၤ. ယဟဲက့ၤတုၤ
ဒီးယဆးကျိးဖိတဖၣ်လၢကီၢ်သၢဘုၣ်တဘျဲကိးဂၤလၢတၢ်တြီကသံၣ်ကသီကိးမံၤ
အယိဆၢန့ၣ်သုမိသုပါကသံၣ်နီတမံၤတဂ့ၤ.

စ့ၤလၢအလီၢ်ခံ, ယဖိမုၣ်လၢအဒိုင်တဂၤမၤကဒီးလံ. ဆၢန့ၣ်ယၤကညီဆုကၤ, အ
ထၢၣ်တဖၣ်အပူၤကသံၣ်ကိလၢလဲလဲပှၢဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဂၤတဲယၤ, “အဝဲအံၤခံ
ဘျီတဘျီလံ, အကတၢ်လၢနဂီၢ်လီၤ.” လီၤသးဆါတဘီနီ.. ယသးကအိၣ်နွံဆံ
ဘူးထီၣ်, နနအိၣ်ဒုၣ်ထဲယလံၤဖိအသးလီၤ. “တီး.....” ယဟဲက့ၤလၢကျဲယတ

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

ကျၢ်မၤထီၣ်ထံး “တီး...တီး...တီး...” လီၤ.

ဖဲ ၂၀၀၈ နံၣ်လါၣ်ဖဲပတုာ်ဘၣ်, ယဖိမုၢ်လၢအိးစၢ်တြၢလံၤယါတကၤတဲယၤ, “အပါ, ယဘၣ်ဆၢန့ၢ်န့ၢ်အိၣ်ဖျၢၣ်တၢ်ဟ့ၣ်မနုၤလဲၣ်.” မၤဝဲအနီၤလၢကီၢ်ထးခိတကၤဆၢန့ၢ် ယၤတန့ၣ်ဒီးလၢန့ၢ်အိၣ်ဖျၢၣ်ဝံၤအိၣ်ဘၣ်တန့ၣ်ယုာ်ဒီး Ovatine လီၤ. ယဖိမုၢ် လၢအမဲရကၤတကၤဆၢစၢ်ကိးန့ၢ်ယၤတန့ၣ်ဒီးတဝံၣ်တဘဲဘၣ်, ဆၢဝဲန့ၣ်ကယၤ ၁၂ ပီၤ (၁၃.၆ ပီၣ်) ဘျီၣ်လီၤ.

ယကွၢ်လၢတန့ၣ်အကျဲကဒီးလံ. (အပူၤကွံာ်စၢၤသီအိၣ်တန့ၣ်တလၢကိးဘၣ်. စုာ်ဆၢၣ်အသးအဖၤ) ဒီးဖဲ ၂၆ သီအနီၤလံာ်လၢကဘၣ်ထုးထီၣ်အဂီၢ်ဟဲလၢလၢဘၤ (လံာ်တၢး) အမံၤကစီဒီး. ဘၣ်ဆၢၣ်လၢအဖိလၢတခီအိၣ်ဒီးပနံၣ်ခိသ့ (Custom House) အတၢ် ၁၂ ပီၣ်ကဒီးအသိသ့ညါလၢဘၣ်ထံးကဒီးလံ. ဖိတရၢမၤတၢ်. ယသးဘၣ်ဖျိၣ်ခိၣ်လဲၣ်.” ယကွၢ်လီၤလံာ်အံၤယသးယၤ, ယသးသ့ၣ်ဖိးတကုၣ်ဒီး ယတဲယမၤ, “နၤစၢၤ.. ဖိးဟုယၤတဘီ..ယလဲၤတဘျီဘၣ်.. နမ့ဖိးဟုယၤသးက လၢထီၣ်ဒီးယသးကဆူၣ်ထီၣ်ယဲၤဥါဖိ...” ယတၢ်မုၢ်ဆိၣ်ကွံာ်ယၤ, “ယတန့ၢ်ဟူ ဘူနီတဘျီလၢပုၤသးကနိးဒီးနဖိးဟုအီၤဘျါမးလဲၣ်.”

ယကွၢ်ဆူယဒီး, ယဖိၣ်ထီၣ်ခံဘီး, ယဒုလိာ်ကွဲ, မၤမုာ်မၤဆူၣ်ထီၣ်ယသးဝံၤ, ကူ ထီၣ်ကၤထီၣ်လၢကလဲၤဆူခိသ့ပနံၣ်ဒီးဖဲန့ၣ်ယတထံၣ်ယတၢ်မုၢ်လၢဘၣ်. “အိၣ်အီၤ...ပစံးပပျံၤတၢ်မးပမၤလုာ်သဒၣ်ပုၤ, တလီၤဆီဒီးပိာ်ခွါလုာ်သဒၣ်ကွံာ်အ တၢ်အဲၣ်တီဖဲတၢ်သ့ဟဲအခါမးလဲၣ်...” ယသးဝံၣ်ထွဲ, “...ဟံတုာ်ယၤယတ ကီၢ်...နလုာ်သဒၣ်ယၤယတကီၢ်. နတၢ်ဖိၣ်အံၤမ့ၢ်ဒၣ်တၢ်နီၤစၢၤ...” ဝံၤယခါထီၣ်ယ ခိၣ်ကယီၤဆူ “တၢ်မၤနၤဖိတၢ်.” တမ့ၢ်ဘၣ်..ဆူတၢ်မံာ်ကီၢ်နီၤကီၢ်အလီၤလီၤ.

ဖဲယန့ၢ်လီၤခိသ့ပနံၣ်ဒီးန့ၣ်မူဒါခိၣ်တကၤကွၢ်လီၤယလံာ်ကွဲဒီးယုယၤလၢနီၢ်ကစၢ် လံာ်အုၣ်သးလၢအအိၣ်ဒီးခိၣ်ဂီၤတမံၤမံၤဒီးယစံးဘၣ်အီၤအိၣ်တုာ်လၢဟံၣ်ဝံၤအဝဲ မၤယဟဲကဒီးလၢလါမုၢ်န့ၢ်ပူၤတသီန့ၣ်လီၤ. တဟါအံၤမ့ၢ်မုၢ်ယဲၤန့ၢ်ဟါဒီးယသ့ၣ်

ညါလၢယဖိမုၢ်လၢအဆၢန့ၢ်ယၢတၢ်တကၤအံၤကစံးဆၢယၢလိတဲစိတညီၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်လၢအဝဲမ့ၢ်ပုၤလီၤတၢ်မၤလၢမ့ၢ်နၤဒီးကီၢ်အဝဲရကၤတခါကတိၣ်ဝဲန့ၢ်မ့ၢ်ဂီၤဒီ ၇ န့ၣ်ရံၣ်ဒီးအဝဲတၢ်တၢ်လၢလီၤမံးဒီးဘၣ်အယိယဘၣ်အိၣ်ဒီးတုၤဂီၤဒီ ၉ န့ၣ်ရံၣ် (ကီၢ်ဖုလဲ(နံ)န့ၢ်ဟါ ၄ န့ၣ်ရံၣ်) မးယသံကွၢ်အီၤဒီးယသ့ၣ်ညါဘၣ်လၢအဆၢတၢ်န့ၢ်စံးဘၣ် Labour ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢဘၣ်တၢ်မံၣ်တၢ်အိၣ်အယိတၢ်သိၣ်အလီၤလံာ်မၤဖျၢၣ် Vitamin အိၣ်ကွဲးလီၤသးဒီးဖုလဲ(နံ)လံာ်တၢ်တခါန့ၢ်ဟါဝဲလၢအအိၣ်ဒီးကသံၣ်ကသီအယိတၢ်ဘၣ်အံၤကတိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီလၢ Custom House ဒီးယၢအကဆူးလီၤ. အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဒီးဒုးသ့ၣ်ညါဘၣ်ပုၤဖးတၢ်ဖိလၢကဟံးသးဘၣ်ယးလံာ်တၢ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢထံကီၢ်တဘျီဒီးတဘျီအတၢ်သိၣ်တၢ်သီအိၣ်သးအဂ့ၢ်လီၤ.

တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးဒီးအုၣ်တၢ်မဲတၢ်မါ

တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးလၢကလံာ်စိးဟီၣ်စိးလီၤကဝီၤ (North Pole Region) တၢ်သးလီၤအသးဒီးတၢ်ကီၢ်လီၤကဝီၤ (Tropical Region) နီတစးဘၣ်. တၢ်ခုၣ်ဒိၣ်ဝဲအယိသ့ၣ်လၢအဝဲထီၣ်လၢတၢ်ကီၢ်လီၤကဝီၤတဖၣ်တၢ်သ့ၣ်အီၤဝဲအံၤတန့ၢ်ဘၣ်. တၢ်မဲတၢ်မါကိးမံၤဒ်တၢ်ဒီးတၢ်လၢတဖၣ်လၢပသ့ၣ်အိၣ်အီၤလၢတၢ်ကီၢ်လီၤကဝီၤတဖၣ်တၢ်သ့ၣ်အီၤလၢမံၤထံကလၢဟံၣ် မ့တမ့ၢ် ဟံၣ်လါဟ့ (Glass House or Green House) အပူၤလီၤ. မ့ၢ်လၢဟံၣ်လါဟ့တဖၣ်န့ၢ်အလဲပူၤအိၣ်ဒီးဝဲထူးထီၣ်တၢ်ကီၢ် (Heater) ဒီး တၢ်ကၤယၢတၢ်ကီၢ်နီၣ်ထီၣ် ၂၃ - ၂၅ ဒီဂရီလၢတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိမူဝဲကသ့အဂီၢ်အယိဟံၣ်ဒ်အံၤတဖၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်ခဲၣ်ဘိၣ်ဒ်အီးဝဲ(Carbondioxide)ဒီးခဲၣ်ဘိၣ်(Carbon) အယိတၢ်တဆိလီၤအီၤလၢဝဲကိးဖျၢၣ်, တၢ်လီၤကိးပူၤဒီးဘၣ်.

တၢ်ဆိလီၤအီၤန့ၢ်ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢကရၢဟ့ၣ်အီၤလံာ်ပျဲ (Permit) န့ၢ်လီၤ. တၢ်လၢာ်ဘျီလၢာ်စ့ၤအါဝဲအယိအါတက့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ဒ်ဖိတဖၣ်ဒီးတၢ်ဒီးတၢ်လၢာ်စ့ၤဝဲအယိကီၢ်ဖုလဲ(နံ)အံၤဘၣ်ဆၢန့ၢ် (Import) တၢ်ဒီးတၢ်လၢာ်, သ့ၣ်သ့ၣ်ဝဲသ့ၣ်လၢကီၢ်ချၢအါတက့ၢ်လီၤ. တၢ်လၢဟံၣ်လါဟ့န့ၢ်တၢ်တ့အီၤအါတက့ၢ်ကဝီၤမ့တမ့ၢ်(၈) နၢၣ်ဒ်သီးတၢ်ကီၢ်တၢ်ခုၣ်ဒီးကလံာ်ကလဲၤတရံးအသးဖိးလီၤအဂီၢ်န့ၢ်လီၤ. ဖဲဟံၣ်လါဟ့အပူၤအံၤဒ်လဲၣ်သ့ၣ်ထံးဝဲဘိလၢအဝဲထီၣ်လၢတၢ်ကီၢ်လီၤကဝီၤတဖၣ်တၢ်တသ့ၣ်

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

အီၤကြိၣ်ကြိၣ်ဘၣ်, တၢ်အထူၣ်လၢအဒိၣ်အထီၣ်စ့ၢ်ကိးတအိၣ်ဘၣ်.

တၢ်သုၣ်တၢ်ဖျးလၢကျဲအကတမံၤမ့ၢ်တၢ်သုၣ်လီၤတၢ်လၢပျီၤပူၤန့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ကစၢ်လၢအအိၣ်ဒီးသ့ၣ်ပှၢ်တဖၣ် သုၣ်ဘုကူၣ်အကလုာ်ကလုာ်, ဒ်ဘုဘါလုၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟုအိး (Oat) မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးတပံၤတမၤလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်ကအိၣ်ဝဲအဂီၢ်လီၤ. ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢတၢ်ဘၣ်အီၤအါတက့ၢ်မ့ၢ်ဒ်သိးဒီးကသ့ၣ်လၢအတူၢ်တၢ်ခုၣ်န့ၣ်ဝဲတဖၣ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်တသုၣ်န့ၣ်အီၤတပံၤဘၣ်န့ၣ်တၢ်ဂီၢ်ခါဒီးတကတီၢ်တၢ်အိၣ်လၢအဂီၢ်တအိၣ်ဝဲဘၣ်. ကီၢ်ဖုလဲ(နီ)အံၤဟီၣ်ခိၣ်မဲၢ်ဖဲခိၣ်ပၤယုၢ်ဖးလဲၢ်တအိၣ်ဒ်အ့ၣ်ကလံၤစိးထံကီၢ်တဖၣ်အသိးဘၣ်. တၢ်လုၢ်ဒီးကစၢ်ဖိလၢအဆိလီၤအသးလၢလုၣ်ဘၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်ပှၢ်ကီၢ်ဒီဘၣ်, လီၤကံၤဒ်ယံၤကီၢ်ဖဲ, ကခွၢ်ကီၢ်ဖဲအသိးဘၣ်ဆၣ်တၢ်လုၢ်တၢ်တြီၤဒီးကစၢ်ကလိတဖၣ်တအိၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ညၣ်ထွၣ်ဘၣ်, အိၣ်ထဲလၢၤခါလုၢ်ခါန့ၣ်လီၤ.

ဒီဖျိဟီၣ်ခိၣ်မဲၢ်ဖဲခိၣ်ထီၣ်ထီၣ်လီၤယၢၢ်ဝဲအယီၤထံမိၢ်ပှၢ်လၢကယုၤလီၤထီၣ်ထီၣ်လဲၢ်တအိၣ်ဘၣ်. အိၣ်ထဲနီၣ်, ကမၤ, လၢအအိၣ်ဝဲဘူးလိာ်သးတဖျၢၣ်ဘၣ်တဖျၢၣ်ဒ်ထံကျိ, ပိၣ်လဲၣ်ဖိအယီၤနီၣ်ဒီးကမၤလၢတၢ်ယုၢ်န့ၣ်အီၤအမံၤတတီၤဘၣ်တတီၤစုၣ်စုၣ်အိၣ်ဝဲအဖျၢၣ် ၆၀၀,၀၀၀ ဘျဲၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်ထံလၢပှၢ်ကူပှၢ်ကညီ, ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိဒီးတၢ်မဲတၢ်မၤအဂီၢ်မ့ၢ်ဒ်နီၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အံၤအယီၤသိလုၣ်ဒီးလုၣ်မ့ၢ်အူအကျဲအိၣ်ဝဲလၢခိသုခိၣ်အသိးကဘီ, ချဲတဖၣ်လဲၢ်တၢ်လၢနီၣ်ပူၤဒီးနီၣ်ကျိတဖၣ်အံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကီၢ်ခါတၢ်သုၣ်တၢ်ဖျး

ဒ်ပှၢ်ဒိၣ်ကျိၣ်ဒိၣ်စ့, ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးသ့ၣ်ပှၢ်ကစၢ်မၤစံၢ်လၢဝဲဖိကဟၣ်, ပှၢ်သုၣ်သ့ၣ်သုဝံၣ်သၣ်ခိပနံၢ်ဖးဒိၣ်တဖၣ်မၤတၢ်လၢစ့မိၢ်ပှၢ်အဒိၣ်အမုၢ်အိၣ်ဝဲအသိးပှၢ်ဖိလၢအကျိၣ်အစ့, အဟီၣ်ခိၣ်ကပံၤတအိၣ်ဒ်ပှၢ်ဟဲန့ၣ်အိၣ်ဆိးတဖၣ်ကသုၣ်အိၣ်ဖျးအိၣ်တၢ်ကီၢ်ခါကျိးတၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ်အဂီၢ်, မ့ၢ်န့ၣ်စ့ဝဲအဟီၣ်ခိၣ်လီၤပျီဖိလၢအအိၣ် ၁၂၀ × ၁၂၀ မံထၢၣ်အပူၤနီၤလီၤဝဲအကဝီၤဖိ ၁၀၀ ဘျဲၣ်လၢအလဲၢ် ၁၀ × ၁၀ မံ

ထာၣ်လၢန့ၣ်ဖိထၢဖိတန့ၣ်အဂီၢ်ဒီးသၢလါအဂီၢ်ဟံးန့ၣ်ဝဲ ၁၂ ယုရီလီၤ.

တုၤမ့ၢ်လါမ့ၢ်ဘူးကလၢန့ၣ်, မ့ၢ်န့ၣ်စဝဲၣ်ဟဲမၤပျီ, ထဲၣ် ကဖိထီၣ်န့ၣ်ဝဲဟီၣ်ခိၣ်အံၤ
ဝံၤတီၢ်လီၤဝဲနီၣ်ဂံၢ်အတၢ်ဖိလၢဟီၣ်ခိၣ် ၁၀ × ၁၀ မံထၢၣ်အဆၢသးဝံၤတၢ်ဆံး
ဆံးဖိလၢကပျဲနီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လွံၤန့ၣ်အဂီၢ်ဒီး, အါတက့ၢ်, လါမ့ၢ် ၂၅ - ၃၁ သီအနံၤ
အိးထီၣ်ဝဲလၢပှၤသ့ၣ်တၢ်ဖိကန့ၣ်လီၤဝဲအဂီၢ်လံလီၤ. ပှၤသ့ၣ်တၢ်ဖိတဖၣ်အံၤဘၣ်
ဟ့ၣ်ဆိဟ်အမံၤဆုပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါအအိၣ်ဒီးပှၤလီၤလံလၢအမ့ၢ်တ့ၢ်ဝဲလၢန့ၣ်ပှၤ
ကွံၣ်န့ၣ်မ့ၢ်အဲၣ်ဒီးမၤက့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်အလီၤလီၤလၢအမၤဝဲန့ၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်ဆိပှၤဘၣ်မူ
ဘၣ်ဒါန့ၣ်လီၤ.

ပှၤဟဲသ့ၣ်တၢ်ဖဲဝဲၣ်လၢပအိၣ်အပှၤ, ကဝီၤအမံၤ Kokkola ဒီးတၢ်လီၤအမံၤမ့ၢ်ဝဲ
Suuzno Paa (ဒ်စံးလၢအဲကလံးကျိၣ် Suru Park) အသၢၣ်ဝဲဒီးအိၣ်ဒီးကျဲတံၢ်
ကျဲလၢပှၤလွံၤလီၤအဂီၢ်ဖဲနီၣ်ကၢၢ်ခိၣ်ကန့ၣ်လီၤ. ဖဲနံၤသဘျုၣ်န့ၣ်ကတၢၢ်မ့ၢ်နံၤတ
ဖၣ်, ဟါခိကွံၣ်ပျီအဆၢကတီၢ်ပှၤသးစၢ်မ့ၢ်ခါ, ဖဲဖုသးပှၤတဖၣ်ဟးကျဲ, ဒီးလ့ၣ်ယီၤ

ကညီဖိလဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

ဒီးတနီၤဒီးစကံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ယုၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပထံၣ်ဘၣ်အီၤအကျါလၢဖိဆံးအိၣ်နီၤဒီးအဝဲၣ်ကိမိ တဖၣ်အတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အဂီၢ်ပထံၣ်ဘၣ်အီၤကိးနံၤဒီးလီၤ. ပှၤသ့ၣ်တၢ်ဖိတ ဖၣ်အါတက့ၢ်မ့ၢ်ပှၤရၤၤၤဖိ (တနီၤအသးအိၣ် ၇၀ နံၣ်ဆူအဖိခိၣ်) ဒီးပှၤဖၤရှၣ်ဖိ (Afghanistan) တဖၣ်အါတက့ၢ်လီၤ.

ယဲစ့ၢ်ကိးလၢပှၤကျါယမၤကိးဒ်လဲၣ်.

လၢမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအ့ၣ်ၣ်ဖိဒ်အမ့ၢ်ဘၣ်ယဲးန့ၣ်, ကိၣ်တဲၣ် (အါတက့ၢ်ပိၣ်မုၢ်အ တၤလၢပှၤဖိနံးဖိ) အကျါပှၤကီၢ်ပယီၤဖိလၢအသ့ၣ်တၢ်သၢနံၣ်လံၤအိၣ်ဒ်ဖုၣ်အံၤတ ကလီၤ. အခိၣ်ထံးတနံၣ်တလၢနီၣ်တကၤဟဲသ့ၣ်လိာ်ကွဲ တၢ်, ခံနံၣ်တနံၣ်လီၤမၤဒီး ပျီၤမုၢ် (ပှၤဖၣ်အၣ်ဒူယီၤဖိအတၢ်ဒီးပယီၤ) တကၤသ့ၣ်ကိးဝဲတက့ၢ်ဒ်ခံကျိး, သၢနံၣ်တ နံၣ်ပျီၤမုၢ်မၤဝဲတက့ၢ်ဝဲတၢ်ဝဲ, ပှၤထါ(မ်)ဟ့ၣ်ဒဲကဝီၤဟဲတုၤသီအန့ၣ်ဖိထၢဖိ ဟဲသ့ၣ်ဝဲ, မၤဝဲလၢာ်ဂံၢ်လၢာ်ဘါ, သ့ၣ်ဝဲအဟီၣ်ခိၣ်ပှၤပှၤလီၤ. အိၣ်ဘၣ်ဝဲလၢ အဟံၣ်ဖိယီၤဖိအဂီၢ်ကစီၤဒီးလီၤ. သၢနံၣ်တနံၣ်ဖုတကၤအံၤအသးကွံတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ယု အါထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်တကဝီၤလၢအဖိအမံၤမၤဝဲခံဘၣ်ပှၤယၣ်ယၣ်မးလီၤ.

ပမ့ၢ်သ့ၣ်တၢ်န့ၣ်အဆိကတၢ်ပဘၣ်ကွဲးထီၣ်တပံၢ်အဂံၢ်လၢတၢ်ထဲၣ်အီၤလီၤဘၢ တဖၣ်စီစီဝံၤမၤထီၣ်အကျါလၢတၢ်ချ့အဂီၢ်ဒီးပသ့ၣ်လီၤမ့ၢ်ဝံၤ (ဘှၤလီၤ, ဖုံလီၤ, ထီၣ် လီၤတၢ်ချ့မ့ၢ်ဝံၤ) ပဘၣ်ကျၢၢ်ဘၢအီၤဒီး Cotton Felt ယာ်ဘဲဘူသလါ (တၢ်တထါ အီၤဘၣ်. ကျဲၤဘၣ်အီၤဘူထဲစးခိကဘျဲး) ဖးလဲၢ်လၢကတြီကလံၤအကိၢ်ယုထီမ့ၢ် ဂ့ၤ, တၢ်ခုၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤအဂီၢ်ဒီးလၢဟီၣ်ခိၣ်ကသဝံၤလၢတၢ်ချ့ကမဲထီၣ်ချ့ချ့အဂီၢ်လီၤ. ပမ့ၢ်ဟ်ဟီၣ်ခိၣ်ပျီၤန့ၣ်ကလံၤလၢအဟဲဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်မဲၢ်ဖိခိၣ်အံၤမၤယုထီကွံာ်ဟီၣ် ခိၣ်အမဲၢ်ဖိခိၣ်ဒီးတၢ်ချ့ဟဲဖျိးထီၣ်ချ့ချ့တန့ၢ်ဘၣ်. တၢ်ဘူသလါအံၤပကးဘၢတၢ် မ့ၢ်တၢ်ဘိတုၤပထးအိၣ်အီၤတစုလီၤ. ပအိးထီၣ်အီၤဖဲဒ်ပကမ့ၢ်ထံမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထဲးနီၣ် အခါမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

ယဲတခီယအိၣ်ကီၢ်မ့ၢ်န့ၢ်အတၢ်ဒီးတၢ်လၢာ်တဝံာ်တဘဲအယီယကျဲးစးသ့ၣ်အီၤကီၢ် ပယီၤ, ကိၣ်တဲၣ်အတၢ်ဒီးတၢ်လၢာ်ဒ်အမ့ၢ်သဘၣ်အကလုာ်ကလုာ်, ဘဲဆံၣ်, တၢ်နၢ

ယီဒီး (နံနံပင်) ဒီးပထိးအယိယမာဘၣ်ကီန့ၣ်ပုၤဂၤလီၤ. ပတၢ်ချံတဖၣ်အံၤတဒ်သိး
ဒီးကီၤမုၢ်န့ၣ်အတၢ်ချံဘၣ်. တူၢ်မူခိၣ်ထံတန့ၢ်အယိယဘၣ်မၤအီၤကီၤဒီးတံၢ်တၢ်ဒိၣ်
မး...ယကျၢ်ဘၢတၢ်ချံလၢအဖုံလီၤအသးန့ၣ်လၢပလးစတံးဖးလဲၣ်လီၤ. ပလးစတံး
န့ၣ်ပဟးယုပုၤတဘၣ်ညီညီဘၣ်. အဘူမုၢ်ဂၤ, အတိၣ်မုၢ်ဂၤတၢ်ဆါအီၤလၢအထူ
တလံးဖးဒိၣ် (တဘျီအဒိၣ်ယီၤ ၃ မံထၢၣ်, အထီကအိၣ်အမံထၢၣ် ၄၀ - ၅၀)
အပူၤဘူးထီၣ်လၢအကယၤ, ပပူၤတန့ၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်တဆါလီၤဖွံၣ်အီၤ ၂ - ၃ ပျၢ်
ဖိဘၣ်. အိၣ်လၢစတံးဖးဒိၣ်ထဲလၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်အပိးအလီၤစတံး (Building
Material Mart) ဖးဒိၣ်တဖၣ်မိၤအပူၤလီၤ. ဖုသးပုၤဖုကရူလဲၤဆူဟံၣ်ယီၤပိးလီၤအ
ကျး (Furniture Store) အလီၤခံပုၤတၢ်ကွံၢ်လီၤဖုအကုအဘျီအလဲၣ်အါတက့ၢ်
၃ မံ ထၢၣ် x ၅ မံထၢၣ်ဝံၤဟဲက့ၢ်ဆးကဒီးဝဲအကနူၤလၢတၢ်ကံးညၢၣ် (ဒ်သိးသုတ
ယၢ်မုၢ်ယၢ်ဖျူတဂ့ၤ) တံၢ်တၢ်တဆံးတစ့ၤဘၣ်. စးယီၤခိၣ်လၢနကစၢ်တုန့ၢ်အီၤလၢ
နဘၣ်ယီၤကဒါခိၣ်အီၤတခါကညီဝဲဒ်လဲၣ်.

အဆိကတၢ်တနံၣ်ယသ့ၣ်ပထိးတၢ်ကီၤဂၤမးအယိအပူၤခံဆဲးထဲတမုၢ် (ဒီဖျိယ
တကးဘၢအီၤဒ်ယဟ်ဖျါလၢထးအသိး) အိၣ်သၢလါဘျီၣ်စ့ၤထီၣ်ကိးဝဲ ၂ ပျၢ်ဘျီၣ်.
ခံနံၣ်တနံၣ်န့ၣ်ထီၣ်လီၤအချံအဆူ ၁၀၀ မဲထီၣ်ဂ့ၤဝဲဘၣ်ဆၣ်တၢ်စူၤမူခိၣ်ထံဘၣ်ဒီး
အီၤ, ဖဲအအိၣ်အသိ (၄၀) ယမၤထီၣ်အခိၣ်ဒုးလၢပလးစတံးဒ်ပုၤပိးဖးဒိၣ်, အလၢၣ်
ထီၣ်ဂ့ၤမး, အဒုဆဲးဖးအါမး, ယမၤန့ၢ်အတၢ်ဖိလၢကစ့ၤထီၣ်ဝဲအဂီၢ်, ဟဲထီၣ်ဝဲ
၃ ပျၢ်ဘျီၣ်, ဘၣ်ဆၣ်နံၣ်အဝဲန့ၣ်တၢ်ကီၤနီၣ်ထီၣ် (Temperature) စ့ၤန့ၢ်နံၣ်ပူၤကွံၢ်
အယိအဘိၣ်ဖိ, အဖိဖိဒုၣ်လဲၣ်ယတထံၣ်ဘၣ်ဒီးအခါပစီၤထံဟဲဘူးထီၣ်ဒီးသံကွံၢ်
လံ, လီၤဘျံးဒိၣ်မးလဲၣ်. ပုၤပိးဖးဒိၣ်အံၤယတုအီၤလၢကဒီးသ့ၣ်, ပျံထး, လုၣ်ပျံ
လၢကဘျီလၢကစ့ၤယံၣ်ဝဲသၢန့ၢ်, အကတၢ်တၢ်မၤတကဲထီၣ်နီၣ်တမံၤဘၣ်.

သၢနံၣ်တနံၣ်ယမၤန့ၢ်တၢ်ဖးထီၣ်ယၢ်ပျၢ်တဘိးဒီးယၤလီၤတၢ် (လကံၣ်တၢ်) လွံၢ်ဘိ
လၢထီ ၃ ပျၢ်ဝံၤအယၤတၢ်ခံဖျၢၣ်တထါအထူ ၂၀ ဒီးယန့ၢ်တရံးအီၤဒီးပလးစ
တံးဖးတိၣ်လၢအခံးလၢအတြိတ်ကပိၤဝံၤဒုးထီၣ်အခိၣ်ဒ်သၢမုၢ်လၢပမၤတၢ်လၢ
အဖိလၢသ့ထဲသိးထါ(မ်)ဟ့ၣ်အဒဲတဖျၢၣ်ဖျါဒ်ဒိ(မ်) (Dome) တဖျၢၣ်အသိးဖဲယ

တစးဖိ, အစးဖိယဲလီၤဝဲဒီးအလီၤသွံးအသးလၢတၢ်ခုၣ်ဒိလီၤဘၣ်အီၤ, မူခိၣ်စူၤအထံခုၣ်ဒိဘၣ်အီၤန့ၣ်ယကုၢ်န့ၣ်မ့ၣ်အူလၢအပူၤဘၣ်ဆၣ်တန့ၢ်လၢၤဘၣ်. လါစးပတုဘၣ်ဆံဆၣ်သီပဘၣ်စးထီၣ်မၤပျီ, ယိလီၤယုၢ်လီၤတၢ်ဒုးခိၣ်, တၢ်ဒီးတၢ်လၢပစူးကါအီၤလၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤခဲလၢ်န့ၣ်လီၤ. ကိးမၢ်နံၤတၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါပှၤသ့ၣ်တၢ်ဖိကဘၣ်မၤကဆဲကဆိကွံာ်အဟီၣ်ခိၣ်ကဝီၤဖဲလါအိးကထိဘၣ်ခံန့ၣ်တန့ၢ်အပူၤဘၣ်ဆၣ်ခဲအံၤပှၤတလိၣ်ခိးလံာ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤအံၤလၢၤဘၣ်. လီၤဘျံးကဒီးသၢန့ၣ်တန့ၣ်လံ.

အယိယဟ်လီၤယသးခဲမငါ ၂၀၀၉ နံၣ်န့ၣ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအကျါယကသ့ၣ်ပထိးဖးထီလၢခံကတၢ်တဘျီဒ်ယတၢ်ယုသ့ၣ်ညါနၢ်ပၢ်တၢ်အိၣ်သးအသိးအံၤ ...ပထိးဖးထီမ့ၢ်တသ့ၣ်ထီၣ်ဘၣ်သပှၢ်ကတၢ်န့ၣ် ၂၀၁၀ နံၣ်န့ၣ် ယတသ့ၣ်တၢ်နီတမံၤလၢကီၢ်တဘျီလၢတၢ်ခုၣ်ပစီၤလီၤဝဲလၢအမၤသံတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိးလၢ်အပူၤအံၤလၢၤဘၣ်. ဒီးယတပှၤအိၣ်ပထိးဖးထီလၢပှၤဘၣ်သ့ၣ်န့ၣ်အီၤလၢကီၢ်အ့ၣ်ရှၢၣ်ထံကီၢ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်ဘၣ်.

လၢတၢ်သ့ၣ်လီၤတၢ်ဒီးတၢ်လၢ်အကျါတၢ်လၢအကဲထီၣ်ပအိၣ်ဘၣ်လံတဖၣ်လၢတန့ၣ်အံၤမ့ၢ်ဝဲသဘၣ်ဒီး, ဘဲဆံၣ်. တၢ်နၢ်မူဒီး (နံနံပၣ်), ဆလးဆံၣ် (တရူးအသဘၣ်လၢအလၢ်ဆံၣ်ယုဒ်ဘဲဆံၣ်ဒီး) ဒီးကီၣ်စ့ဒီးတဖၣ်ပှၤပှၤအိၣ်အီၤဂ့ၤမးလီၤ. မ့ၢ်ကီၢ်မ့ၢ်န့ၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၢ်တဖၣ်ပသ့ၣ်အီၤတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲတအိၣ်ထဲသိးပထံပကီၢ်အတၢ်ဒီးတၢ်လၢ်န့ၣ်ဘၣ်. တၢ်ခဲလၢ်မ့ၢ်ဒ်တၢ်သးစဲဒီးတၢ်ယုသ့ၣ်ညါအတၢ်မၤအယိဝဲပါ, လၢ်ဂံၢ်ဒိၣ်မး, လၢ်ဘျီလၢ်စ့ၤအါန့ၣ်ပှၤသ့ၣ်ကီၢ်မ့ၢ်န့ၣ်တၢ်ခဲတၢ်မၤတဖၣ်လီၤ. လၢအကျါအၣ်လူမ့ၢ်တၢ်အညီကတၢ်လၢပတဘၣ်ဖိၣ်ထံ, ပတဘၣ်ကျါဘၢအခိၣ်နီတမံၤဘၣ်. ထဲပထးနီၣ်တဝီၢ်ပျးကဝီၤထီၣ်အခိၣ်ထံးတဝီၢ်န့ၣ် လၢပှၤဝဲဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်လၢပဘၣ်တၢ်န့ၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ညၣ်ထွၣ်လၢအဂ့ၤဒီးအပှၤဒိၣ်အယိအန့ၢ်ဒီးအလၢ်တလီၤဆီလိာ်အသးဘၣ်အယိပှၤလၢအသးအိၣ်သ့ၣ်ထဲအၣ်လူတဖၣ်, လၢအဟ့ၣ်လီၤအဆၢကတီၢ်တချုးတဖၣ်သ့ၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤလၢအသ့ၣ်ဆါအီၤတၢ်ဒီးတဖၣ်ကွၢ်ဝဲတၢ်ဒီးတၢ်လၢ်လၢသ့ၣ်ဝဲဟဲထီၣ်ချ့. မ့တမ့ၢ် အပှၤဂ့ၤဒီးအၣ်လူလၢအမၤလၢ်တၢ်

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

ဆာကတီၢ်, မၤပဲၤဟီၣ်ခိၣ်ဒီအပူၤတအါဘၣ်န့ၣ်တသ့ၣ်ဝဲဘၣ်. မ့ၢ်လၢအၣ်လူအပူၤလၢဖျါပူၤ, အဂၤကတၢၢ်အိၣ်ဒၣ်တကံလိတယူရီၤဒီးလၢအပြီဖိအလီၢ်လံၤတစးသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤတအါန့ၢ် ၆၀ စးန့ၣ်ဘၣ်.

ပသးမ့ၢ်ပုၤပကမၤဒ်လဲၣ်.

ကီၢ်ဖုလဲ(နီ)ပဒိၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒီးတၢ်တိၢ်ကျဲၤ (Programme and Project) အကျိၤအါကလုာ်လီၤ. ဒ်ပုၤဖိသၣ်တချုးမၤလိတၢ်န့ၣ်တၢ်တူၢ်လိာ်ကွၢ်ထွဲအီၤလၢမိၢ်ပဖိဆံးကရၢကိးဝဲန့ၢ်တၢ်ကွၢ်ထွဲအလီၢ် (Paiva Keskus Center) အသီးပုၤသးပုၤဒ်ယၤ, တလဲၤမၤလိဘၣ်လံာ်, တမၤဘၣ်လၢလဲတၢ်မၤတဖၣ်န့ၣ်သးပုၤအန့ၢ်တၢ်ကွၢ်ထွဲအလီၢ်အိၣ်ဝဲလီၤ.

လၢပုၤမၤကဲ, လဲၤကဲအဂီၢ်န့ၣ်တနွံခံသီ, တနံၤခံန့ၣ်ရဲၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤတၢ်သိၣ်လိဘၣ်သးဟံၣ်ဃီဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဖိအိၣ်ဖိအီၤ, တၢ်ဆးလုၣ်ခွဲးလုၣ်, တၢ်ထါ, တၢ်တုတၢ်ဂီၤ, တၢ်မၤဂဲၤနီၣ်ခိၣ်ကွၢ်ဂီၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အံၤအကျိၤအကတီၢ်ဒၣ်ဝဲအသီးတၢ်မၤကွၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့, တၢ်သိၣ်လိလံာ်ဒ်သ့ကွဲးသ့ကတီၢ်အမဲၣ်ညါတနံၣ်အတီၢ်ပူၤတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤဝဲလၢတၢ်ဟးကွၢ်ကိတၢ်ဒ်စိၤပီၢ်တၢ်ဟ်ဖျါဒီး, တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါအတၢ်ဟ်ဖျါဒီး, တနီၤမ့ၢ်တနံၤတၢ်လဲၤ, တနီၤခံန့ၢ်, သၢနံၤတၢ်လဲၤဟးဆူၣ်ဒီးတၢ်လီၢ်ယံၤအိၣ်ဝဲလီၤ. တုၤမ့ၢ်သးပုၤမဲၣ်ဘူးကဘၣ်လီၤန့ၣ်ပုၤဟဲလၢကီၢ်ဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံဖိကီၢ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤတၢ်လဲၤအိၣ်လၢမ့ၢ်တုၤပုၤတီၢ်တၢ်အံးထွဲကွၢ်ထွဲအလီၢ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်ပုၤဒီမၤဝၤ (ဖံဖု) မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပုၤတကမီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, (မုၢ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါပုၤစး) အိၣ်ဘၣ်ဝဲလၢအဒီးဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်, လီၢ်မံး, တမ့ၢ်ဒီး, လုၣ်ထံဒီးလုၣ်ဒီးကွၢ်ဟူဖျါဒီးလိတဲစိခဲလၢကံၤနီၢ်ကစၢ်တၢ်လိၣ်အဂီၢ်တၢ်မၤစၢၤစ့တလါ ၁၈၀ – ၂၀၀ ယူရီၤဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပမ့ၢ်သံၤဒီး.

ပတသံၤဒီးဘၣ်ဒီးပတဲကသ့ဝဲလဲၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ပုၤဟဲန့ၣ်အိၣ်ဆိးလၢကီၢ်ဖုလဲ(နီ)အပူၤကိးကတၢၢ်ဟးဒုးသ့ၣ်ညါနီၢ်ပာ်အီၤတၢ်လၢအဂ့ၤသ့ၣ်ညါခဲလၢကံၤအယိပသ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲဒ်အံၤလီၤ. တုၤမ့ၢ်ပုၤတကမံၣ်မုၢ်ဝဲလံန့ၣ်အဖဲလီၢ်လံၤဘၣ်တၢ်ဆုၤအီၤဆူသရိၣ်

(ဒ်ပုအတ်ဘူဉ်တဘါအသိး) ဝံတတ်ဆုလီအီဆူတတ်သွဉ်ခိဉ်လီ၊ ပုတကအ
ကိတ်လိတဖျဉ်အပု ၉၀၀ ဆူအဖီခိဉ်ထီဉ်ဘးတုဆူ ၁,၀၀၀ ယူရီ၊ တ်လဲဟ်
အီဖဲတဘါသရိဉ်အပုဒီးတတ်သွဉ်ခိဉ်အပုအိဉ်ဝဲစွဲကိးလီ၊

မ့ဘဉ်လၢတၢ်ဂီၢ်ခါန့ဉ်ပုခူဉ်တၢ်ပူအလဲဒိဉ်မ့လၢဟီဉ်ခိဉ်သကးဒီးဘဉ်တၢ်မၤ
ကိတ်ထီဉ်အီအယိသိလ့ဉ်ခူဉ်တၢ်လဲတသ့ဝဲအယိလီ၊ တ်သွဉ်ခိဉ်အံၤမ့ၣ်ပွဲထီဉ်
၂၅ နံဉ်တၢ်မၤဟးဂီၤကွံာ်အီလၢပုလၢခံတကအဂီၢ်အယိနအဲဉ်ဒီးအိဉ်နတအိဉ်
ဘဉ်လၢဘဉ်၊ အယိသတးဒီးယဆိကမိဉ်ဟ်စၢၤယကဘဉ်လဲဘဉ်ဆူကီၢ်လွံ
ဘဉ်တဘျဉ်လဲဉ်၊

တၢ်လဲၤခိၣ်ဖျါလၢတၢ်လီၤအသိတတိၤ

လၢ - နီၣ်အဲၣ်လၢၣ်စု
ကီၢ်ဒဲးမး(ခံ)

မုၢ်နံၤလၢယတဆိကမိၣ်လၢကဟဲတုၤအိၣ်ယၢဘၣ်တနံၤဟဲတုၤအိၣ်ယၢအယိ,
ယၢဒီးယဟံၣ်ဖိဃိဖိတဖၣ်ကတၢ်ကတိၤထီၣ်ပသးလၢပကဟးထီၣ်လၢယိၤကီၢ်
လၢအမ့ၢ်ထံကီၢ်လၢပအိၣ်တၢ်အလီၤဒီးသးယိပသးဆူကီၢ်ဒဲးမး(ခံ) (Denmark)
လၢအမ့ၢ်တၢ်လီၤအသိတတိၤလီၤ.

တၢ်တမိၣ်ဟဲယသးဆူထံကီၢ်တဘျီအံၤအါအါဘၣ်. မုၢ်လၢယတသ့ၣ်ညါဆိဟ်
ပှၤနီၣ်တဂၤဒီးယကဘၣ်စးထီၣ်မၤလိကဒီးကျိၣ်အသိယုၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်သးအသိတ
ဖၣ်အယိလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢဟ့ၣ်သါယၢအသိးယဟ်ပတုၣ်ကွံာ်တၢ်
ဆိကမိၣ်ကီၢ်ဂီၤလၢအမၤတၢ်တၢ်ယၢတဖၣ်ဒီးဒီးထီၣ်ယဲကဘီယူၤဖးဒိၣ်ဖဲယိၤကီၢ်
ထံဂုၤကီၢ်ဂၤကဘီယူၤပျါလၢအစိၣ်ခိၣ်ဆုၤပှၤဟးထီၣ်ဟးလီၤလၢထံကီၢ်တဘျီဘၣ်
တဘျီအပူၤယုၣ်ဒီးယဟံၣ်ဖိဃိဖိတဖၣ်လီၤ.

တၢ်လီၤအသိဒီးတၢ်ခဲလၢၣ်မုၢ်တၢ်အသိလၢယဂီၢ်လီၤ. တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, တၢ်အိၣ်တၢ်
အိ, တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိး, တၢ်ဖဲးတၢ်မၤ, တၢ်ဆၢကတိၤ, ဒီးကျိၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်အသိ
လၢယဂီၢ်ဒီးလီၤဆိလိာ်အသးဒီးပဲကညီဖိတဖၣ်အတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်ဒိၣ်မးလီၤ.
ပှၤအိၣ်ဖဲတၢ်လီၤတဖၣ်အံၤဆၢဂုၤဆၢဝါလိာ်အသးလၢတၢ်ဖိးဟုၤလိာ်သးဖဲအထံၣ်

လိာ်သးဒီးအကလီဖးယံလိာ်သးအဆာကတီလီ၊ ပဲကညီဖိတဖှ်ပညီနီဟံး စုကွဲမဲလိာ်သး၊ ဒီးပှာအိာ်လၢနူသဝီ၊ ပှာလၢကျါတဖှ်တညီနီဆာဂ့လိာ်အသး ဘၣ်.

ဘၣ်ဆၣ်, ပဲပှာကညီဖိတဖှ်ပဟးသးဝံာ်ဆာဂ့လိာ်သးလၢခရံာ်အိာ်ဖျါအလါ လီ၊ မ့မ့လၢတၢ်လီၤအသီတတီၤအံၤပှာတဟးဆာဂ့လိာ်အသးလၢခရံာ်အိာ်ဖျါ အလါဘၣ်. အါဒၣ်တက့ၢ်အဝဲသ့ၣ်အန့ၣ်ဖိထၢဖိဒီးပှာလၢအိာ်ဒီးတၢ်မၤလီၤတဖှ် အိာ်သကိးတၢ်လၢအကစၢ်အဟံာ်ဒၣ်ပဲ မ့တမ့ၢ် အတၢ်မၤလီၤဒၣ်ပဲ Christmas အခါန့ၣ်လီ၊ ထီၣ်ဒၣ်မ့ၢ်တၢ်အိာ်မိာ်ပှာတခါလၢပှာဖဲအံၤတဖှ်အဂီၢ်ပဲ Christmas အန့ၣ်န့ၣ်လီ၊ မ့မ့ပဲပညီနီအိာ်တၢ်အိာ်လၢအမ့ၢ်မ့ၢ်တီၤ, မ့ၢ်တီၢ်ပံာ်ဒီးဘျီတဖှ် ဖဲခရံာ်အိာ်ဖျါအလါလီ.

တၢ်ဆာကတီၢ် တၢ်ကီၢ်, တၢ်ခုၣ်, တၢ်စူၤစ့ၢ်ကိးတဘၣ်လိာ်ဘၣ်စးအါအါဘၣ်. ဖဲတၢ် မိာ်စူၤသးအခါဒီးစူၤပဲလီၤ. တၢ်တကီၢ်အါအါဘၣ်. တၢ်လီၤဆီဖးဒိာ်တမံၤယထံာ် ဘၣ်လၢန့ၣ်ဆၢတၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိတဖှ်မဲထီၣ်ဒီးဖိထီၣ်ဖဲတၢ်ကီၢ်ခါအဆာကတီၢ်န့ၣ်လီ. မ့မ့တၢ်ကီၢ်ခါအဆာကတီၢ်တၢ်ယုထီၤဒီးသ့ၣ်ထူၣ်, ဖိထူၣ်တဖှ်အလၢာ်အဖိတအိာ် ဘၣ်. ယဟဲထံာ်သီခါ, ယဆိကမိာ်လၢသ့ၣ်ယုထီတဖှ်ဒီးဘၣ်မနုၤအယိတၢ်မ့ၢ် တၢ်ဘိတဖှ်အိာ်ဒၣ်ထဲအယုထီလဲာ်လီ. ဝံာ်တအိာ်ဘၣ်. အိာ်ဒၣ်ဝံာ်ဖိပြံကဒံ လၢအဟဲလၢကီၢ်အဂၢတဖှ်လၢအဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်ကွၢ်ကီၢ်လၢအဟံာ်ကရၢအပူၤန့ၣ် လီ.

တၢ်ကီၢ်ခါ, တၢ်တကီၢ်ဒိာ်ကဲာ်ဆိးဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်န့ၣ်ဟဲထီၣ်ဆိမး, ဂီၤခီ ၄ နာ် ရံာ်ယၣ်ယၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဟဲထီၣ်ဒီး မ့ၢ်နၤခီ ၁၀ နာ်ရံာ်ယၣ်ယၣ်မးမ့ၢ်လီၤန့ၣ်လီ. မ့ၢ်လီၤ န့ၣ်ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ကပီၤဒိတနုၤညါဒ်မ့ၢ်ဟါလီၤသီအသိးလီ. မ့မ့တၢ်ကီၢ်ခါတခီ, တၢ် ကိာ်တၢ်ခုၣ်ဒိာ်မး, ပဘၣ်စူးကါကလံာ်ကီၢ်ဒါ (Heater) ဖဲလၢကမၤလၢထီၣ်ဟံာ် ပူၤ မ့တမ့ၢ် ဆူးကဲၤမ့ၢ်အူလၢဟံာ်ပူၤထီၣ်ဘိလီ. ယသးဘၣ်ဖှိာ်ဖဲယကဘၣ်ဟးထီၣ် ဟံာ်ချၢ. တၢ်ခုၣ်အကတီၢ်ယဘၣ်ကူသိးထီၣ်အါကထၢဒီးလဲၤခိက်မူခိာ်ဖိလၢကျဲ

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

မုၢ်ခိၣ်ယုာ်ဒီးကလံၤအူတၢ်ဆူၣ်ဒိၣ်မးတဖၣ်လီၤ. တဘျီတခိၣ်ကလံၤဆူၣ်တုၤဒၣ်လဲၣ်ယဘၣ်ဖီၣ်တၢ်ယာ်မ့ၢ်အူတၢ်လၢကျဲကယၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၢ်ခါကတီၢ်ပတထံၣ်ဘၣ်မုၢ်အမၢ်အါအါဘၣ်. မုၢ်ဟဲထီၣ်စးခိၣ်မုၢ်လီၤန့ၣ်ဆိမးလီၤ. ဂီၤခိ ၈:၃၀ န့ၣ်ရံၣ်တုၤလၢဟါ ၄ န့ၣ်ရံၣ်န့ၣ်ပထံၣ်ဘၣ်မုၢ်အမၢ်တဘျီတခိၣ်လီၤ.

ဖိသုၣ်ယုလၢတုၤသၢန့ၣ်တဖၣ်ဖဲအမိၢ်အဟံၤလဲၤမၤတၢ်အခါကဘၣ်လဲၤအိၣ်လၢတၢ်ကွၢ်ထွဲဖိသုၣ်အဂီၢ်လီၤ. တၢ်ဂီၢ်, တၢ်ခုၣ်, တၢ်စူၤ, မူခိၣ်ဖိလီၤဘၣ်ဆၣ်အဲၣ်သ့ၣ်ကဘၣ်ဂဲၤလိၣ်ကွဲ, ဟးကသုၣ်ကသီဒီးမံလၢတၢ်ချၢတနံၤအစၢၤကတၢ်ခံန့ၣ်ရံၣ်ယၣ်ယၣ်လီၤ. ဖဲယဖိခွါလဲၤအိၣ်သီလၢတၢ်ကွၢ်ထွဲဖိသုၣ်လီၤအခါ, အလီၤကီၢ်, နါဒ့ၣ်ထီၣ်ဘိလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ခဲအံၤတဘၣ်တၢ်နီတမံၤလၢဘၣ်. ဒီးအဲၣ်တအဲၣ်ဒီးကၢအိကံနီတဘျီလၢဘၣ်လီၤ.

ယဟဲတုၤတယံၢ်ဘၣ်ဒီးယဘၣ်မၤလိတၢ်လီၤ. ဒ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီဟံၤပနီၣ်ဝဲလၢပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒီးပှၤဟဲန့ၣ်အိၣ်လၢတၢ်လီၤတတီၤအံၤကဘၣ်မၤန့ၣ်အဲၣ်သ့ၣ်အကျိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်အသးဖဲအံၤတဖၣ်တုၤအသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်လၢသၢန့ၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂုၤတၢ်ဂၤန့ၣ်တလိၣ်ယဂုၤမၤလိအါကဲၣ်ဆိးဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်ကျိၣ်န့ၣ်ယကဘၣ်မၤလိအီၤတုၤယန့ၣ်ပာ်ကွဲးသ့ဖးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ဘူၣ်ဂုၤတီၢ်ဘၣ်အပူၤယမၤလိခံန့ၣ်ဒီးယန့ၣ်ကွၢ်တၢ်ဒီးစးဒီးယဖျိဂုၤဂုၤအယိယသးခုဒိၣ်မးလီၤ. ဖဲပမၤလိတၢ်အခါတဘျီတခိၣ်ကိၣ်သရၣ်တဖၣ်ဟးကွၢ်စၢၤပှၤလၢတၢ်မၤအလီၤတဖၣ်လီၤ. အါဒၣ်တက့ၢ်ပှၤကညီတဖၣ်တမၤတၢ်လၢအနီၢ်ကစၢ်ဘၣ်. စူးကါဝဲကဟၣ် (စး) တဖၣ်လၢကမၤတၢ်မၤဒီးအဲၣ်သ့ၣ်ကဘၣ်ကွၢ်ထွဲဒီးဟံၤပနီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကဟၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လီၤ. ကဟၣ်တဖၣ်မၤတၢ်သ့ဒီးကျဲၤဝဲအလီၤဘၣ်ဂုၤမးလီၤ. နီၢ်နီၢ်တခိပှၤကညီဒုးအိၣ်ထီၣ်အဲၣ်သ့ၣ်လီၤ.

ယသးဆံးခုသ့ၣ်လၢယကန့ၣ်မၤတၢ်မၤဝဲတၢ်လီၤအသီတတီၤအံၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. မုၢ်လၢကျိၣ်မုၢ်တၢ်အကီၢ်ဒိၣ်မး, တၢ်မၤလီၤတဖၣ်စူးကါဒၣ်ဝဲထဲစးဖိကဟၣ်တဖၣ်ဒီး

သိလ့ၣ်လၢအစိၣ်တၢ်ယၢတဖၣ်အယီၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်လၢတၢ်ဘူၣ်ဂ့ၤတီၢ်ဘၣ်ခံဘျီတ
ဘျီဟဲတုၤအိၣ်ယၢကဒီးအယီၤယန့ၣ်လီၤမၤဘၣ်တၢ်မၤလၢတၢ်ဆါတၢ်ပုၤဖိ, သံး, ခီ
ဖံၣ် (Coffee) ဒီးတၢ်မၤကယၢကယဲသံၣ်ဇိၤဖိဇိၤလၢပုၤဖျိသးအဂီၢ်ဒီးပုၤသံအဂီၢ်ဒီး
တၢ်ဘိၣ်တၢ်ဟ့ၣ်တဖၣ်အလီၤလီၤ.

ယတဆိကမိၣ်နီတဘျီလၢယကမၤတၢ်မၤတခါအံၤဘၣ်. မ့ၢ်လၢတၢ်မၤတခါအံၤ
လိၣ်ဘၣ်ပုၤလၢအဝဲတၢ်သ့, ကဘၣ်နၢ်ဟံၢ်ကျိၣ်ဖဲယအိၣ်တၢ်လီၤအံၤအယီၤန့ၣ်လီၤ.
ဘၣ်ဆၣ်ယမၤဘၣ်လံးဒီးယမၤအီၤမုၢ်ဒိၣ်မး, ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်မ့ၢ်ပုၤသ့ၣ်ဂ့ၤသးဝါ
ဒီး တၢ်မၤကစၢ်စ့ၢ်ကီးမ့ၢ်ပုၤလၢသ့ၣ်ဂ့ၤသးဝါန့ၣ်ယတဲယဲသ့န့ၣ်လီၤ. ယတၢ်မၤလီၤ
န့ၣ်ယဘၣ်ဆၢထၢၣ်စးထီၣ်လၢ ဂီၤခီ ၉ န့ၣ်ရံၣ် တုၤဟါခီ ၅ န့ၣ်ရံၣ်ဒီးအိၣ်ဘံးဘၣ်
ထဲတန့ၣ်ရံၣ်ဖဲမုၢ်ဆါခီတၢ်အိၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ယတသ့ၣ်ညါယခိၣ်ဘံးဘၣ်.
ဘၣ်ဆၣ်ဖဲယဟဲက့ၤတုၤဟံၣ်န့ၣ်ယဘၣ်ဟံၣ်ထီၣ်ယခိၣ်ခံခီဆူတၢ်န့ၣ်ကပၤဒီးယ
မံဘၣ်ယသးလီၤ.

တၢ်အိၣ်တၢ်အီၤစ့ၢ်ကီးလီၤဆိဒိၣ်မးလီၤ. ယသကိးတကၤကွဲအိၣ်ယၢတၢ်အိၣ်လၢခ
ရံးစးတၢ်အိၣ်, ယကွၢ်တၢ်အိၣ်တဖၣ်ယကဘၣ်အိၣ်လဲၣ်ယတသ့ၣ်ညါဘၣ်.
ယသံကွၢ်ခူသ့ၣ်အီၤဒီးကွၢ်အဝဲထၢန့ၣ်လၢအလီၤခီပူၤအခါ, ယထၢန့ၣ်စ့ၢ်ကီးတခါ
န့ၣ်လီၤ. ပညိန့ၣ်အိၣ်မ့ၢ်ဒီးတၢ်ဒီးတၢ်လၢ, မိၣ်ဟဲသ့ၣ်, ညၣ်အုၣ်ထံ, ညၣ်ဒီးတၢ်ဖဲး
တၢ်ညၣ်တဘျီတခီၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဝဲအၣ်လူ, တၢ်ဖဲးတၢ်ညၣ်, ကိၣ်
ပိၣ်မူးအဂီၢ်ယးဒီးကိၣ်ခွဲးတဖၣ်လီၤ. တၢ်ဆါတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤလၢကျဲကပၤတအိၣ်
ဘၣ်.

ယဲယအိၣ်ဘၣ်လၢဝုၢ်အချၢတစးအယီၤ, ယလဲၤဟးကသုၣ်ကသီစၢၤယမိၢ်ဒီးယဖိခါ
ဘၣ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ခိၣ်ဒီးထံကျိကၢ်နံၤလီၤ. တၢ်သ့ၣ်ခိၣ်န့ၣ်ကယၢကယဲဝဲလၢသံၣ်ဇိၤ
ဖိဇိၤ အလွၢ်အိၣ်အကလုာ်ကလုာ်ဒီးဖိတၢ်ဆူၣ်မ့ၢ်ဖိန့ၣ်အမံၤဒိၣ်မးဖဲယအိၣ်တၢ်လီၤ
တတီၤအံၤလီၤ. အါတက့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ခိၣ်အိၣ်သ့ၣ်လီၤသးလၢတၢ်ဘါယွၤသရိၣ်အက
ရၢၢ်ပူၤလီၤ.

ကညီဖီလာဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

တၢ်လီၤအသိမ့ၢ်တၢ်အသိခဲလၢၣ်လၢယဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ်, ဒ်ယအိၣ်ဘၣ်လၢအပူၤဒီးမၤ
လိန့ၢ်ဘၣ်တၢ်လံတၢ်အိၣ်အသးတဖၣ်အသိးယဆိကမိၣ်လၢတမ့ၢ်ကသိဝဲထီၣ်ဘိလၢ
ယဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီမုဉ်ပတီၢ်မုၢ်ဖိတဂၤအတၢ်လဲၤ

လၢ - နိဝိသိမ္မိ

ကိရိယနပုဒ်

ယဟံၣ်ဖိယိဖိမုၢ်ဝဲယတၢ်ကံၢ်တၢ်ဘါဒီးမုၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ကပိၤလၢအလုယကျဲလၢတၢ်ခဲး
အကတီၢ်လီၤ. တၢ်အိၣ်မူမုၢ်တၢ်လၢအတၢ်တၢ်ဒီးန့ၣ်ထီၣ်ဘိဒီးအါစုအါဘျီတၢ်ကိတၢ်ခဲ
တဖၣ်မၤတံၢ်တၢ်ယသးသမူတၢ်လဲၤကျဲန့ၣ်လီၤ. နီၣ်လဲၣ်ဂ့ၤန့ၣ်မုၢ်မုၢ်လၢယကီၢ်တခီ
တၢ်ကိတၢ်ခဲတဖၣ်အံၤလီၤကံၢ်ဒီးကသံၣ်တဖျၢၣ်လၢအဟ့ၣ်ကံၢ်ဟ့ၣ်ဘါယလၢယက
ကဲထီၣ်ပှၤလၢအပွဲၤဒီးတၢ်ကံၢ်တၢ်ဘါတဂၤလီၤ. ကသံၣ်တခါအံၤအရီၢ်မုၢ်အိၣ်နီၣ်လဲၣ်
မုၢ်ဂ့ၤ, တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤမုၢ်ကိမုၢ်ခဲထဲလဲၣ်ဘၣ်ဆၣ်မၤဟးဂီၤယတၢ်ဟံၣ်လီၤသးကျၢၤမူ
ဆူတခါအံၤတသ့ဘၣ်.

ယတၢ်ဟံၣ်လီၤယသးယိယိဖိန့ၣ်မုၢ်ဝဲမုၢ်တနံၤယကကဲထီၣ်ပှၤတဂၤလၢအဟ့ၣ်ဆၢ
က့ၤတၢ်ဆူဟီၣ်ခိၣ်အအိၣ်လီၤ. ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တၢ်သံကွၢ်ကအိၣ်ထီၣ်လၢမုၢ်ယအိၣ်
လၢကီၢ်ချၢမုၢ်ခါ ဒီးမုတမုၢ် မုၢ်ယသ့ၣ်နီၣ်ယအိၣ်ဖျၢၣ်အလီၢ်ကစီဒီခါ. ဒီးယတၢ်စံး
ဆၢကမုၢ်ဝဲခါလီၢ်လၢအမုၢ်ယအိၣ်လၢကီၢ်ချၢမုၢ်အသိးယသ့ၣ်နီၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိးယ
ထံယကီၢ်ယလီၢ်အိၣ်လီၢ်ဆိးအလီၢ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. မုၢ်လၢယထံယကီၢ်လၢယအိၣ်
ဖျၢၣ်အလီၢ်ဒီးကီၢ်ချၢမုၢ်တၢ်လီၢ်တဖၣ်လၢအိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်တဖျၢၣ်ယိအပူၤလီၤ. ထံ
ကီၢ်အကီၢ်ဆၢန့ၣ်မုၢ်ဒုတၢ်လၢပှၤဆိကမိၣ်ထီၣ်ဒီးတုၤလီၤအီၤအပိၤကြးလဲၤတၢ်
က့ၤတၢ်လၢတၢ်သဘျူအပူၤန့ၣ်လီၤ. ပှၤကညီကိးဂၤဒဲးစးထီၣ်လၢအိၣ်ဖျၢၣ်ထီၣ်လံၤ

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

လံၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကအိၣ်ဘၣ်ဒ်အကစၢ်ဒ်ဝဲအဘၣ်သးအိၣ်ဝဲအသးန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ယဲတခီယမ့ၢ်ဟဲတုၤလၢတၢ်လီၤအံၤဒ်လဲၣ်ဘၣ်ဆၣ်ထီၣ်ဘိယတသးပုၤနီၣ်ယထံးယခံတဖၣ်ဘၣ်. တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအဒုးသ့ၣ်နီၣ်ယၤလၢယတၢ်လဲၤ, တၢ်တူၢ်ဘၣ်လၢယလဲၤခီဖျိဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ယဟံၣ်ဖိယီဖိမ့ၢ်ပုၤလၢအဟ့ၣ်ယၤတၢ်ကံၢ်တၢ်ဘၣ်ဆၣ်ယၤန့ၣ်ယတၢ်ဘူၣ်တဂ့ၤထဲသးသ့ဘၣ်လီၤ. ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်နကသံကွၢ်ယၤဘၣ်မနုၤဒီးတၢ်ဂ့ၢ်လၢလၢအံၤမ့ၢ်ယဂ့ၢ်ယကျိၤန့ၣ်လီၤ.

ယသးအိၣ်ခံဆံလွံၢ်နီၣ်ဒီးခဲအံၤယအိၣ်ဆိးလၢကီၢ်ခဲန့ၣ်လီၤ. ယအိၣ်ဖျါထီၣ်ဖဲ ၁၉၈၃ နီၣ်လၢဝ့ၢ်တကူၣ်, ကီၢ်ပယီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ယအိၣ်ဒီးယဝဲၤခါတကဒီးယဒီပုၤဝဲၤမုၢ်ခံၤလီၤ. ယအိၣ်ဒ်ထဲမိၢ်တကလၢကအံးထွဲကွၢ်ထွဲယၤလီၤ. ဖဲ ၁၉၈၈ နီၣ်ကွီဖိပူၤထီၣ်တၢ်လၢကီၢ်ပယီၤဒီဘၣ်အခါပဟံၣ်ဖိယီဖိပရဲၣ်ကျဲၤလၢပကဟဲထီၣ်လၢတၢ်ဟံၢ်ဆၢအတၢ်လီၤလီၤ. ယပါဆၢထီၣ်ယၤဒီးအၢၣ်လီၤဝဲလၢကဟဲဟံၣ်ထီၣ်ယခံလၢခံလီၤ. ပအိၣ်ခိးပပါဘၣ်ဆၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကွံာ်ဝဲဒီးအဝဲအတၢ်အၢၣ်လီၤတခါအံၤသဝံထီၣ်ကွံာ်ဝဲဒ်ထဲတၢ်ဆၢကတီၢ်လဲၤပူၤကွံာ်ကယီကယီအခါလီၤ. တၢ်လဲၤကျဲလၢပမဲၤညါမ့ၢ်တၢ်လၢအလီၤပျံၤဘၣ်ဆၣ်ပတူၢ်ယၣ်တသ့ဘၣ်. တၢ်အိၣ်မူစးထီၣ်ခဲအံၤဒီးပကဘၣ်သးပုၤနီၣ်ကွံာ်တၢ်အိၣ်မူလၢအခၢ်တကပၤန့ၣ်လီၤ.

ယမိလုၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ပဒီပုၤဝဲၤလွံၢ်ဂၤလၢသဝီဆံးဆံးဖိတဖျါလၢတၢ်ကိးအီၤလၢထံထၣ်လၢအအိၣ်လၢ ဘျံး/ဒဲၢ်ကီၢ်ရဲၣ်တၢ်ပၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ယအိၣ်ဆိးတၢ်လၢထံထၣ်ခွဲးနီၣ်ဒီးထီၣ်ကွီဖဲန့ၣ်တုၤလၢယတုၤခွဲးတီၤလီၤ. ယအဲၣ်သဝီဖိအံၤဒိၣ်မးဒီးယသကိးအိၣ်တဘျုးဂၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ကိးနီၣ်ဒီးပုၤကညီအသုးဒီးသုးမိၢ်စီရိၤတဖၣ်ဒုးလီၢ်အသးဒီးတၢ်ဒုးဒိၣ်ထီၣ်ဝဲလီၤ. တယံာ်ဘၣ်သုးမိၢ်စီရိၤဆၢအါထီၣ်သုးလၢပတၢ်လီၢ်ဟီၣ်ကစီၤဒ်သိးကထီၣ်ဒုးပုၤကညီတၢ်လီၢ်ဖဲန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိ, ဖဲ ၁၉၉၇ နီၣ်န့ၣ်ပဘၣ်ယုၢ်ထီၣ်ကွံာ်လၢပတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်ဒီးဟဲတုၤလီၤဆူကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

တဘျီအံၤပတသ့ၣ်ညါကဒီးပတၢ်အိၣ်မူခါဆူညါအဂီၢ်ဘၣ်. ဒီးပဘၣ်ဟံတီၢ်ကွံာ်

တၢ်လၢအပူၤကွံာ်တဖၣ်လၢပလီၢ်ခံလီၤ. ဖဲန့ၣ်ယသးအိၣ် ၁၃ နံၣ်ဒီးလီၤကၢ်လၢဖီ
လၢအဖိးထီၣ်အသိးတဖၣ်ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ယံတၢ်လၢတဖၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဂံၢ်စၢ်ဒီးဘၣ်
တၢ်မၤဟးဂီၤအိၣ်လၢတၢ်အိၣ်သးလၢအနးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပအိၣ်လၢဒဲကဝီၤပူၤဒီး
လၢခံပသးပလီၢ်ဆူၣ်ဝံၣ်ကိးအပူၤဒီးအိၣ်မူလၢတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီအကျါလီၤ. ဖဲ
တၢ်ဆၢကတီၢ်အကီၢ်အခဲအပူၤယထီၣ်ကွံာ်တသ့မ့ၢ်လၢယလံာ်ယလံာ်တအိၣ်ဒီးယၤ
နီတမံၤအယိလီၤ.

ယမၤလိတၢ်လၢဟံၣ်ဒီးမၤလိယိၤကျိၣ်လၢတၢ်ကီတၢ်ခဲအပူၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်လၢ
ယလဲၤသရိၣ်ထီၣ်ဘိအယိယမၤလိန့ၢ်ယိၤကျိၣ်ခီဖျိတၢ်ဖးလံာ်စီဆုံ, တၢ်ဒိကနၣ်ယိၤ
ကျိၣ်ဒီးတၢ်တဲသကိးတၢ်ဒီးတံၤသကိးတဖၣ်လီၤ. တၢ်ဆၢကတီၢ်လွံၢ်နံၣ်လဲၤပူၤကွံာ်
ဝဲဘၣ်ဆၣ်ယတထီၣ်ဘၣ်ကွံာ်. ဒီးယတဆိကမိၣ်စ့ၢ်ကိးလၢမ့ၢ်တၢ်မၤလၢကတီၢ်
ဆၢကတီၢ်ဘၣ်. တၢ်ဆၢကတီၢ်ကီကီခဲအံၤသိၣ်လိယၤလၢယကကဲထီၣ်ပှၤလၢအ
သ့ဟံးမူဒါတဂၤလီၤ.

လၢခံတယံာ်ဘၣ်တၢ်ဘျုးဂၤတီၢ်ဘၣ်ဟဲတုၤအိၣ်ပူၤဒီးပမၤန့ၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယံာ်လၢပက
ဆီလီၤအိၣ်ဘၣ်က့ၤပလီၢ်အသိတဘျီလီၤ. ပဟဲတုၤလၢကီၢ်ခဲနဒ်ဖဲ ၂၀၀၂ နံၣ်အ
တီၢ်ပူၤဒီးပလီၢ်ကိးထီၣ်လၢအသဘျူတဘျုးဒီးကတဲာ်ကတီၢ်သးလၢကပူၤထီၣ်
ဆူထးလီၤ. ကလံၤလၢအအိၣ်ဖဲအံၤဖဲကလံၤတခါယိၤလၢအအိၣ်လၢကီၢ်ကွံာ်တဲာ်
ဒီးကီၢ်ပယိၤအပူၤဘၣ်ဆၣ်ကလံၤဖဲအံၤတခါယဆိကမိၣ်ဘၣ်ယၤလၢယကသါ
ဘၣ်အီၤမ့ၢ်ဒိၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်မ့ၢ်လၢန့ၣ်လီၤ. ဖဲပဟဲတုၤလီၤသိအခါမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဂီၢ်ခါအ
ဆၢကတီၢ်ဒီးမူခိၣ်ဖိတဖၣ်လီၤဝဲန့ၣ်လီၤ. အခါဖဲန့ၣ်ဖဲပဝုၢ်ဖိအပူၤအံၤကညီဖိတဖၣ်
တအိၣ်နီတဂၤ, နီတန့ၣ်ဒီးပမ့ၢ်ကညီကလုာ်န့ၣ်အဆိကတၢ်တန့ၣ်ဖဲတၢ်လီၢ်အံၤ
န့ၣ်လီၤ.

အသိခါတၢ်ကီဘၣ်ယသးဒိၣ်မးမ့ၢ်လၢတၢ်ကီတၢ်ခဲအိၣ်အကလုာ်ကလုာ်ဒီးတၢ်ခဲ
လၢဂ်ဖျါသိဒီးလီၤဆီဒိၣ်မးလီၤ. ပဘၣ်မၤဘၣ်ဂီၢ်လိာ်သးဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤ,
တၢ်ကတီၢ်ကျိၣ်အသိတဖၣ်ဝံၤပဘၣ်အိၣ်လိတၢ်အိၣ်မူအသိတခါလၢအကီၢ်အခဲဒီး

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

အလီၤဆီအံၤလီၤ.

ယစးထီၣ်မၤလိပခိၣ်တၢ်ထီၣ်ဖဲလီၤကဝီၤအပူၤအံၤဒီးစးထီၣ်မၤလိ ESL (အဲကလံးကျိၣ်ဒီးကျိၣ်ခဲကျိၣ်တကျိၣ်အသိး) တဖၣ်ဒီးမၤဂ့ၤထီၣ်က့ၤယအဲကလံးကျိၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်ဆဲးကျိးဆဲးကျါ, တၢ်ဖးလံာ်ဖးလံာ်ဒီးတၢ်ကွဲးလံာ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢယန့ၢ်ပာ်ဟံးစၢၤကီၤလၢဝါကျိၣ်တစဲးအယိယဘၣ်မၤလိကြါမၣ် (လံာ်ဂံၢ်ထံး) တဖၣ်ကီၤကီၤခဲန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအခိၣ်ထံးစ့ၤလၢအတီၢ်ပူၤယမၤလိလံာ်ကီၤခိၣ်မးဒီးမ့ၢ်န့ၢ်ဒီယဟီၣ်ဘၣ်မးယသးလၢမ့ၢ်ယမၤန့ၢ်ကွံာ်တၢ်ကီၤတၢ်ခဲတဖၣ်အံၤဘၣ်ကန့ၢ်ကစီဒီခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်ကီၤတၢ်ခဲဒီးတၢ်တၢ်လၢယကဘၣ်ကွံာ်ဆၢၣ်မၤဒီးလဲၤခီဖျိအီၤလီၤ. ယမံၣ်ချဲၣ်ဒီးမံၣ်ထံမံၣ်ဒီးဒီးယသးဘၣ်ဒီဆါနးမးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢၣ်လၢယသးပူၤတၢ်ခဲးယိာ်န့ၣ်ယသ့ၣ်ညါလီၤယသးလၢအအဲၣ်ဒီးမၤလိလံာ်တခါလၢကပီၤဝဲမျါမျါဒီးမ့ၢ်အူအသိးအံၤဆူၤလီၤလၢတၢ်ကီၤတၢ်ခဲအံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ပူၤကွံာ်အါလၢလံာ်ဘၣ်ဆၢၣ်ယဂုၢ်ကျဲးစးဒီးဒုၣ်တၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်ဘၣ်ဆၢၣ်လၢတၢ်ပူၤယလူၤလံာ်တန့ၢ်ဘၣ်. လီၤဆီဒုၣ်တၢ်အဲကလံးကျိၣ်ယမၤတန့ၢ်ဘၣ်. ဖဲကွံာ်န့ၣ်တဖၣ်အပူၤတၢ်ထီၣ်ကဘၣ်ဖးတၢ်ကွဲးဖုၣ် (Novel) ဒီးတၢ်ဂဲၤတၢ်ဒီတၢ်ဝဲၣ် (play) တဖၣ်လီၤ. ယဂုၢ်ကျဲးစးဒီးသိးကန့ၢ်ပာ်ဘၣ်ဆၢၣ်မ့ၢ်တၢ်အကီၤခိၣ်မးလီၤ. မ့ၢ်န့ၢ်သက့ယသ့ၣ်ညါလၢယလဲၤခီဖျိတၢ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်တန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်ယတၢ်အိၣ်မူဆူညါအဂီၢ်ကျဲးတအိၣ်နီတဘိဘၣ်လီၤ.

တၢ်မၤလိလၢကွံာ်န့ၢ်မ့ၢ်တၢ်အံၤလီၤ. ဖဲပဖးလံာ်တဘၣ်ဝံၤအလီၤခံပဘၣ်ကွဲးကဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ယးလံာ်လၢပဖးအီၤအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်ယမ့ၢ်ပူၤလၢတဲအဲကလံးကျိၣ်တဘၣ်အသိးကီၤခိၣ်မးလၢယကတဲပုးတၢ်လၢယအဲၣ်ဒီးတဲန့ၣ်လီၤ. ခီဖျိလၢယတဲအဲကလံးကျိၣ်တဘၣ်အယိယဟံးဖျါထီၣ်ယတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အဂၤတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်တဘျီဘျီယပျံၤလၢယကလီၤတဲၣ်တၢ်ဒီးဖဲးလီၤ.

ယအဲဒ်ဒီးနာ်ပာ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်ဒီးမၤန့ၢ်အမးဂ့ၤဂ့ၤလီၤ. ဘၣ်တဘျီဘျီယဖး
လံာ်ဒီးဘၣ်ဘၣ်ဆၣ်ယတနာ်ပာ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်. ယထံၣ်လံာ်ဖျါၣ်အသီတဖၣ်လၢ
ယတသ့ၣ်ညါဒီးယဟံတီၢ်ကွံာ်ဒီးတကန့ၣ်ယုာ်အီၤဘၣ်. ယဂုာ်ကျဲးစးဖးဝံၤလံာ်
ဘၣ်ဆၣ်ယတဂုာ်ကျဲးစးနာ်ပာ်အီၤဘၣ်. ယဂုာ်ကျဲးစးထဲလဲၣ်ဘၣ်ဆၣ်အသ့အ
သ့တအိၣ်ဘၣ်. သရၣ်မုၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါယၤလၢယကသ့လံာ် ခိယုာ်ဒီးဂုာ်ကျဲး
စးနာ်ပာ်လံာ်ဖျါၣ်တဖၣ်လီၤ. ယဟံးန့ၢ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဒီးယဂုာ်ကျဲးစး
သ့အါထီၣ်လံာ်ခိယုာ်န့ၣ်လီၤ. ယတဲပှၤကျိၣ်သ့ဂ့ၤထီၣ်တစးတစးတုၤလၢယကွဲးဒီး
ယတဲအီၤသ့ၣ်ယသးလီၤအသိးလီၤ.

တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အရ့ဒိၣ်ကတၢၢ်လၢတၢ်အိၣ်မူအပူၤလီၤ. ယမၤလိတၢ်
အသီမုၢ်ဒိၣ်မးဒီးယသ့ၣ်ညါလၢကိန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လီၤလၢယမၤန့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ညါနာ်ပာ်သ့
န့ၣ်လီၤ. ထီဘိယဂုာ်ကျဲးစးမၤလိတၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်ဒီးဒုးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤယသးလၢတၢ်
အိၣ်မူလၢဘၣ်ဂုာ်ကျဲးစးတၢ်ဖဲအိၣ်လၢကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်ဒီးကီၢ်ပယီၤပူၤအခါလီၤ. ခဲန
ဒ်ဟ့ၣ်ယၤတၢ်အခွဲးအယာ်လၢယကထီၣ်ဘၣ်ကွီၣ်ဒီးယပျဲးဟးကွံာ်တၢ်အခွဲးအယာ်
အံၤတသ့ဘၣ်. ထီဘိယမံမိၢ်လၢယကအိၣ်ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်ဆိ
ကမိၣ်လၢကသ့နီၤဖးတၢ်အဘၣ်ဒီးတၢ်ကမၣ်လီၤ. တၢ်အရ့ဒိၣ်ကတၢၢ်တခါလၢယ
မၤလိန့ၢ်လၢခဲနဒ်အပူၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲယကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢယမ့ၢ်ဒီးဂုာ်ကျဲးစးအဂ့ၤက
တၢၢ်လီၤ.

ယထံၣ်ပှၤဖဲအံၤတဖၣ်မၤတၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်လၢမ့ၢ်နၤဒီးမ့ၢ်ခါလၢကအိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤအဂီၢ်
ဒီးတၢ်အံၤဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါယၤလၢယကဂုာ်ကျဲးစးဆူၣ်ထီၣ်လီၤ. ထီဘိယဒုးသ့ၣ်
နီၣ်ထီၣ်က့ၤယသးလၢယဟဲဖဲလဲၣ်ဒီးယဘၣ်လဲၤခီဖျိတၢ်မနုၤတဖၣ်လဲၣ်လီၤ. ယမိၢ်
ထီဘိသိၣ်လိယၤလၢယကဂုာ်ကျဲးစးအါန့ၢ်ဒီးပှၤပတီၢ်မ့ၢ်ခဲစးလီၤ. တၢ်အံၤကီၢ်ဒိၣ်
မးဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢနကဘၣ်မၤအီၤလၢနအိၣ်မူအိၣ်ဂဲၤကသ့အဂီၢ်လီၤ. ဖဲတၢ်ကီ
တၢ်ခဲအပူၤဒ်လဲၣ်ယဂုာ်ကျဲးစးအိၣ်မူဒီးကွံာ်တၢ်လၢအဂ့ၤတကပၤလီၤ. ယဂုာ်ကျဲး
စးဃုယတံၤသကိးလၢအဟဲလၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ယသကိးတနီၤအိၣ်ဟဲလၢ
ရိၣ်မ့န့ၣ်ယါ, ခိၣ်ရံယါဒီးမ့ၢ်ထီၣ်တၢ်ခါသးတၢ်လီၤဒီးအါတက့ၢ်ဟဲလၢအာ်ဖြူကၤ

ကညီဖိလဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

ထံကီၣ်တဖၣ်ဒ်အမၢ်အိၣ်သံၣ်ယိၣ်ပံၤယါဒီးစိၣ်မၤလံၤတဖၣ်လီၤ. ဒီဖျါ လၢယကွၢ် တၢ်လၢအဂ့ၢ်တကပၤအယိယရၢဒီးယတံၤသကိးဖိကိးဂၤမုၢ်မုၢ်န့ၣ်လီၤ. ယတီၤထီ ကိၣ်သရၣ်မုၢ်ပတြၢၤယၢဒီးထီဘိတ်တၢ်အဂ့ၢ်လၢယကိၣ်ဖိအလံာ်ဟ်ဖျါ (report - card) အပူၤလီၤ. ဒီဖျါယသကိးတဖၣ်အိၣ်အကလုာ်ကလုာ်အယိယမၤလိန့ၣ်တၢ် လၢပဝဲကိးဂၤပမ့ၢ်လီၤဆီလၢပဖံးပညၣ်အလွဲၤ, ပမဲၣ်ချံအကွၢ်အဂီၤ မ့တမ့ၢ် ပခိၣ် သူအလွဲၤဘၣ်ဆၣ်ပမ့ၢ်ဒ်ပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိဒ်သိးသိးဒီးတၢ်လၢအလီၤကံလိာ်အသး အိၣ်အါမးလီၤ. ယမၤလိတၢ်သၢနံၣ်ဝံၤအလီၤခံယဖျါထီၣ်တီၤထီကိၣ်လီၤ. ယသရၣ် သရၣ်မုၢ်ဒီးယသကိးဖိတဖၣ်ဆၢဂ့ၢ်ဆၢဝါယၢဒီးယတူၢ်လိာ်အါပုၤဒီးတၢ်သးခုလီၤ.

ယဆဲးမၤလိခိၣ်လုၢ်ကိၣ်ဘၣ်သးသရၣ်မုၢ်ကွၢ်ပုၤဆါတဂၤန့ၣ်လီၤ. တယံာ်ဒီးဘၣ်ယ ဖျါထီၣ်လၢသရၣ်မုၢ်ကွၢ်ပုၤဆါ (nursing) တၢ်မၤလိဘၣ်ဆၣ်ယတၢ်လဲၤအိၣ်လၢ ယမဲၣ်ညါဖးယံၤဒီးလီၤ. ယသ့ၣ်ညါယမၤတၢ်မ့ၢ်တသ့အါအါဘၣ်ဆၣ်ယအဲၣ်ဒီးမၤ တၢ်ဆံးဆံးဖိတဖၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်ကွၢ်ထွဲပုၤဆူးပုၤဆါဒီးပုၤဂံၢ်စၢ်တဖၣ်လီၤ. ယပုၤ ဆါတဖၣ်ကွၢ်ယၢဒီးတဲယၤ, “နၤတဂၤအံၤနလီၤကံဒီးမူခိၣ်ကလူး”ဒီးတနီၤနီၤတ ခီတဲယၤ “ကစၢ်ယွၤဆိၣ်ဂ့ၢ်နၤ” လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အမဲၣ်ချံအတၢ်ကွၢ်တဖၣ်ဟ့ၣ်ယၤ တၢ်မုၢ်လၢ, သးအဂံၢ်အဘါဒီးတၢ်နံၤကမ့ၢ်လီၤ. တၢ်အံၤယသ့ၣ်ညါလၢမ့ၢ်ဒ်တၢ်စး ထီၣ်ဟးတၢ်လဲၤဖးယံၤဒီးယကဘၣ်ဟးယဲၤကွၢ်ကွၢ်လီၤ. ယမၤလိန့ၣ်တၢ်ခိၣ်ဖျါတၢ်ကွၢ် ထွဲမၤစၢၤပုၤဂုၤပုၤဂၤစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

ခဲအံၤတၢ်ဂီၢ်ခါတဖၣ်ပူၤကွံာ်ဝဲတဘျီဘၣ်တဘျီဒီးယဟ်သ့ၣ်ဟ်သးလၢယလဲၤ ဒီဖျါတၢ်ယံာ်ပုၤနံၣ်လံၤလဲၣ်လီၤ. ယဝဲၣ်ခွါဖျါအသးဒီးအိၣ်သကိးဝဲဒီးအမါဒီးအဖိ မုၢ်လီၤအဲၣ်လီၤကွံာ်တဂၤလီၤ. ပဒီပုၤဝဲၣ်မုၢ်သၢဂၤတခိပတထီၣ်ပုၤဒီးဘၣ်. ယမိၢ်ဂုၢ် ကျဲးစးဆိၣ်ထွဲပုၤလၢကျဲးကိးဘိးဒ်အမၤဝဲအသ့အသိးလီၤ. မ့တမ့ၢ်လၢအဝဲဘၣ် န့ၣ်ပတအိၣ်မူဘၣ်တုၤခဲကနံၣ်အံၤဒ်ဘၣ်. ယမိအဝဲကဲမိၢ်ဒီးပၢ်အလီၤခံလၢကံလီၤ. အဝဲတဖျါကဒါက့ၤအသးနီတဘျီဘၣ်. တဘျီဘျီယဆိကမိၢ်မ့ၢ်အဝဲကသ့ၣ်နီၣ် ပုၤတဂၤလၢအဖျါတၢ်ဝဲအသးလၢအမ့ၢ်ယပါခါလီၤ. လၢပတၢ်ကတီၤအပူၤပတတဲ သကိးပပါအဂ့ၢ်အါအါဘၣ်.

တဘျီတဒိန်ဖဲပကိးဘဉ်ပပါအမံၤအခါယထံဉ်ယမိၤအမဲၣ်ချံၣ်ပူၤမ့ၣ်အူတဖဉ်ဟဲက
ပီၤထီၣ်ဝဲလီၤ. မ့ၣ်အူလၢယမိၤအမဲၣ်ချံၣ်ပူၤတဖဉ်အံၤယၤယကစၢ်ဒဉ်ဝဲယတသ့ၣ်ညါ
လၢမ့ၢ်အမ့ၢ်တၢ်အဲၣ်တၢ်ကွံၣ်မိ မ့တမ့ၢ် တၢ်သးဟ့ၣ်မိဘဉ်န့ၣ်လီၤ. ပဝဲပဒိန်ထီၣ်ကိးဂၤ
ဒီးယမိၤတမိအသးပုၤထီၣ်ဒီးလၢပကျါအိၣ်ဒီးတၢ်အၢၣ်လီၤတခါလၢတၢ်တြျၢ်ကွံာ်
အီၤတသ့ဘဉ်န့ၣ်လီၤ. ပပျဲခါပူၤကွံာ်လဲၤသဒဉ်ပုၤဒီးဂုၤကျဲးစးယူၤထီၣ်ဆူတၢ်ဖးဖိ
လၢကကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ခါဆူညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်လဲၤခိၣ်ဖျိၣ်ကိၣ်သရၣ်တၢ်အသိးလၢဒဲကဝီၤအပူၤ

စီၤဝၣ်ရှုထၢၣ်
မဲၣ်လးအူၤဒဲကဝီၤ - ကီၢ်ကိၣ်တဲာ်

ဖဲ ၂၀၀၁ နံၣ်န့ၣ်ယၢဒီးယပှၤဟံၣ်ဖိယိဖိမဲလၢၣ်ပဟဲတုၤဘၣ်လၢမဲးခိၣ်ခါပှၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ဒဲဒဲကဝီၤအပူၤလီၤ. ဖဲယဟဲတုၤအသိးခါန့ၣ်ယအိၣ်လၢကဝီၤဒု (၆) အကျါလီၤ. ဒီးဆၢကတီၢ်ဖဲန့ၣ်ယတၢ်မၤတအိၣ်ဒီးဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ယသကိးလၢအအဲၣ်ဘၣ်ယၤတဖၣ်ဟးလုက့ၤန့ၣ်စၢၤယၤတၢ်သိၣ်လိအတၢ်မၤအယိယမၤဘၣ်တၢ်မၤဖဲကျိခံၣ်ဂံၢ် (၁) တီၤထီၣ်ကိၣ်န့ၣ်လီၤ. နံၣ်အဲၣ်အံၤယသိၣ်လိတၢ်ထီၣ်ဘး ၂၁ နံၣ်လံန့ၣ်လီၤ. နံၣ်အဲၣ်အံၤယသိၣ်လိတၢ်ဖဲအံၤဘၣ်ဆၣ်ယမ့ၢ်ပှၤအသိးအယိယဘၣ်လဲၤဝံအိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိတဖၣ်လၢကဝီၤဒု (၆) လီၤ. ဒီးလၢခံတနံၣ်မးယထုးအိၣ်ဘၣ်ကဒါက့ၤတၢ်အိၣ်လၢကျိခံကဝီၤဒု (၁) အကျါလီၤ.

ယဟံၣ်ဖိယိဖိအိၣ်န့ၣ်လီၤ. တနီၤဆူၣ်ချ့သးဖုံကစီၤဒီဘၣ်ဆၣ်တနီၤတဆူၣ်တချ့ဘၣ်. ဆိးက့ဆူၣ်အိၣ်တၢ်လီၤ. အဲဆိးက့မဲအံၤဒဲအံၤလီၤ. လၢတၢ်ထီၣ်ကိၣ်အကတီၢ်ဆိးက့ထီၣ်သတူၢ်ကလၢပှၤလဲၤဆၢအိၣ်လၢတၢ်ဆါဟံၣ်ဘၣ်ဆၣ်ကသံၣ်သရၣ်မၤတသ့ဘၣ်. ကသံၣ်သရၣ်တဲၤလၢနဖိတၢ်ဆါအံၤမ့ၢ်တဲၤဆါခၢ်အူၣ်တၢ် (မေးခိုင်ရောဂါ) လီၤ. ဒီးတနီၤတဲၤလၢထိးပျါတၢ်ဆါဒီးတနီၤတဲၤလၢဖိသၣ်တၢ်ဆါလီၤ. တၢ်ဆါဟံၣ်ကသံၣ်အီဘၣ်တဲၤလၢလၢပှၤပှၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တလီၤယးဘၣ်. တလၢအတီၢ်ပူၤဆိးက့ ၁၄ ဘျီ ၁၅ ဘျီယၣ်ယၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ဒွးလၢ ၁၂ လါအတီၢ်ပူၤ

နယ်ကဆေးကုသချိန် ၁၅၀ လီ၊ ဘဉ်ဆဉ်တသံဘဉ်.

ယသကိးတဖဉ်တဲယလယဘဉ်ဒုးအိအိကသံဉ် (သုဉ်ယနာပေါင်းချုပ်ဆေး), တနီတဲလဲလယဘဉ်ဒုးအိအိ (လေကွဲဆေး), ဘဉ်သိဉ်ယံ, အိဉ်နုဉ်နုဉ်ဒီးတနီတဲလဲလယဘဉ်မလဲ (တံအူ) တနီတဲလဲလယဘဉ်ဆဲးအိလဲလဲလဲကသံဉ် (ဘးစကိဉ်ဖဲ) တနီတဲလဲလဲလဲ (လိုဉ်ဆေး) လီ. ဖဲပုတဲနုဉ်ယမကွဲလဲလဲဘဉ်ဆဉ်တလီယးဘဉ်. မှ်ဒဉ်တံဒ်အလီလီလီ. မတသုဘဉ်. သုအိဉ်စွဲအိဉ်စုတအိဉ်လဲလဲဘဉ်. ကသံဉ်ကသိအပူတအိဉ်လဲလဲဘဉ်. ဒီးလဲခံယလဲလဲလဲဖုဉ်နီအိဉ်, တဲပုးအိလဲလဲတံကိတံခဲအယိအဲသးကညီယးဒီးတဲယလဲလဲလဲသုဉ်နုအိတကွဲဖိတဖဉ်ဒီးယမယဲလဲလဲလီ. အယိဟုဉ်ယစု ၁၀၀ ဘးဒီးယပူအိဉ်ဘဉ်တံလဲဟံဉ်ပူတနီ, ကသံဉ်အပူတနီ, ကိဉ်အပူတနီဒီးစုလဲလဲလီ.

ဖဲ ၂၀၀၂ နံဉ်စုဉ်ကိးသိဉ်လဲတံတလီလီဖဲနီဉ် (၁) တီထီကိလီ. ဒီးနံဉ်အဲအဲယသိဉ်လဲတံနု ၂၂ နံဉ်နုလီ. လဲတံထီကိအပူသးဖဲမး, သးဆုဉ်မးလဲတံမလဲအပူဘဉ်ဆဉ်လဲကပူအိဉ်သဲးသဉ်, သဘျုဉ်တနီဒီးတနီနုဉ်စုတအိဉ်ကိးဘျီဒဲးဘဉ်. ခံသီသီအိဉ်ဘဉ်တဘျီ, မှ်အိဉ်ဘဉ်နုဉ်နုဉ်ယတဲလဲ “မိဟဲကွဲ, ပ်ဟဲကွဲ” လီ. ယတဲတံနုဉ်ပုမုဉ်နုဟူဉ်ပုကနီဘဉ်ယလီ. ဘဉ်ဆဉ်ယသးတဟးဂီလဲတံမအပူနီတဘျီဘဉ်.

တံအဂူအဂူနုဉ်ယဘဉ်ယိဉ်ဘဉ်ဘိဆိကမိဉ်ယဲဒဉ်ထဲစုကိလီ. ယတံဆိကမိဉ်အဲလဲအိးကုဆုဉ်တဂူအဂီလီ. မှ်အဲကဘျီကွဲဆဲးယံလဲဉ်. ဖဲသးဆိကမိဉ်တံအဲအဲကတီယမတံတသုနီတမံဘဉ်, ကသံဉ်သရဉ်စုဉ်ကိးမဲတသုဘဉ်, တံအိဉ်ဖိဉ်သရဉ်မတသုဘဉ်, သကိးတဖဉ်နုကုမတသုဘဉ်. တံဆဲအဲပူမတသုနီတဂူဘဉ်. ယသီသဖိထီဉ်ဝံယစံး, “အိ.....အိဉ်ဒ်အဲဒုတကျိးဘဉ်. ယစုလဲအိဉ်သဲကယဘးအဲယကဘဉ်မယဖိအိဉ်ခံဂဲသဲဂဲအဲလဲပူတံဖိတံလံဒ်သိးကမဲအဲထီဉ်စုတခါအဲအဂီလီမဲသဉ်” နုဉ်လီ.

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

တၢ်န့ၣ်ဝံၤအလီၤခံၣ်, ယဆါတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢတလါအတီၢ်ပူၤလၢၣ်ကွၢ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢၣ်, စ့စ့ကိးလၢၣ်လီၤ. တဘျီအံၤယတဲ, “ပကမၤဒ်လဲၣ်.” ယမၤတတသ့လၢတဘျီယအိၣ်ယဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တယံာ်ဘၣ်န့ၣ်ယထုးထီၣ်ဘၣ်သၢလါတဘျီဘူးလဲအယိယဖိတဖၣ်သ့ၣ်ခုသးခုကိးဂၤလၢကအိၣ်ဘၣ်ကိၣ်အယိလီၤ. ဒီးဒီတန့ၣ်ပသိၣ်လိတၢ်စ့န့ၣ် ၆,၀၀၀ ဘးလီၤ. ပဟ့ၣ်တီၢ်မၤဘျီတနီၤ, ပဟ့ၣ်မၤစၢၤက့ၤပပုၤကလုာ်လၢထံဝံၤတကပတဗျးကယၤ, ဝံစိာ်တီဆုၤဖိကိၣ်လဲ, သဒ္ဒါမုၢ်ပုၤ, ခိၣ်ဖိးပုၤဆုကုဆုကၤအပုၤဒီးပုၤအိၣ်ထိးညၣ်န့ၣ်တန့ၣ်သၢကံလိ, ညၣ်ဖိသၢကံလိ, ညၣ်ယု, ပသၢ, အခိၣ်မိးဒီးလၢခံစ့လၢၣ်ကွၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သးတဆံးဘၣ်.

၆ ၂၀၀၃ နံၣ်မၤယဲတၢ်သိၣ်လိအတၢ်မၤစ့ကိးလီၤ. နံၣ်အဝဲအံၤယသိၣ်လိတၢ်အနံၣ်ပုၤထီၣ် ၂၃ နံၣ်လီၤ. တန့ၣ်အံၤလၢတၢ်သိၣ်လိအပူၤခဲအံၤခဲအံၤပနီၤဟူလၢပကဘၣ်သုးလီၤသုးကျဲလၢမဲၣ်လးအူဒဲကဝီၤလီၤ. ဒီးပုၤလၢအဟဲတုၤဘၣ်ဖဲတၢ်လီၤအံၤန့ၣ်ဟဲတုဆိဟံၣ်စၢၤဟံၣ်တဖၣ်န့ၣ်ယသံကွၢ်အီၤတၢ်လီၤအသိန့ၣ်ဘူးဒီးဒုၣ်ဒါအိၣ်တၢ်လီၤခါ. တဲယၤလၢတဘူးကံာ်ဆိးတယံၤကံာ်ဆိးဘၣ်, ဘူးဒီးမုၢ်ယုၣ်ကျိလီၤ.

ယသံကွၢ်ယသကိးဖိလၢမုၢ်ယုၣ်ကျိန့ၣ်ထံကျိဖးဒိၣ်ညါခါ. တဲယၤလၢထံကျိဖးဒိၣ်ညါ. ညၣ်ဖိအိၣ်တဒိၣ်တဆံး, ယတဲအန့ၣ်ဒုဂ့ၤလံ. ယလဲၤမုၢ်တုၤယကပူၤန့ၣ်စၢတဆိဒီးယကလဲၤမၤအိၣ်ညၣ်လီၤ. တၢ်န့ၣ်ဝံၤအလီၤခံပဘၣ်သုးလီၤသုးကျဲဆူမဲၣ်လးအူလီၤ. ယဟဲတုၤတယံာ်တမီၢ်, ယတုထီၣ်ဟံၣ်ဃီဝံၤယလဲၤပုၤပုၤတဆိဒီးလဲၤမၤအိၣ်ညၣ်ဖိလီၤ. အခိၣ်ထံးတဘျီလဲၤမၤအိၣ်ညၣ်ဒီတမုၢ်ထုၣ်န့ၣ်ကုန့ၣ်ဒုၣ်ညၣ်ဖိသၢဘိလီၤ.

ယတဲထံကျိတကျိအံၤညၣ်တအိၣ်အါဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ဆိကမိၣ်လၢယစၢအသၣ်တယၢဘၣ်, တတုၤလီၤဘၣ်အယိတန့ၣ်ညၣ်အါအါဘၣ်. ယမၤယၢထီၣ်ယစၢအသၣ်အတယၢသၢကံလိမးတုၤလီၤလၢလၢၣ်ခိၣ်လီၤ. မုၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်တန့ၣ်ယလဲၤမၤကဒီးညၣ်ဖိန့ၣ်လီၤ. ယလဲာ်လီၤယစၢအကတၢ်တဘျီ, ဝံၤယတီၢ်သိၣ်ထံးဒီးညၣ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်ဟူထံသိၣ်ဒီးတိစၢဟူးဒီးဆိအယိယသးခုရးမးလီၤ. ဝံၤယထုးထီၣ်က့ၤစၢန့ၣ်ယ

ဘဉ်တနံၤကွၢ်လီၤယဲၤဖွၢ်ဘီၣ်လူၢ်ဆိကမိၣ်ထီၣ်ယဲၤတၢ်လီၤတခါအံၤတယံၤဒီးန့ၣ်ဒါကၢ်ဆိးဘဉ်. ပကဘဉ်ပလီၤပသးထီၣ်ဘိလၢပတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအပူၤလီၤ. ဘဉ်ဆဉ်လၢတၢ်ဆိကမိၣ်ဒ်န့ၣ်အပူၤဖဲတၢ်စူၤလီၤသီအကတီၢ်ပထံၣ်ဘဉ်လၢတၢ်စူၤအါဟီၣ်လၢအယီၤ, ဟံၣ်ဃီလၢတၢ်ဘဉ်ယီၣ်အလီၢ်အိၣ်တဖၣ်ဘဉ်သုးလီၢ်သုးကျဲၤဆူဖွၢ်ဘီၣ်လူၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်ပှၤက့ၤလီၤဆူဖွၢ်ဘီၣ်လူၢ်အါထီၣ်အါထီၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံးတၢ်ဘဉ်ယီၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ဂီၤတဖၣ်လီၤမၢ်ကွံာ်ဝဲလီၤ.

ဒီး ၂၀၀၄ နှ်၊ ၂၀၀၅ နှ်၊ ၂၀၀၆ နှ်ခဲအံၤယသိၣ်လိစ့ၢ်ကိးတၢ်လီၤ. ယသိၣ်လိတၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ် ၂၆ နှ်လံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိးဖိလၢအဆိးက့ဆူၣ်မးတကၢန့ၣ်ဖဲလၢယူၤဒီးတုၤလၢအိကး ၂၁ သီအပူၤန့ၣ်ယထံၣ်ဘၣ်လၢတဆိးက့လၢၤဘၣ်. အဃိသးခုယဲဒိၣ်မးလီၤ. ဒီးတၢ်ကွဲးလၢခံကတၢ်ယုန့ၣ်အတၢ်လဲၤဒီဖျိတဆိးတက့ၢ်မ့ၢ်ဒုၣ်တၢ်အံၤလီၤ.

တၢ်အိၣ်မူအသီလၢထံကီၢ်အသီတဘုဒ်အပူၤ

လၢ - စီၤမၤနၤ

မဲၤနံၤစိထံၣ် - ကီၢ်အမဲၤရကၤ

ယမံၤမ့ၢ်စီၤမၤနၤလီၤ. ဘုဒ်ဆၣ်လၢကီၢ်အမဲၤရကၤအပူၤန့ၣ်ယမံၤလဲၤကဒါခိၣ်ခံ
အသီခဲအံၤယမံၤမ့ၢ်မဲၤနၤစီၤန့ၣ်လီၤ. ယအိၣ်ဖျၢၣ်ထီၣ်မဲ ၁၉၇၀ နံၣ်လၢကီၢ်မူရၤ
သဝီအပူၤဖဲဖၣ်အၣ်လၢအမ့ၢ်မဲကညီကီၢ်စဲၣ်အကီၢ်ရၣ်အပူၤလၢအဘူးဒီးကီၢ်ကီၣ်
တဲၣ်ဒီးကီၢ်ပယီၤကီၢ်ဆၢန့ၣ်လီၤ. ဖဲယအိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤန့ၣ်ယမၤတၢ်လၢသ့ၣ်
ပှၢ်ဝဲၤကျိၤဒီးတဘျီမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးဝဲကီၣ်သရၣ်တကၤလၢတီၤထီၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ယသိၣ်လိ
ဝဲလံာ်ကညီကျိၣ်လီၤ. ယသိၣ်လိတၢ်မုၢ်ဒိၣ်မးဒီးဖဲယဒီးန့ၣ်ဘၣ်နံၤသဘျီအခါန့ၣ်
တၢ်မုၢ်ဘၣ်ယၤလၢတၢ်ဟးဆုၣ်ခူဝဲတဖၣ်လၢအအိၣ်ဘူးဒီးယဟံၣ်န့ၣ်လီၤ.

မဲ ၁၉၇၆ နံၣ်ဆၢကတီၢ်ဖဲလၢယသးအိၣ်ယုန့ၣ်အခါန့ၣ်ယပှၢ်ဟံၣ်ဖိယိဖိဟံၣ်တီၢ်ကွံာ်
ယဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. ပဘၣ်သုးလီၤသုးကျဲလၢကီၢ်ပယီၤပူၤတုၤလၢပဘၣ်ဟဲန့ၣ်လီၤဆူ
ကီၢ်ကီၣ်တဲၣ်အပူၤဒီးအိၣ်ဆိးလၢပှၢ်ဘၣ်ကီၣ်ဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. နံၣ်လၢအ
ပူၤကွံာ်န့ၣ်ပက့ၤကဒါက့ၤဆူဝဲဘးခိတဘျီဘျီညါန့ၣ်လီၤ. ပအိၣ်ဘၣ်လၢပှၢ်ဘၣ်
ကီၣ်ဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤတဘျီဘျီလၢကီၢ်ကီၣ်တဲၣ်အပူၤလၢအမ့ၢ်ဝဲဘီနီၤ, ဆိုကျိၤဒီးခွဲက
လိးဒဲကဝီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ခိဖျိလၢယဘၣ်ဟံၣ်တီၢ်ကွံာ်ယဟံၣ်ယပိအသီယသးအုး
ဒိၣ်မးလီၤ. ယသးသယုာ်ဘၣ်ယထံယကီၢ်လၢယအိၣ်ဖျၢၣ်ထီၣ်အလီၢ်ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ.
မဲ ၁၉၈၄ နံၣ် ဆၢကတီၢ်ဖဲပယီၤသုးပဒိၣ်အသုးမုၢ်စးထီၣ်တၢ်ဒုးတၢ်ယၤဒီးခွဲအဲၣ်

ယူဂ်ဇပအိတ်တလီဟိတ်ကဝီဝဲန့ၣ်အယိပဘၣ်ဟဲခိက်ကီၢ်ဆါလၢကန့ၣ်လီၤဆူ
ကီၢ်က့ၣ်တဲၣ်ပူၤအသိကဒီးတဘျီန့ၣ်လီၤ. ယသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်လၢပဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်
တၢ်အိၣ်ဖျိလၢ COERR ဒီး NGOs ဒီးတၢ်ကရၢကရိအဂၤတနီၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တၢ်
အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ကွၢ်ထွဲတခီန့ၣ်အခိၣ်ထံးဟဲလၢ MSF ဒီးလၢခဲဖဲ ၁၉၈၉ -
၁၉၉၀ နံၣ်န့ၣ်တၢ်မၤစၢၤဟဲလၢ TBBC န့ၣ်လီၤ. ပကမၤန့ၢ်စ့အကီၢ်န့ၣ်ပကျဲတအိၣ်
နီတဘီလၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ ၁၉၉၀ နံနံနံပကွာသုးအိကဒါကွာလကီပယီလကီအအိကွာနီသရံကီခိ (Tenasserim) လကီအအိကွာဒီးကွာခွနးကွာရံလကီကီကွာတဲ တကပနံ လီ. အဆကတီဖနံမံဖယမတလကီသုပုပံကီဒီးကွာကီသရံဖတီထီကီ နံလီ. မံစကီအဆကတီဖယထံလီသးဒီးယမနံလီ. ဘနံဆကပဘနံ ယုအိကဒါကွာဆကီကီကွာတဲအပူနံလီ. လကီခံကတကီဖဲ ၁၉၉၇ နံနံနံပပဲ ကွာဆီလီပတကီအိကွာဆိးဖဲကွာဒီးပတံထီ UNHCR လကီဆီလီ ကွာလီအိကွာဆိးလကီထံကီသကွာတဘနံနံလီ.

စးထိပ်လၢယပတံထီၣ်တၢ်သုးကျၢဟ်လီၤကွၢ်လီၤအိၣ်လီၤဆိးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျၢတုၤ
လၢယဟဲတုၤလၢကီၢ်အစဲရကၤန့ၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ယံၣ်ဝဲယဲၢ်န့ၣ်ယၢၣ်ယၢၣ်န့ၣ်လီၤ.
ယနၢ်ဟ်လၢခဲအံၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အညီၣ်ထီၣ်လၢပှၤအိၣ်လၢဒဲကစီၤပူၤလၢကဟဲအ
ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ယသးသယုၢ်ဘၣ်ယဟံၣ်ဒိၣ်မးလီၤ. အနီၢ်ကီၢ်န့ၣ်ယတအၣ်ဒီးဟံၣ်ဃီ
လၢအသိနီတစးဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်အါမံၤအယိပဘၣ်ဟ်တီၢ်ကွံာ်ကီၢ်ပ
ယီၤ, ပဘၣ်ဟ်တီၢ်ကွံာ်ကီၢ်သူလုၤလၢအမ့ၢ်ကီၢ်ကညီန့ၣ်လီၤ.

ယဟဲလာအမဲရကယုာ်ဒီးယမါနီဆာခုာ်ဒီးယဖိလုံာ်ဂ၊ ဆာကတီဖဲန့ာ်အဝဲသ့ာ်
သးနံာ်အိာ်ဝဲ ၁၁ နံာ် တဂ၊ ၁၀ နံာ်တဂ၊ ၇ နံာ်တဂဒီး ၁ နံာ်တဂန့ာ်လီာ်။
ယတံာ်လဲာ်ဒီးကဘီယူာ်ဆူကီာ်အမဲရကန့ာ်ယံာ်ဝဲ ၄၀ နာ်ရံာ်ဘျဲာ်န့ာ်လီာ်။ ယဖိ
တဖာ်ဒီးကဘီယူာ်မုာ်ဒိာ်မးဒီးအဝဲသ့ာ်ဂါလိာ်ကွဲဒီးသးခုာ်လဲာ်တံာ်ကိးမံာ်ဒီး
အပူာ်န့ာ်လီာ်။

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

လၢခံကတၢၢ်ဖဲပဟဲတုၤလၢ Minnesota န့ၣ်ပတံၤသကိးအါမးလၢအဟဲထံၣ်ပှၤ လၢကဘီယူၤပျီၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တနံၤန့ၣ်ယတထံၣ်ဘၣ်တၢ်သးကျဲၤဟ်လီၤက့ၤလီၤ အိၣ်လီၤဆိးကရၢခၢၣ်စးနီတကဘၣ်ခီဖျိလၢပတံၤသကိးတဖၣ်ဟဲထံၣ်ပှၤလဲလီၤ.

ဘၣ်ဆၣ်ဖဲအခိၣ်ထံးတနံၤန့ၣ်ပဘၣ်လဲၤဆူတၢ်သးကျဲၤဟ်လီၤက့ၤလီၤအိၣ်လီၤဆိး ကရၢအအိၣ်ခံၣ် (မ့) သၢဘျီဒ်သိးပကပတံထီၣ်ပဲပှၤဂ့ၢ်ဝိတ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ (Social Security) အဂီၢ်, တၢ်အိၣ်ခိၣ်ဂီၤ (Food Stamps) လၢပကပှၤတၢ်အိၣ်အဂီၢ်ဒီး ကျိၣ်စ့တၢ်မၤစၢၤ (Cash Assistance) လၢကဘၣ်ဟ့ၣ်က့ၤတၢ်အလဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပလဲၤဆဲးလီၤန့ၣ်ပဖိတဖၣ်အမၤလၢက့ၢ်ဒီးယလဲၤဆဲးလီၤယမံၤစ့ၢ်ကိးလၢကိၤလၢဝါ တၢ်မၤလိအတိၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပတၢ်သုၣ်ထီၣ်ဒီးလၢ (Minnesota) န့ၣ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်အဘူးအလဲန့ၣ် အပှၤဒိၣ်န့ၣ်ဒီးတၢ်လီၤအဂၤလၢအအိၣ်လၢကိၤစဲၣ်အဂၤတဖၣ်အပှၤန့ၣ်လီၤ. အခိၣ် ထံးပမ့ၢ်တဒီးန့ၣ်ဘၣ်ကျိၣ်စ့လၢပဒိၣ်အအိၣ်ခီဖျိတၢ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤပှၤဟံၣ်အလဲဘၣ်န့ၣ် ပနီၢ်ကစၢ်ဒ်ပဟ့ၣ်က့ၤတၢ်အလဲတန့ၢ်ဘၣ်. အဲၤအံၤမ့ၢ်တၢ်ကိတ်ခဲလၢပကဟ် ဖျိၣ်ဃာ်ကျိၣ်စ့လၢတၢ်လီၤဖဲအံၤန့ၣ်လီၤ.

ပဲၤဒ်ဃုကပဘၣ်အိၣ်လၢတၢ်သုၣ်ထီၣ်လၢအအိၣ်ဒီးလီၤမံၤဒီးတဖျၢၣ်လၢစၢၤလၢအ တီၢ်ပှၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်သုၣ်ထီၣ်အလဲတလၢန့ၣ်မ့ၢ် \$ ၅၄၉ န့ၣ်လီၤ. လၢခံပသးပသး ဆူတၢ်သုၣ်ထီၣ်လၢလီၤမံၤဒီးအိၣ်ပဲၤဖျၢၣ်လၢအလဲတလၢန့ၣ်မ့ၢ် \$ ၆၉၉ န့ၣ်လီၤ. လၢခံပလဲၤသးအိၣ်ကဒီးဆူကမျၢၢ်အဟံၣ်လၢအမ့ၢ်ပဟံၣ်ဖိဃီဖိလၢအတၢ်ဟဲန့ၣ်စၢၤ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သုၣ်ထီၣ်ဒီးန့ၣ်အိၣ်ဒီးလီၤမံၤဒီးသၢဖျၢၣ်ဒီးတလၢန့ၣ်အလဲမ့ၢ် ဒ်ထဲ \$ ၃၉၆ န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပဘၣ်ဟ့ၣ်လိမ့ၢ်အူအပှၤဒီးတၢ်ကိတ်အပှၤန့ၣ်လီၤ.

ခီဖျိလၢခဲၤနံၤစိထၣ်တၢ်ဂီၢ်ခါအဆၢကတီၢ်န့ၣ်တၢ်ခုၣ်အဃိပကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်အပှၤ ဒိၣ်ပဲန့ၣ်လီၤ. အခိၣ်ထံးပဒီးန့ၣ်ဘၣ်ကျိၣ်စ့လၢပဒိၣ်တၢ်မၤစၢၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤခီဖျိ တၢ်ဟ့ၣ်န့ၣ်ပှၤတၢ်အလဲန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဖဲယဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤဝံၤအလီၢ်ခံန့ၣ်

1000

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

၈၁ နှစ်လီၤ. တၢ်မၤအဲၤအံၤယဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲ \$ ၄၀ လၢခံန့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲယဟဲတုၤအခိၣ်ထံးန့ၣ်ယလဲၤဆဲးလီၤယမံၤလၢကီၤလၢဝါတၢ်မၤလိတီၤကွီၤလၢ တၢ်တဘၣ်ဟ့ၣ်စု (Free English Class) ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ယတၢ်မုၢ်လၢမုၢ်ဝဲမုၢ်က အိၣ်ဝဲတနံၤန့ၣ်ယကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လံာ်အုၣ်ကီၤ (Education Certificate) လၢကီၤအမဲၤရကၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. အဲၤအံၤခီဖျိလၢယတအဲၣ်ဒီးဟ့ၣ် က့ၤတၢ်အလဲထဲဒၣ်ယမၤန့ၣ်စု \$ ၁၀ လၢတန့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤလၢယတၢ်အိၣ်မူဒီတ စိၤဖဲတၢ်လီၤဝဲအံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ဒ်အံၤအယိယအဲၣ်ဒီးဆဲးထီၣ်ဝဲဒၣ်ပှၤသးပှၤ ကွီၤတဘျီယိမၤတၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်လၢတၢ်ကဟ့ၣ်က့ၤတၢ်အလဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ယမုၢ်လၢလၢယကန့ၣ်ဘၣ် GED (High School Equivalency) ဖဲတၢ်အိၣ်မူလၢ အထီတၢ်မၤလိဖဲဟ့ၣ်စိ (Hubbs Center For Life Long Learning) လၢ St. Paul အပူၤန့ၣ်လီၤ. မ့တမ့ၢ်န့ၣ်လီၤမၤလိတၢ်လၢပှၤတဝၢဖျၢၣ်စိမိၤကွီၤခံန့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤယမၤန့ၣ်မၤလိတၢ်လၢ Hubbs Center န့ၣ်လီၤ.

ယဖိတဖၣ်န့ၣ်အတၢ်အိၣ်သးဂ့ၢ်ဝဲလီၤ. အဲၤသ့ၣ်ထီၣ်ကွီၤလၢကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ကူၣ် ဘၣ်ကူၣ်သ့န့ၣ်လီၤ. မိၢ်ပၢ်အိၣ်ဝဲအါမးဘၣ်ယိၣ်ဝဲလၢအဖိတဖၣ်န့ၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်သ ဘျီအါတလၢဖဲတၢ်လီၤဝဲအံၤဒီးအဲၤသ့ၣ်န့ၣ်တၢ်ကီၤတၢ်ခဲကအိၣ်ထီၣ်လၢအကပၤ ဆှၢက့ၤအဖိတဖၣ်မုၢ်လၢအဖိတဖၣ်န့ၣ်ကလူၤပိာ်ထွဲဝဲအမဲၤရကၤလုၢ်လၢ်ထူသန့တၢ် ဆဲးတၢ်လၢအါဝဲအယိန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်လၢတၢ်ပၤဆှၢက့ၤယဖိတဖၣ်န့ၣ်ယဆဲးသ့ ဒီးဒၣ်ပှၤကညီလုၢ်လၢ်ထူသန့အကျဲတနီၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဲၤသ့ၣ်န့ၣ်ကွၢ်အခါယတီၢ်အ ဝဲသ့ၣ်တဘျီတခီၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိယဖိတဖၣ်န့ၣ်သ့ၣ်ညါဟံးကဲဝဲအမိၢ် အပၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဖိသ့ၣ်ဖဲတၢ်လီၤအဲၤအံၤန့ၣ်အတၢ်ဟံးသ့ၣ်ဟံးသးလီၤပျံၤဒိၣ် မးန့ၣ်လီၤ.

ယတအိၣ်ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်သဘျီအါအါဒ်သိးယအိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤပူၤ (မ့တမ့ၢ်) ခဲ ကဝီၤလၢကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်ပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ယတမၤတၢ်ဖဲတၢ်မၤထဲဒၣ်မုၢ်ယုနံၤဒီးမုၢ်

အိတ်ဘုံးအနံ့နံ့လီ၊ ယမိသုတ်တဖန်လဲထိုင်ကွဲကိကိဒီးဖဲယဟဲကွဲလဲယဟဲ
မလီတုလဲဟံင်အခါန့ၣ်အဝဲသုတ်မံဘၣ်အသးခဲလၢန့ၣ်လီ၊ ဟံ ... တံအံ
တမံတံအညီလၢကသုလၢတံဆၢကတီၢ်ဒီးယဟဲဟံင်ဖိမးလဲၣ်၊ လုၢ်လၢတုသန့
တံဆဲးတံလၢလၢအလီၤဆိတဖန်န့ၣ်ဒုးအိတ်ထိုင်ဝဲဒၣ်တံကိတံခဲတနီၤန့ၣ်လီ၊

အိတ် - တဘျီတခိၣ်ဖဲနကိးလိတဲစိဆူကသံၣ်သရၣ် (Doctor) အအိတ်လၢကဟ့ၣ်
အိတ်မူဒါအခါပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ (Receptionist) မ့တနီၤပၢ်န့ၣ်အဝဲဟံလီၤ
ကွဲၤဝဲအလိတဲစိလီၤ၊ ဘၣ်ဆၣ်ဖဲနကတိၤတံဒီးအဝဲသုတ်လၢမံၣ်သကိးမံၣ်န့ၣ်အဝဲ
သုတ်မ့ၢ်ပုၤလၢအဆဲးလၢန့ၣ်လီၤ၊ တဘျီတခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တံကိဒိၣ်မးလၢကလူၤဟံၣ်မၤ
ထွဲတံဘျီကိးဘီဒီးလၢတံလီၤဖဲအံၤန့ၣ်လီၤ၊

ဖဲအံၤန့ၣ်နဘၣ်ပလီၤနသးဒိၣ်မးဘၣ်သးဒီးတံဟံတံအန့ၣ်အဆၢန့ၣ်လီၤ၊ တမံ
ထဲပုၤအမဲရကၤဖိတန့ၣ်ဒီးလၢအတနီၤပၢ်ပုၤအ့ၣ်န့ၣ်ဘၣ်၊ ဘၣ်ဆၣ်ပဘၣ်ပလီၤ
ပသးလၢတံကိးပုၤအဂၤသုတ်တဖန်အမ့ၢ်၊ (ပုၤသုဖံးဖိ) မ့တမံ (ပုၤဝါဖံးဖိ)
မ့တမံ (ပုၤအ့ၣ်န့ၣ်ဖိ) လီၤ၊ လၢကိၤအမဲရကၤအံၤပုၤကိးဂၤဒီးအိတ်ဒီးတံခွဲးတံယံ
တုၤသိးဘၣ်တံရံၤအိတ်တုၤသိးခဲလၢလီၤ၊

စးထီၣ်လၢယဟဲတုၤဖဲ ၂၀၀၅ နံၣ်အပူၤန့ၣ်ယမၤစၢၤဘၣ်တုၤလံပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲ
အသိတဖန်လၢအဟဲတုၤဖဲအံၤအါမးန့ၣ်လီၤ၊ ခဲအံၤယမၤစၢၤဝဲပုၤဟဲတုၤသိလၢအ
ဟဲလၢဘဲကိးဒဲကတိၤတဖန်ဒီဖျိလၢယနီၤပၢ်ကိလၢဝါကိၣ်တနီၤဒီးမၤစၢၤအဝဲသုတ်
သုၣ်သိးအမ့ၢ်ပုၤကတိၤကိၣ်ထံတံတဂၤန့ၣ်လီၤ၊ ပုၤကညီတတဖဲအံၤမၤစၢၤဝဲပုၤ
လၢအဟဲတုၤသိတဖန်အါမးန့ၣ်လီၤ၊

ပလဲၤအိတ်စိအဝဲသုတ်လၢကဘီယူၤပျီ၊ မၤစၢၤအဝဲသုတ်ကလဲၤဆဲးလီၤန့ၣ်အဖိ
တဖန်အမံၤလၢကိၣ်၊ လဲၤဆုၤအဝဲသုတ်လၢတံဆိဟံၣ်၊ ဒုးနဲၣ်ပုၤအဝဲသုတ်လၢက
ဘၣ်လဲၤပုၤတံၣ်လဲၣ်၊ မၤစၢၤအဝဲသုတ်လၢတံမၤပုၤလံာ်တံၣ်ပုၤ (Forms) လၢပဒိၣ်
ဝဲၤဒီးတဖန်အပူၤ၊ လဲၤဆုၤအဝဲသုတ်လၢကမၤန့ၣ်ကိၣ်စိလံာ်အုၣ်ကိၣ်အကွဲး

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

(State Identity Card) ဒီးမၤန့ၣ်တၢ်နီၣ်သိလ့ၣ်အလံာ်အုၣ်ကီၤ, ကတိၤတၢ်ဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤအပူၤကူၣ်လိာ်တၢ် (Counsellors) ဒီးမၤစၢၤစ့ၢ်ကိးအဝဲသ့ၣ်လၢကျဲအဂၤတဖၣ်အါဘိန့ၣ်လီၤ.

ယလဲၤဟးလၢကီၢ်ဖဲၣ်ခဲဘၣ်တဘျီလၢအမၤဝဲ South Dakota လၢကယုတၢ်ဖံးတၢ်မၤအသီတဖၣ်လၢကညီဟံၣ်ဖိယိဖိတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်ဒီပနံၣ်အိၣ်ဝဲတဖျါလၢသဝီဆံးကိာ်ဖိတဖျါအပူၤလၢအမၤ Hudson လၢအအိၣ်လၢ South Dakota ကီၢ်ဖဲၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒီပနံၣ်အဝဲအံၤလိာ်ဘၣ်ဝဲပၤမၤတၢ်ဖိအသီ ၁၀,၀၀၀ ဂၤ ယၣ်ယၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၣ်ဒီးကညီဟံၣ်ဖိယိဖိတနီၤလဲၤသးအသးတၢ်လံာ်လၢကဖံးတၢ်မၤတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ခါဆူညါယဆိကမိၣ်လၢဟံၣ်အုၣ် ၂၀ - ၃၀ န့ၣ်ယုတၢ်ဖံးတၢ်မၤကန့ၢ်ဝဲဖဲတၢ်လီၤအဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ခဲလၢာ်န့ၣ်ယဆိကမိၣ်လၢတၢ်သးကျဲၤဟ်လီၤက့ၤလီၤအိၣ်လီၤဆိးအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအံၤဂ့ၤဒီးလီၤဆိဒ်တၢ်ပၤလၢအနၢ်ဟ်ကိၤလၢဝါကျိာ်တနီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်အဝဲအံၤကကီဝဲလၢပၤလၢအအိၣ်ဒီးကိၤလၢဝါကျိာ်တဖဲးဖိန့ၣ်လီၤ. ယအိၣ်ဒီးတၢ်မုၢ်လၢလၢယကမၤန့ၢ်လံာ်အုၣ်ကီၤ (Certificate) တနီၤဒ်သိးယကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢအဂ့ၤဒီးယဖိတဖၣ်ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လၢအဂ့ၤလီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိအဝဲသ့ၣ်ကအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်မူလၢအဘီၣ်အညီန့ၣ်လီၤ. ယဖိအကျါတဂၤန့ၢ်အဲၣ်ဒီးကဲထီၣ်ဝဲဒ်ကသံၣ်သရၣ်ဒီးအဂၤတဂၤန့ၢ်အဲၣ်ဒီးကဲထီၣ်ဝဲဒ်အ့ၤကံၣ်န့ၢ်ယာ် (Engineer) န့ၣ်လီၤ. ယသးပၢထီၣ်လံာ်, သနာ်က့ၤယအဲၣ်ဒီးလၢယကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့လံာ်အုၣ်ကီၤ (Education Certificate) အစၢၤကတၢ်တဘျီလၢယတၢ်အိၣ်မူအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ယတၢ်ဃုထာ

လၢ - နို်ဆဉ်ကတြဉ်
ယုၣ်ထံခဉ် - ကိ်အမဲရက

ယမံၤမ့ၢ်ဝဲဆဉ်ကတြဉ်ဒီးယသးအိၣ်ဝဲ ၂၇ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. ယဟဲလၢကိ်အမဲရကယုၣ်
ဒီးယမိယပါဒီးယပုၢ်ဖိၣ်ခါခံၣ်န့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤပဟဲအိၣ်ဖဲတၢ်လိာ်ဝဲအံၤန့ၣ်န့ၣ်ဝဲ ၃
နံၣ်လံ န့ၣ်လီၤ.

ဖဲပအိၣ်လၢကိ်ကိာ်တၢ်အခါတၢ်အိၣ်မူနးဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. ဖဲပအိၣ်လၢကၢ်ခုနး
ဘူၣ်ရံၣ်န့ၣ်ပတအိၣ်ဒီးလံာ်အုၣ်ကိာ်တၢ်မၤနီၣ်မၤယါနီၣ်တမံၤဘၣ်အယိပဘၣ်အိၣ်ခူ
သ့ၣ်ဝဲပၤကိာ်လီၤ. တဘျီတခါန့ၣ်ယတံၤသကိးတဘၣ်ယၤလၢပၤကိာ်ကဟဲလၢပ
အိၣ်တၢ်အလီၢ်ဒီးကဖိၣ်ပၤလီၤ. အယိပဘၣ်ဟးထီၣ်ယုၢ်ဒီးလဲၤအိၣ်လၢပုၢ်ပူၤခံသီ
အတီၢ်ပူၤညါလီၤ. ပဘူးပတံၢ်လၢအအိၣ်ဖဲဘီကိးဒီးဖဲတၢ်မၤတၢ်ဖဲန့ၣ်တဖၣ်ဆိၣ်
ထွဲမၤစၢၤပၤလီၤ. တဘျီတခါန့ၣ်ပဘၣ်ဖဲတၢ်မၤတၢ်လၢတနံၤဒီးတနံၤအဂီၢ်အ
မ့ၢ်ဝဲတၢ်လူၤဒီးဝဲတၢ်မၤ. တၢ်ဒီးမိၢ်ဟဲသ့တၢ်မၤဒီးတၢ်ဘီးဘုခုတၢ်ဖဲတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ.

ပမ့ၢ်တဲလၢအဖုၣ်လၢခံယမိယပါတဖၣ်ပတံၢ်ထီၣ်ဝဲပၤဘၣ်ကိာ်ဘၣ်ခဲဒီးတဆိဘၣ်တ
ဆိပဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်အခွဲးလၢပကဟဲဆူကိာ်အမဲရကလီၤ. ဖဲပတၢ်ဟဲတဘျီအံၤတၢ်
ခဲလၢာ်လဲၤအသးဂ့ၤဂ့ၤလီၤ. ဘၣ်ဆဉ်ဝဲ JFK (John F. Kennedy) ကဘီယူၤပျီ
လၢအအိၣ်ဖဲန့ၣ်ယိးကိာ်ဖဲၣ်အပူၤန့ၣ်ပဘၣ်ဆဲးဆိတလဲဒီးကဘီယူၤအဂၤတဘျီဖဲ

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

Syracuse လာအအိၣ်ဖဲဝၣ်နှူယီးအပူၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢပတၢ်ပၢ်ကိၤလၢဝါကျိၣ်အါအါဘၣ်အယိမ့ၢ်တၢ်ကိၤတၢ်ခဲဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. ပကစၢ်ဒၣ်ပဘၣ်ယုပကျဲလၢကလဲၤဆူကရၢၢ်တြၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပဂၢ်ကျဲးစးသံကွၢ်ဖိမ့ၢ်ဖိတၢ်ဒီးပဒုးန့ၣ်အီၤလၢပလဲးမးဝံၤအဝဲမၤစၢၤပူၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ကဘီယူၤန့ၣ်စၢၤခဲဒီးတၢ်မနုၤကထီၣ်အသးလဲၣ်န့ၣ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်မနုၤအယိပဘၣ်အိၣ်ခိးတၢ်လဲၣ်န့ၣ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ပကဘၣ်အိၣ်ခိးတၢ်ဆံးယံၣ်လဲၣ်န့ၣ်ပတသ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကိးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢပကျဲၤပုၤတအိၣ်နီတၢ်လၢအကတိၤကိၤလၢဝါကျိၣ်ဘၣ်ကိးဘၣ်. ပုၤတၢ်ဟဲတဲဘၣ်ပုၤလၢတၢ်အဝဲအံၤမ့ၢ်ပတၢ်လဲၤလၢခံကတၢ်တတီၤန့ၣ်လီၤ. လၢခဲန့ၣ်ပ case worker ဟဲထံၣ်ပုၤဖဲကဘီယူၤပျီန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟဲတဘျီအံၤမ့ၢ်တၢ်လီၤသ့ၣ်ပိၤသးဝးလၢယတဲအဂ့ၢ်တသ့ဘၣ်လီၤ. ပဟဲတုၤပမၤန့ၣ်စ့လၢကမျၢၢ်တၢ်မၤစၢၤအဂီၢ်တဆံးတက့ၢ်ဒီးတၢ်ဘူးတၢ်လဲအဂီၢ်ဒီး တၢ်ယုန့ၣ်ပုၤစ့ၢ်ကိးဟံၣ်ယိလၢကအိၣ်ဆိးအဂီၢ်လီၤ. ပဟံၣ်လၢကီၢ်အမဲရကၤအပူၤန့ၣ် ယအိၣ်ဒီးယကစၢ်ဒၣ်ပအလီၢ်မံၤဒီး, တၢ်အိၣ်သကိးဒီးပုၤတမ့ၢ်ဒီး, တၢ်အိၣ်မ့ၢ်ဒီး, တၢ်လုာ်ထံဒီးဒီးအိၣ်ပုၤဝဲဒီးဟံၣ်အပိးအလီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဟံၣ်အဝဲအံၤန့ၣ်မုၢ်ဝဲဒီးဒိၣ်ပန့ၣ်လီၤ.

တယံၣ်ဘၣ်ယဘၣ်ယုမၤတၢ်ဖဲးတၢ်မၤဒီးယမၤတၢ်လၢပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲအတၢ်သုးကျဲၤဟံၣ်လီၤက့ၤလီၢ်အိၣ်လီၢ်ဆိးကရၢအပူၤ case aide တၢ်အသိးလီၤ. ယ တၢ်မၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဆုၤထီၣ်က့ၤလီၤဝဲပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဖိ, တၢ်ကတိၤကျိၣ်ထံတၢ်, တၢ်လဲၤကွၢ်ထွဲတၢ်လၢဟံၣ် (Home visit), ဒီးတၢ်လဲၤဆုၤအဝဲသ့ၣ်ဆူကျဲးအပူၤန့ၣ်လီၤ. ယတၢ်မၤအံၤယမၤတမ့ၢ်အါအါဘၣ်. ယအဲၣ်ဒီးဖဲးတၢ်မၤတၢ်အမ့ၢ်ပုၤကတိၤကျိၣ်ထံတၢ်လၢတၢ်ဆါဟံၣ်အပူၤတၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အဝဲအံၤယကဘၣ်ပတံထီၣ်ဒီးအိၣ်ကတဲကတိၤယသးလၢကမၤနုၤပၢ်ကသံၣ်အကျိၣ်န့ၣ်လီၤ. ခီဖျိလၢမၤတၢ်လံတၢ်ဖဲးတၢ်မၤလၢပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဝဲလီၢ်အယိတလိၣ်လၢယကဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သံကွၢ်သမံသမိးလၢဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤဝဲကျိၣ်လီၤဆီလိာ်အသးန့ၣ်လီၤ.

အခိၣ်ထံးန့ၣ်ယထီၣ်ဝဲ ESL တီတၢ်မၤလိဖဲ MVRRCR (Mohawk Valley Resources Center For Refugees) ဝံၤယထီၣ်ကဒီးဖဲ MVCC (Mohawk Valley Community College) န့ၣ်လီၤ. ယတထီၣ်ဘၣ်တၢ်မၤလိအဂၤနီတမံၤဒီး ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ယအိၣ်ဖဲအံၤဖဲယချုးအခါယကွၢ်တၢ်ဂီၤမူဒီးမုၢ်နံၤဒိၣ်န့ၣ်ပလဲၤသကိးသရိၣ်လီၤ. ယ မၤစၢၤစ့ၢ်ကိးယသကိးဖိလၢတနီၤပၢ်အဲကလံးကျိၣ်, ကျိၣ်ထံစၢၤအီၤတၢ်ဒီးတၢ်ဘျီဘျီ ယလဲၤဟးလိၣ်ကွဲပူၤတၢ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. အခိၣ်ထံးန့ၣ်ယအိၣ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲဘၣ်ယး ကိၤလၢဝါကျိၣ်ဒီးတၢ်လဲၤတၢ်ကွၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤလၢယအဲၣ်ဒီးလဲၤန့ၣ်ယကဘၣ် လဲၤဒ်လဲၣ်ယတသ့ၣ်ညါဘၣ်. အယိယဂုၢ်ကျဲးစးမၤလိဝဲကိၤလၢဝါကျိၣ်န့ၣ်လီၤ. ယထံၣ်လိၣ်ယသးဒီးယတံၤသကိးတကၤလၢအသိၣ်လိစၢၤယၤလီၤ. ခဲအံၤန့ၣ်ယ အိၣ်ဒီးဒီးတၢ်ဂီၤကီတဖၣ်ခီဖျိကိၤလၢဝါအကျိၣ်လၢအရှုးလိၣ်အသးတနီၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ဂီၤကီအံၤဟဲကဲထီၣ်န့ၣ်ယသံကွၢ်ဝဲယတံၤသကိးလၢအမ့ၢ်ပှၤအဲရကၤဖိတ ကၤန့ၣ်လီၤ.

ဒ်ပဟဲတူၤလၢတခီထံတခီကီၢ်အသိးပတၢ်ဆဲးတၢ်လၢဒီးတၢ်ဟံလုာ်ဟံပှၤတဖၣ်လီၤ ဆီလိၣ်အသးဒီးပှၤဖဲအံၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ယဂုၢ်ကျဲးစးဟံးယာ်တၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢအ ဂုၤဒီးတူၢ်လိၣ်စ့ၢ်ကိးအဲရကၤအတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢအဂ့ၤတဖၣ်လီၤ. အဒိ - ယဟံ ကဲပှၤသးပှၤ, ယကတီၤကွၢ်နီၢ်ကစၢ်အကျိၣ်အသိးယလူၤဟိၣ်မၤထွဲအဲရကၤလုာ် လၢ်ထူသနူတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတနီၤဒ်အမ့ၢ်, အဒိ - ပှၤမ့ၢ်ကွၢ်ယၤဒ်လဲၣ်ဘၣ်ဆၣ်န့ၣ် ယတဟံပှၤတၢ်နီတမံၤဘၣ်ဒီးယတဆၢတဲာ်ဟံးနီၤဖးပှၤနီတဘျီလၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤအသိတဖၣ်ကြးလၢကရဲၣ်သဲကတီၤကွၢ်အနီၢ်ကစၢ်လုာ်လၢလၢအဂ့ၤတဖၣ်ဒီး လူၤမၤဟိၣ်ထွဲအဲရကၤလုာ်လၢ်ထူသနူတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢအဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. သနံကွ တဘၣ်လူၤမၤဟိၣ်ထွဲအီၤခဲလၢာ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟဲဆီလီၤဟံလီၤသးလၢထံကီၢ်အသိတဘျီမ့ၢ်တၢ်ယုထၢလၢအဒိၣ်အမ့ၢ်အကီ အခဲတခါလီၤ. ပတၢ်ယုထၢတခါအံၤမ့ၢ်ကမၣ်ပကဘၣ်တူၢ်လိၣ်အီၤလၢပသးသမူ

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

ဒီတစါလီၤ. ပှၤတနီၤသးဘၣ်ဒီလၢယုထၢဘၣ်ဝဲဒ်အံၤဘၣ်ဆၣ်အစ့ၤကတၢၢ်မ့ၢ်ယ
ကိၣ်ဒုယကတဲမးလၢတၢ်အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်ယုထၢလၢအဂ့ၤလီၤ. ကီၢ်တဘျီအံၤဟ့ၣ်အါ
ထီၣ်ယၢတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢလၢအဂ့ၤလၢအဘၣ်ယးဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, တၢ်ဖဲးတၢ်
မၤဒီးတၢ်အိၣ်မူလၢအဂ့ၤမ့ၢ်ဘၣ်ထီၣ်သတြီၤဒီးတၢ်အိၣ်မူလၢဘၣ်ပျံၤဘၣ်ဖုးတၢ်လၢ
ကီၢ်ကူၣ်တၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ယအိၣ်ဒီးယတံၤသကိးဖိတနီၤလၢအမ့ၢ်ပှၤအမဲရကၢဖိန့ၣ်လီၤ. ယဆိမိၣ်လၢအဝဲ
သ့ၣ်ကနီၤဟံၣ်ပတၢ်အိၣ်သး ၅၀ မျးကယၢလီၤ. တၢ်လီၤဖဲအံၤန့ၣ်ပှၤကိးဂၤဒီးက
တၢ်တၢ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်တဆိမိၣ်ဒီးကွၢ်ထံဆးန့ၣ်အတံၤသကိးခဲ
လၢာ်ဘၣ်. လၢညါန့ၣ်ယဆိမိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်အပှၤအဂ့ၤဒီးမၤစၢၤတၢ်န့ၣ်လီၤ.
ဘၣ်ဆၣ်ခဲအံၤယဆိမိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အါတက့ၢ်မ့ၢ်ပှၤလၢတအံးထွဲကွၢ်ထွဲတၢ်ဘၣ်
ဒီးအဝဲသ့ၣ်တၢ်ဟံးသးတအိၣ်လၢကကွၢ်ထွဲပှၤအဂၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ကွၢ်လီၤထဲအက
စၢ်အသးလီၤ. အဝဲသ့ၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအသးဂ့ၤဘၣ်ဆၣ်တမၤစၢၤတၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ယမုၢ်လၢလၢယကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤဒ်အမ့ၢ်ပှၤကတၢၢ်ကျိၣ်ထံတၢ်တဂၤဒီးဒီးန့ၢ်
အါထီၣ်စ့လၢကဟ့ၣ်ကဒါက့ၤစ့လၢယဟံးလီၤခိဖျိယပှၤသိလ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အဝဲ
အံၤကလၢပှၤအဂီၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ကယံၣ်ဝဲ ၃ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. အယိယကဘၣ်ဖဲးတၢ်မၤ
တၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်န့ၣ်လီၤ. အယိယကခါထီၣ်ယခိၣ်ဆူၣ်ညါအိၣ်မူသိတၢ်အိၣ်မူတကတီၢ်
ဃီပၤယၢယပှၤကလုာ်အတၢ်လုာ်ဒိၣ်ပှၤဒိၣ်ဒီးအိၣ်မူဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ယ
တၢ်ဟံးလီၤသးလီၤ.

တၢ်အိၣ်မူလၢထံကီၢ်သၢဘၣ်တဘၣ်

လၢ - စီအိုင်အေ
ယုၣ်ထံခၣ် - ကီအမ်ရက

ယမံၤမ့ၢ်အိုင်အေလီၤ. ယတဘူယမံၤလီၤလီၤဆီဆီနီတဖျၢၣ်လၢကီၢ်အမ်ရကအပူၤဘၣ်. ယသးအိၣ်ဝဲ ၂၅ နံၣ် လီၤ. ယအိၣ်ဖျၢၣ်ထီၣ်ဖဲဝါခးလၢကီၢ်ပယီၤအပူၤ, လၢအအိၣ်ဖဲကညိကီၢ်စၣ်လၢအအိၣ်ဘူးဒီးကီၢ်ကိၣ်တၢ်ဒီးကီၢ်ပယီၤကီၢ်ဆါလီၤ. ယဖျိၣ်ထံလွၢ်တၢ်ဖဲကီၢ်မူရၤဒီးယဖျိၣ်စ့ၢ်ကိးကိၣ်တၢ်အကိၣ်ယုၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲယတချုးဟဲဆူအမ်ရကအခါယမ့ၢ်ဝဲပုၤကွၢ်ထွဲတၢ်လၢဟံၣ်တဂၤ Home Visitor လၢ MSF အကီၢ်လၢကမၤစၢၤပုၤလၢအဆူးအဆါတဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်ပုၤကတိၤကိၣ်ထံတၢ်လၢကိၣ်တၢ်ဆါဟံၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပအိၣ်ဘၣ်တၢ်လၢခွဲကလိးဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤ ၁၄ နံၣ် မ့တမ့ၢ် ၁၅ နံၣ်ဒီးပလဲၤအိၣ်က့ၤဆူကီၢ်ပယီၤကိၣ်ဖိဝဲလီၤ (Burmese Student Center) ဖဲရးခွၢ်ရံၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢခံန့ၣ်ပက့ၤအိၣ်လၢထါ(မ်)ဟ့ၣ်ဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤပုၤလၢကန့ၢ်ဝဲ ၂ နံၣ်ယၣ်ယၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်မူလၢပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤအပူၤန့ၣ်ကိခဲဘၣ်ဆၣ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. ပဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ကွၢ်ထွဲလၢ NGOs အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲယမိယပိပတံထီၣ် UNHCR လၢကလဲၤဆူကီၢ်သၢဘၣ်တဘၣ်အခါန့ၣ်ယနီၢ်

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

ဆဲးဒီးဝဲန့ၣ်လီၤ. ပဘၣ်ကွဲးလီၤပကစၢ်အဂ့ၢ်အကျိၤဒီးဆှၢထီၣ်ဆူ UNHCR ဝံၤ အိၣ်ခိးကွၢ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်စးထီၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲယဟံၣ်ဖိယိဖိဘၣ်တၢ် ဆိၣ်ထွဲတူၢ်လိာ်အိၤလၢကလဲၤဆူထံကီၢ်သၢဘျၣ်တဘျၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံန့ၣ်ပဘၣ်လဲၤ မၤကွၢ်ပတၢ်ဆူးတၢ်ဆါ, ဆဲးလီၤစုမုၢ်ကျၢ်ဒီးမၤလိလုၢ်လၢ်ထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ် လၢအတၢ်မၤလိန့ၣ်လီၤ. ဝံၤပမၤန့ၣ်တၢ်အခွဲးလၢပကဟဲဘၣ်ဆူကီၢ်အမဲရကၤလီၤ. လၢညါန့ၣ်ယတဒီးဘၣ်ကဘီယူၤနီတဘျီဘၣ်အယိယသ့ၣ်ပိၢ်သးဝးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ် ဆၣ်ဒီးကဘီယူၤယံာ်ထီၣ်မူၤကဘီယူၤအါထီၣ်အယိယဆိကမိၣ်လၢယတလဲၤတၢ် ကွၢ်တၢ်ခိဖျိတၢ်ဒီးကဘီယူၤနီတဘျီလၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပဟဲတုၤသီပဘၣ်လဲၤထံၣ်လိာ်သးဒီးပုၤမၤစၢၤတၢ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ခဲလၢာ်လဲၤအသးဂ့ၤ ဂ့ၤလီၤ. ခဲအံၤမ့ၢ်လၢပအိၣ်ယံာ်ထီၣ်အယိပပုၤအိၣ်ဟံၣ်ဒီးပဘၣ်ဟ့ၣ်က့ၤစုလၢပ ယုဆိလၢစုတးအပူၤန့ၣ်လီၤ. (Mortgage Loan) (စုဟ့ၣ်လိာ်ဟဲလၢစုတးလၢ ကမၤစၢၤပုၤဟံၣ်အဂီၢ်ဒီးညီန့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ကဒါက့ၤစုကိးလါဒီးလၢအန့ၣ်တဖၣ်အ နံၣ်န့ၣ်လီၤ.) ကိးလါဒီးန့ၣ်ပဘၣ်ဟ့ၣ်က့ၤဝဲ \$ ၇၇၀ ယၣ်ယၣ်လၢ ၁၅ နံၣ်အတီၢ်ပူၤ န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝံၤန့ၣ်ဟံၣ်အဝဲအံၤကကဲထီၣ်က့ၤပဟံၣ်လၢအဘၣ်သးဒီးပုၤလီၤ. ယ အိၣ်သကိးဒီးယမိယပိဒီးယဒီပုၤဝဲမုၢ်လီၤ. ပအိၣ်ဒီးတၢ်ဖဲတၢ်မၤဒီးပမၤစၢၤလိာ်ပ သးလၢတၢ်ဟ့ၣ်ကဒါက့ၤစုဟ့ၣ်လိာ်လၢအဟဲလၢစုတး (mortgage) လီၤ.

ယမၤတၢ်ဒ်အမ့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိလီၤလီၤဆိဆိတဂၤဝဲ Mohawk Valley Resourced Center လၢပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲမိတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ. ယမၤစုၢ်ကိးတၢ်ဆၢကတီၢ်တတၢ် တၢ်မၤလၢတၢ်လိာ်ကွဲလီၢ် casino ဒ်အမ့ၢ်ပုၤနီၤလီၤတၢ်လိာ်ကွဲအကးတဂၤ (cards) ဖဲ MVRRCR န့ၣ်လီၤ. ယဒီးန့ၣ်ဘၣ်တနၣ်ရံၣ်န့ၣ် \$ ၁၀ လီၤ. ဒ်အမ့ၢ်ပုၤနီၤလီၤတၢ် လိာ်ကွဲကးတဂၤအသိးန့ၣ်ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢတၢ်ဟ့ၣ်စုအိၣ်တီၢ် (tips) အဖီ ခိၣ် န့ၣ်လီၤ. တဘျီတခိၣ်န့ၣ်ယမၤန့ၢ်ဝဲ \$ ၂၅ – ၃၀လၢတနၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တဘျီတခိၣ်န့ၣ်ယမၤန့ၢ်ဒ်ထဲ \$ ၂၀ ယၣ်ယၣ်န့ၣ်လီၤ.

အခိၣ်ထံးန့ၣ်ယကတိၤကိၤလၢဝါအကျိၣ်တဘၣ်အါအါဘၣ်. လၢတၢ်န့ၣ်အယိယ

ဂုဏ်ကျေးဇာတိအိဒီဒီအံနီယကီလၢဝါကျိဂုထီတဆံတက့လံလီ.

ဖယဟဲတုသီနီယထီနီ ESL တံမလိတီအဂတဖုဖဲ Mahawk Valley Community ဖုဉ်စိမိကျိနီလီ. လၢခဲနီယထီနီ graphic design တံမလိတီ ကျိဖယဟဲတုဖုဉ်စိမိကျိနီလီ. ယထီနီကျိမုဒီးဒီးသန့ထီနီအသးလၢယမလိ တံအဖိခိနီလီ. ဒ်လဲဂုဒ်လဲဂုနီယဘၣ်ထီနီကျိလၢအဆၢကတီမုလၢ ယဘၣ်ဟ့ဂုတံဘူးတံလဲအယီနီလီ. ယဘၣ်ဖဲတံမတံအယီယထီနီကျိ လၢတံဆၢကတီပုၤပုၤတသ့ဘၣ်နီလီ.

ယအိၣ်အမဲရကတံအိၣ်တဘဲအယီညီနီနီယအိၣ်လၢယတံသကီးအဟံမု တမုယမိဖိနီယလၢပုၤကညီတံအိၣ်လီ. ဖဲအံနီပယုတံအိၣ်တံအိၣ်ဘၣ်အ ကလုာ်ကလုာ်ကီးမံဒီးလီ. ယအိၣ်စုာ်ကီးမံဒီး မုၤချီအဘိၣ်လၢကျိတံထုး ထီနီနီလီ.

ဒ်အညီနီအသးဖဲပချးအခါပကွာ်တံဂီမု, ပလဲၤဆူသရိၣ်ဒီးတဘျီတခိၣ်နီပလဲၤ ဟးဆူဝုာ်အဂတဖုနီလီ. ဘၣ်ဆၣ်တဘျီတခိၣ်ယသ့ၣ်နီဘၣ်တံအိၣ်မုလၢ ညါကစီဒီလီ.

ယသ့ၣ်နီကျိတံတံအိၣ်ဒိၣ်မးစုာ်ကီးနီလီ. ဖဲယသးသယုာ်ဘၣ်တံလၢလီၤ ခံအခါနီယညီနီကွာ်ကျိတံတံသံကျံ, တံဂီမုလၢအ့ၤထၢနဲၣ်အပူၤ, တံသ ကီးတံဒီးတံသကီး မုတမု ယလဲၤဟးအိၣ်သကီးယတံသကီးနီလီ.

ယအိၣ်ဖဲအံယကတီပုၤကညီအကျိ, ဟံကဲပုၤသးပုၤဒီးကူကၢကညီတံဆဲးတံ လၢအကူအကၢဖဲကညီနီထီနီသီနီလီ. ယတနုာ်ပာ်လူၤဟံထွဲအမဲရကလုာ် လံထူသန့အါအါဒီးဘၣ်. ပုၤအသီတဖုနီနီကြးလၢအဟံယာ်ဒီးသ့ၣ်အလုာ် လံထူသန့လီ. အဲသ့ၣ်ကြးဟံကဲပုၤအဂ, ဂုဏ်ကျေးဇာတိမုနုာ်ပာ်အမဲရကလုာ် လံထူသန့ဒီးဟံကဲအိၣ်စုာ်ကီးလီ. ဘၣ်ဆၣ်အိၣ်ပညီတမုလၢနကဘၣ်လူၤဟံထွဲ

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

အိၣ်ခဲလၢၣ်ဘၣ်လီၤ. ပှၤဖဲအံၤပရၢအိၣ်သ့ဖဲအကြးကစီဒီလီၤ. တနီၤနီၤအသးဂ့ၤ
ဘၣ်ဆၣ်ဒ်ပှၤကလုာ်ကိးကလုာ်ဒီးအသိးအဂ့ၤအိၣ်အအာအိၣ်လီၤ.

ပှၤအမဲရကၤဖိတဖၣ်မ့ၢ်ပှၤအဂ့ၤဒီးပှၤအအာတဘျီယီၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢ
အဟ့ၣ်ကူၣ်တၢ်ဂ့ၤဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. နီၣ်လဲၣ်ဂ့ၤနီၣ်လဲၣ်ဂ့ၤန့ၣ်လၢတၢ်အအာတကပၤမ့ၢ်ဝဲ
အဝဲသ့ၣ်တက့ၢ်ဆိကမိၣ်တၢ်ဘၣ်ဃးပတၢ်တူၢ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီး
နီၢ်ကစၢ်အတၢ်ဆိကမိၣ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်အဝဲအံၤန့ၣ်တမ့ၢ်ယတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဘၣ်. အဝဲအံၤမ့ၢ်န
တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တဟ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ဒိသ့ၣ်ဒိသးဒီးတၢ်မၤစၢၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ယအဲၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်ဖိးတၢ်မၤလၢအဂၢၢ်အကျၢၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အဝဲအံၤကကဲထီၣ်
အဂီၢ်ဆၢကတီၢ်ဖဲလဲၣ်န့ၣ်ယတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ယကမၤတၢ်လၢအဂ့ၤက
တၢ်ကိးမ့ၢ်န့ၣ်ဒီးလီၤ. ပှၤလၢအဲၣ်ဒီးဟဲအိၣ်အမဲရကၤတဖၣ်ကြးဂုၢ်ကျဲးစးမၤလိ
ကိၤလၢဝါန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢပှၤအိၣ်ဝဲအါမးလၢအဟဲလၢထံကီၢ်အဂၢၢ်တဖၣ်ဒီးဟဲအိၣ်
လၢတၢ်လီၤဖဲအံၤအယိပှၤအမဲရကၤတဖၣ်န့ၣ်မၤစၢၤနၤတန့ၢ်ကိးဘျီဒီးဘၣ်. နကစၢ်
ဒဲၣ်ဘၣ်မၤစၢၤလီၤနကစၢ်အသးဒီးမၤတၢ်လၢနတၢ်အိၣ်မူခါဆူညါအဂီၢ်လီၤ.

ယာဒီးယပှဟံင်ဖိဃိဖိအတဲလဲအိန်ဆိး ဆူကီအီးစထြလံယါ

လၢ-စီနီမူ

ကီအီးစထြလံယါ

ယတဲလဲဟးဝှဝှစီဆူကီပယီဝံအလီခံလါအဖျိတခိလါတုယီအဆာက
တီလၢတဲမုလ်အါအပူယဟဲက့ကဒါက့ဆူဒဲကဝီပူမုဒ်သိးတယံလၢ
ဘၣ်ယကဘၣ်ထီၣ်ကီအီးစထြလံယါတဲဆဲးတဲလၢအတဲမလိန့ၣ်လီၤ. ဖဲယ
အိန်ခိးတဲအခါယဒီးန့ၣ်ဘၣ်တဲခွဲးဂ့ယံဘၣ်လၢယကမလိဘၣ်ခိၣ်ဖျုထၢၣ်
Programming အကျိၣ်တခါလၢယတံၤသကိးအဲၣ်ဖြူစးထီၣ်သိၣ်လိယၢန့ၣ်လီၤ.
တဲလၢယမလိန့ၣ်တမံန့ၣ်မုၢ်ဝဲဒ်သိးဒီးခိၣ်ဖျုထၢၣ်အစးကမတဲဂ့ၤဂ့ၤအဂီၢ်ပှ
ကဘၣ်အိၣ်တဂၤလၢအဘီဘၣ်မၤဂ့ၤအီၤ, Programmed အီၤတဘီယုၢ်ဃီန့ၣ်
လီၤ. အဃိယသ့ၣ်ညါလၢကစၢ်ယွၤကမတဲလၢယဂီၢ်တဘီယုၢ်ဃီသပှၢ်ကတၢ်မုၢ်
လၢယတုၢ်ဘၣ်လၢကစၢ်ယွၤမုၢ်ပှလၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်ဒီးဘီဘၣ်မၤဂ့ၤထီၣ်ယၢန့ၣ်
လီၤ. လၢတဲန့ၣ်အဃိယဟံလီၤယတဲန့ၣ်လၢယွၤအပူဒီးတုၢ်လိာ်တဲလၢအကဟဲ
ဘၣ်ယၢခဲလၢန့ၣ်လီၤ.

ဖဲလါမုၢ်တၢတုၢ်ခံၣ်အတီၢ်ပူယပှဟံင်ဖိဃိဖိထီၣ်အီးစထြလံယါတဲဆဲးတဲ
လၢတဲမလိဝံဝဲမုၢ်မုၢ်နီၢ်နီၢ်န့ၣ်လီၤ. တဲမလိတဘီအံၤလၢယဂီၢ်မုၢ်တဲလၢအ
လုာ်ဒိၣ်ပှဒိၣ်နီၢ်မးဒီးတဲန့ၣ်လီၤကံၤဒ်သိးဒီးတဲသ့ၣ်ညါန့ၣ်ဟံၤအတဲထူးတဲတံၤတ
မံၤလၢအဘၣ်ယးဒီးကီအီးစထြလံယါအတဲအိၣ်သးန့ၣ်လီၤ.

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

ခဲအံၤတၢ်ချီခိၣ်ဖျိလၢယဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ဟံၣ်လၢတၢ်မၤလိတၢ်ချီအံၤလံအပိယသးဆူၣ်ဒိၣ်မးလၢယကခါယီၤယခိၣ်ဆူယဟံၣ်အသိတဖျါၣ်အပူၤလံန့ၣ်လီၤ. ပှၤလၢအဟ့ၣ်ပှၤတၢ်သိၣ်လိ, သရၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိးမ့ၢ်ပှၤလၢအသ့ၣ်ပီၤသးဝးလၢတၢ်မၤလိတၢ်ချီအံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ပမၤလိဘၣ်တၢ်, ဂဲၤလိထံပသးဒီးမၤလိသ့ထီၣ်ပသးမ့ၢ်ဒိၣ်မး, ယသးအိၣ်စံးဘျးစံးဖျိၣ်ဘၣ်သရၣ်ဘၣ်ဒိၣ်မးခိၣ်ဖျိလၢအတၢ်ဟဲဟ့ၣ်လီၤပှၤတၢ်သိၣ်လိလၢအကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢၤနီၢ်နီၢ်လၢပဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤလိတၢ်ချီအံၤဝံၤလံ, ခဲအံၤပကဘၣ်အိၣ်ခိးကဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအသိတပတီၢ်လၢပကယူၤယီၤဘၣ်ဆူပလီၢ်ပကျဲအသိတတီၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပကဘၣ်အိၣ်ခိးတၢ်ကယံၢ်တလါယၣ်ယၣ်အပိယမၤမၤဝံၤက့ၤ အတၢ်မၤလၢ ESP ကိုချုးဒီးဝဲ, ဒီးအဝဲဟ့ၣ်လီၤကဒါက့ၤအမူအဒါဆူသရၣ်အကျါတဂၢၤအစုပူၤန့ၣ်လီၤ. ယဲစ့ၢ်ကိးယဟ့ၣ်လီၤက့ၤယမူယဒါဘၣ်သးတၢ်ရဲၣ်သဲကတီၢ်ဒီးကွၢ်ထွဲခိၣ်ဖျါထၢၣ်အတၢ်မၤဆူသရၣ်အကျါတဂၢၤဖဲကိၣ်အဝဲန့ၣ်အပူၤစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်လီၤက့ၤမူဒါဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢန့ၣ်လၢအကဟဲလၢ ESP ကိုအဂီၢ်ဝံၤအလီၢ်ခံဆၢကတီၢ်တုၤယီၤလံလၢပဟံၣ်ဖိဃိဖိကဘၣ်သးလီၢ်သးကျဲဆူကီၢ်အိးစုၤလံယါန့ၣ်လီၤ.

ဖဲလၢမ့ၢ်လၢၢ်အဆၢကတီၢ်ပှၤတဲပှၤလၢပကဘၣ်လဲၤဆူ IOM ဝဲၤဒါးလၢပကဘၣ်လဲၤဆဲးလီၤမံၤဒီးဆဲးလီၤစုမုၢ်ကျၢၢ်လၢပကလဲၤတၢ်အဂီၢ်လီၤ. ထဲန့ၣ်တၢ်ချီပသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်က့ၤမုၢ်နံၤမုၢ်သီလၢပကဘၣ်ဟးထီၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤတဲဘၣ်စ့ၢ်ကိးပှၤလၢပကဘၣ်လဲၤအိၣ်လၢဝဲၤဆိးယံၢ်သီန့ၣ်လီၤ. ယဟံၣ်တဂၢၤအဝဲသ့ၣ်ပီၤသးဝး ဒိၣ်မးဒီးဖဲ IOM အပူၤမၤတၢ်ဖိသံကွၢ်အိၣ်တၢ်သံကွၢ်ပတီၢ်မုၢ်တဖျါၣ်, “နအိၣ်ဖျါၣ်အလီၢ်ဖဲလဲၣ်.” တၢ်ချီလၢတၢ်သးခုအပူၤအဝဲစံးဆၢက့ၤဝဲချ့သးဒီး, “ယအိၣ်ဖျါၣ်ထီၣ်လၢဝဲၤစုးန့ၣ်လီၤ.” တၢ်စံးဆၢလၢအလီၢ်နံၤဘၣ်ဖၣ်လဲၣ်အံၤပှၤမၤတၢ်ဖိအဝဲန့ၣ်တနၢ်ဟူဘၣ်နီတၢ်ချီဘၣ်န့ၣ်နသ့ၣ်ညါသ့ဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ.

စီၤန့ၢ်မူအဟံၣ်ဖိဃိဖိဟးထီၣ်လံ

မုၢ်လီၤန့ၢ်လၢမၤလးတစီၢ်တလီၢ်ကညီဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤအလုခိၣ်ဒီအါဘျီဝံၤအ

လိမ့်မည်၊ ဖဲလါယူထီ ၁၂ သီအနံ၊ ကဘဉ်ဖဲမုခံးလီၤအဆာကတီၢ်န့ၣ် ESP ကိမိ
အါဂါးဒီးယဒီပုဂံၤခါအတံၤသကိးအါဂါးဟဲးဆူပဟံၣ်၊ ဖျါလါအဲသ့ၣ်တဖၣ်
အိၣ်ပွဲၤဒီးတံၢ်သ့ၣ်တဖၣ်သးတဖၣ်လါအဲသ့ၣ်ကဘဉ်သးသယုာ်ဘဉ်ကွၢ်ပုၤလါဒဲ
ကဝီၤလါပဘဉ်အိၣ်ဖးယံၣ်ဖးထါ၊ လီၤကၢၣ်လီၤကျူတဖျါၣ်ယီၤအံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ
န့ၣ်အဲသ့ၣ်အိၣ်သကိးအိၣ်ပဟါဒီးပုၤသီတနုၤကျါၤဒီးသိးအဲသ့ၣ်ကတူၢ်
ဘဉ်ပတံၢ်အိၣ်လါဒဲကဝီၤအပူၤလါခံကတံၢ်တဘျီန့ၣ်လီၤ၊ ဘဉ်တဘဉ်ပုၤကိးဂါ
ဒီးကဆိကမိၣ်လါယသ့ၣ်ပီၤသးဝးလါယကဟးထီၣ်ဘဉ်အဂီၢ်လီၤ၊ မ့ၢ်န့ၣ်သက့၊
အဲသ့ၣ်တထံၣ်တံၢ်လါအဲသ့ၣ်လါယသးပူၤဘဉ်။

ယတူၢ်ဘဉ်တံၢ်နးနးကလံာ်လါယတဲဖျါလါအဂီၢ်တသ့ဘဉ်လါခဲဂါကၢၣ်န့ၣ်ယတ
အိၣ်ဒီးဟံတုၤယပုၤကိမိ၊ တံၢ်သကိးဒီးပုၤလါအဲသ့ၣ်လါယဟံၣ်ခိၣ်ဟံၣ်ယၤသ့ၣ်
တဖၣ်ဘဉ်၊ မ့ၢ်လါပရူလိာ်သးဘူးဘူးတံၢ်တံၢ်ဒီးပမုာ်လိာ်သးဒီးမးအယီၤလီၤ၊ ယ
သးပူၤပွဲၤဒီးတံၢ်သ့ၣ်ပီၤသးဝး၊ တံၢ်မုာ်လါလၢကံၢ်ကွံာ်ဒီးတံၢ်ဘဉ်အိၣ်သယုာ်ထဲဂါမိၣ်
သီတနုၤကျါၤဒီးယမံတနုၤဘဉ်၊ တုၤလါမုာ်ဝါထီၣ် ၂ န့ၣ်ရံၣ်မးယမံန့ၣ်ဒဲန့ၣ်လီၤ၊
ယမံသပုၤဘဉ်ယသးထဲတစိာ်ဖိဒီးမုာ်ဂါအတံၢ်ကဝီၤဒုးပာ်ထီၣ်ကွၢ်ယၤပွဲၤဒီးတံၢ်
သ့ၣ်ပံးညီန့ၣ်လီၤ။

လါယူထီ ၁၃ သီဖဲမုာ်ဂါအဆာကတီၢ်ပုၤကိးဂါဒီးမံပာ်ထီၣ်ဒီးကတံၢ်ကတီၢ်ဒီး
ဘိၣ်ထီၣ်စၢၤပတံၢ်ဘိၣ်တံၢ်စၢၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ၊ ယမံပာ်ထီၣ်၊ ကတံၢ်ကတီၢ်ထီၣ်ယ
သးဝံၤ၊ ယယိးထီၣ်တံၢ်ဘိၣ်တဖၣ်ဒီးလဲၤလီၤဆူ MOI ဝဲဒီးန့ၣ်လီၤ၊ ဖဲယလဲၤလါ
ကျဲအခါ၊ ယဆိကမိၣ်ထီၣ်လါ၊ “ယမံလဲၤဒဲကဝီၤလါယဒိၣ်ထီၣ်တံၢ်လါအပူၤတ
ဖျါၣ်ဒါ၊ တဂီၢ်အံၤယကဘဉ်ဟံတုၤကွံာ်န့ၣ်လီၤမၢၣ်၊ ယသးအိၣ်စံးဘျူးန့ၣ်ဒိးမး၊
တံၢ်ဘျူးဒိးမးလါယအိၣ်ဘဉ်လါနပူၤတစိာ်တလီၤဖိအံၤနီၣ်။”

ဖဲပလဲၤတုၤလါ MOI အဝဲဒီးတဘျီပထံၣ်ဘဉ်လါ IOM အသိလုာ်တဆိအိၣ်ဒီး
ပုၤလဲၤန့ၣ်လီၤ၊ ဖဲန့ၣ်ကိမိသ့ၣ်တဖၣ်၊ တံၢ်သကိးဒီးဘူးတံၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးပုၤတ
ပူၤယိးသိးအဲသ့ၣ်ကထံၣ်ဘဉ်ပမံၣ်ဖိယံၣ်လါသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးဆာဂုၤဆာဝါပတံၢ်ဝံၢ်

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

ဝၢ်လိာ်သးစုလၢလီၤခံကတၢၢ်တဘျီအံၤန့ၣ်လီၤ. တဂီၤအံၤထဲစီၤန့ၣ်မူအဟံၣ်ဖိယိဖိဒီးဟံၣ်ဖိယိဖိအဂၢၤခံၣ်ဒီးဟးထီၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆၢကတီၢ်ဘၣ်လံ, ပှၤနီၣ်သိလုၣ်လဲၤန့ၣ်လၢအသိလုၣ်ပှၤဒီးဖဲနီၣ်ထီၣ်အသးလံန့ၣ်လီၤ.

သိလုၣ်အပၣ်တခါဟူးထီၣ်ဒီးစးထီၣ်ဟးထီၣ်ခိဖျိကျဲၤစၢၤ, ဒီးတစိၣ်ဖိဟ်လီၤတံၢ်ကွံာ်ဝဲတၢ်ဆၢဂၤဆၢဝါလိာ်သးကလုာ်အသိၣ်တဖၣ်ဒီးမၢ်ဖိယိလၢတဖၣ်ဝံၤဒီးတၢ်ခဲလၢာ်သ့ၣ်တဖၣ်လီၤမၢ်ကွံာ်ဝဲဒၣ်လၢကလံၤကျါန့ၣ်လီၤ. ဖဲသိလုၣ်ဟးထီၣ်လၢဒဲကဝီၤအချၢဒီးန့ၣ်လီၤဆူကျဲၤမုၢ်ဖးဒိၣ်အပူၤအဆၢကတီၢ်ယတူၢ်ဘၣ်လၢယတၢ်ဝံၤယၢဘၣ်သးဒီးတၢ်ဘၣ်အိၣ်လၢဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤအပူၤခဲလၢာ်လၢယဘၣ်ယိးတၢ်အိၣ်လၢအနီၣ်ဘၣ်အနီၣ်တဖၣ်အပူၤလီၤကဆၢကွံာ်ဝဲဒီးယပူၤဖျးထီၣ်ကွံာ်ဝဲတုၤဒၣ်လဲာ်လၢယတဲလၢအဂ့ၢ်တသ့လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲသိလုၣ်လဲၤတၢ်ဒီးပကွၢ်ယီၤကွၢ်ဒဲကဝီၤလၢအဘၣ်အိၣ်လီၤတံၢ်တၢ်ကွံာ်တဖျါန့ၣ်အဆၢကတီၢ်တၢ်သ့ၣ်ကညီၤသးကညီၤဟဲဒီဘၣ်ဒီးယသးတမံၤန့ၣ်လီၤ.

ပဒီးသိလုၣ်ဒီးလဲၤတၢ်ကအိၣ် ၅၀မံးနံးယၣ်ယၣ်ဒီးပလဲၤတုၤထီၣ်ဆူဖါဂီၤတၢ်ဆၢဟံၣ်ဖးဒိၣ်အသိတဘျီန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်ပှၤသမံသမိးပနီၣ်ခိတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အသိတဘျီကဒီးလံ, ဒီးပှၤဒိကွၢ်ပှၤလၢအဲးစရတဘျးဘျီဝံၤအလီၤခံပလဲၤထီၣ်ဆူတၢ်ဆၢဟံၣ်ယုကထာတကထာလၢကထံၣ်လိာ်သးဒီးကသံၣ်သရၣ်ဖးဒိၣ်အဂီၢ်လီၤ.

ပဝဲတဂၤဘၣ်တဂၤစုာ်စုာ်ဘၣ်အိၣ်လီၤကသံၣ်သၢဖျါဒီးဘၣ်ဆဲးကသံၣ်တဖျါ, မ့မ့ၢ်ယမိယပါတီတဘၣ်ဆဲးကသံၣ်ဘၣ်. ပဘၣ်အိၣ်ဖဲန့ၣ်ကယံာ်ယိးန့ၣ်ရံၣ်ယၣ်ယၣ်ဒီးဖဲမုၢ်ယုာ်လီၤ ၃န့ၣ်ရံၣ်တစုပဘၣ်တၢ်ဆုၤယီၤကဒီးပှၤဆူကွံာ်ရံၣ်ဘျီဖးဒိၣ်တဖျါအပူၤဖဲတၢ်ဟ်ဖိၣ်ပှၤလၢကဘၣ်ဟးထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲအလီၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲန့ၣ်ပှၤဟဲတုၤဟ်စၢၤ ၁၁၀၀၀လံ. ပဟံးန့ၣ်တၢ်အိၣ်ဘျးအိၣ်သါ, ဒါလီၤပလီၤမံလီၤဒါဒီးလဲၤလုၣ်ထံဝံၤဒီးပလဲၤယီၤဆူတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်အလီၤန့ၣ်လီၤ. တဟါအံၤပအိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဒီးကသူထံန့ၣ်လီၤ.

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

အံၤတဘျီယီလၢကိၣ်ဖိလားမုၢ်ဆါခိၣ်တၢ်အိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးလၢတၢ်န့ၣ်ကပၤလီၤန့ၣ် ပှၤလၢအပးထီၣ်တၢ်လံၤလၢညါတဖၣ်ကွဲးဟံၤတၢ်တၢ်အတၢ်ကတိၤလၢတၢ်သ့ၣ် နီၣ်ထီၣ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်လီၤမံၤဆုးအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကနူးကဒုၣ်, တၢ်ထုကဖၣ်ဒီး တၢ်ကိးမံၤဒီးလၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ဘၣ်သးဒီးဂ့ၢ်ကွံၣ်ရၣ်ဘျီၣ်ဖးဒိၣ်လီၤ. ယး ကွၢ်ကယီၤကယီၤဒီးတၢ်ကတိၤဒီးအကျါတထံၣ်လၢအအိၣ်ကွဲးလီၤအသးန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ, “တၢ်ချဲကိးဖျါဒီးဘၣ်လီၤတၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အလီၤဒီးအုၣ်သံကျါသံဝဲ, ဝံၤဒီးကမဲ ထီၣ်ဝဲဒီးဒိၣ်ထီၣ်ဝဲဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး, ပှၤကိးဂၤဒီးကဘၣ်မၤလိ န့ၣ်တၢ်ဝံသးစူၤ, တၢ်တၢ်ဆါသးဒီးတၢ်ကိၣ်တၢ်ခဲတဖၣ်မ့ၢ်ဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်လဲၤသ့ၣ်လီၤ အတၢ်အိၣ်မူလၢကီၢ်သၢဘၣ်တဘျီကန့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အအံၤမ့ၢ်ပှၤဘၣ်ကိၣ်ဘၣ်ခဲတၢ်အိၣ်မူအတၢ်လဲၤလိာ်က့ၤအသးဆူပှၤဝဲဖိအတၢ်အိၣ်မူ အတီၢ်ပှၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးယံၤသီတၢ်လဲၤခီဖျိလၢဝဲမဲဆိးတစိၢ်တလီၤဂ့ၢ်ကွံၣ် ဘျီၣ်ဖးဒိၣ်အပှၤလၢပဟံၤတၢ်တချုးလၢပဟးထီၣ်ဒီးဘၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. ဒီးတနံၤအံၤ ဖဲမုၢ်ဟါလီၤ ၆ န့ၣ်ရံၣ်ဘၣ်အဆၢကတီၢ်ပအိၣ်ဘၣ်ကဒီးမ့ၢ်ဒီးကသူထံတမံၤယီၤအ သီတဘျီန့ၣ်လီၤ.

ခံၤသီတသီလၢဂ့ၢ်ကွံၣ်ဘျီၣ်ဖးဒိၣ်အပှၤ, ၁၅-၀၆-၀၈

ဟ့ၣ်.....တၢ်အံၤမံတန့ၢ်မၢၢ်. ပှၤကတိၤသကိးတၢ်သီၣ်ဖဲန့ၣ်, ဖိသၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လိာ် ကွဲသီတနၤကျါစးထီၣ်လၢဖးဖိမုၢ်တၢ်လၢမုၢ်ဝါထီၣ်တစုလီၤ. ဒုၣ်ဒီးတၢ်ဖိလံၤဖိလံၤ သ့ၣ်တဖၣ်ပှၤသီၣ်ဝဲကံၢ်န့ၣ်ကံၢ်န့ၣ်ဒိၣ်မးလီၤ. မ့ၢ်ဆုၣ်ထီၣ်တစုပလဲၤအိၣ်သ ကိးဂီၢ်တၢ်အိၣ်လၢအမ့ၢ်မ့ၢ်ဒီးကသူထံဝံၤဒီးပဟဲက့ၤကဒါက့ၤဆူပလီၤဒီးအိၣ်ဝဲ အိၣ်ဝဲဖဲန့ၣ်လီၤ. အန့ၣ်ရံၣ် ၁၀ ဘၣ်တဘျီဆူၣ်ချ့မၤစၢၤအပှၤမၤတၢ်ဖိဟဲယီၤတ ဂၤဒီးသမံသမိးပှၤလၢမုၢ်တၢ်ကဲထီၣ်အသးဒီးပှၤတမံၤမံၤခါန့ၣ်လီၤ.

လၢပကဖျိဘၣ်တၢ်သမံသမိးပတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဂ့ၤဂ့ၤအဂီၢ်လၢယံၤသီအတီၢ်ပှၤ တဘၣ်ဆိးက့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တနံၤအံၤလၢမုၢ်ဆါခိၣ်တၢ်အိၣ်အဂီၢ်ပအိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဝဲန့ၣ်

လီ၊ မုနတုလီအဆာကတီၤနသ့ၣ်ညါအသိးလီ၊ လၢပုၤအါအါဂီၢ်ဒီးသီၣ်
သဲဒိၣ်ဒိၣ်ကလံာ်အကျိၣ်သိးအံၤယၢ်တုၤလီၤတန့ၢ်ညိကဒ်ဘၣ်၊ လီမ့ၣ်အူဒီးက
ဟၣ်ဝံၣ်ကသုၣ်စ့ၢ်ကီးဘၣ်တၢ်အိးထီၣ်အီၤသီတန့ၢ်ညါန့ၢ်လီၤ။

သၢသီတသီလၢဝုၢ်မဲဆိးရူက့ၢ်ရၣ်ဘျီၣ်ဖးဒိၣ်အပူၤ၊ ၁၆-၀၆-၀၈

ဖဲယအိၣ်ဒီးလၢဒဲကဝီၤပူၤအဆာကတီၤယမံၤပာ်ထီၣ်လၢဂီၤ ၇န့ၣ်ရံၣ်၊ ဘၣ်ဆၣ်မဲ
အံၤယမံၤပာ်ထီၣ်ဆိတစးလၢဂီၤ ၆န့ၣ်ရံၣ်န့ၢ်လီၤ။ တုၤမ့ၢ်တၢ်ဆာကတီၤတုၤလီၤ
တဘျီပလဲၤအိၣ်ကဒီးမ့ၤဒီးကသူထံန့ၢ်လီၤ။ ဂူ... ပုၤကညိဖိတဖၣ်အိၣ်တၢ်လၢာ်
ဒီးန့ၣ်မၢၣ်... အယိတၢ်အိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢာ်ကွံာ်လဲၤတစိၤဖိအတီၢ်ပူၤန့ၢ်လီၤ။

ဘၣ်ဆၣ်ပုၤဟ့ၣ်အိၣ်ကဒီးပုၤလၢတၢ်အိၣ်အိၣ်ဆွံၤလၢမပါကၢာ်တနံၤတဖၣ်န့ၢ်
လီၤ။ ဘၣ်ဆၣ်သ့ၣ်နီၣ်လၢတၢ်ချံကိးဖျါဒဲးကဘၣ်လီၤတၢ်ဆူဟီၣ်ခိၣ်လီၤဒီးအုၣ်
သံကျၢ်သံဝဲဝံၤမးမဲထီၣ်ဒီးဒိၣ်ထီၣ်ဝဲကသုၣ်ဂ့ၤန့ၢ်လီၤ။ ယဟၢဖၢတပျဲတဝါဒီး
ဘၣ်အယိပအိၣ်အါထီၣ်တလီၤခိၣ်၊ ခံလီၤခိၣ်ညါဒီးန့ၢ်လီၤ။ ဖဲ ၁၀န့ၣ်ရံၣ်ယၢ်ယၢ်န့ၣ်ပ
တံၤသကိးလၢအဟဲလၢနီၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဟးထီၣ်လဲၤဆူကီၢ်အမဲရကၤဒီးမ့ၢ်ပတံၤ
သကိး ၆၀၈ၤလၢမဲၤလးဒဲကဝီၤတခီဟးထီၣ်လဲၤဆူအိးစထြလံယါန့ၢ်လီၤ။
လီၤမံသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်မၤပျီကွံာ်အီၤဒီးတၢ်ကတဲာ်ကတီၤထီၣ်က့ၤအီၤလၢပုၤလၢ
ကဟဲဒီး ၁၀၀၈ၤအဂီၢ်န့ၢ်လီၤ။ ဖဲဟါခိၣ် ၆န့ၣ်ရံၣ်အဆာကတီၤပုၤလၢနီၣ်ဖိဒဲကဝီၤတ
ခီဟဲတုၤအါထီၣ်ဝဲဒ်န့ၢ်လီၤ။

လွံၢ်နံၤတနံၤလၢရူက့ၢ်ရၣ်ဘျီၣ်ဖးဒိၣ်အပူၤ၊ ၁၇-၀၆-၀၈

ဟူ.....တၢ်အံၤမံတမ့ၢ်အါအါဒီးဘၣ်...မံၤပာ်ထီၣ်ဒီးခိၣ်သုၣ်ယံတခီမူၤဘၣ်အသး
န့ၢ်လီၤ။ ဒုၣ်ဒီးတၢ်ဖိလံၤဖိယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ပုၤသီၣ်ဒီးဆာဂ့ၤဆာဝါပုၤကိးနးဒီးလီၤ။
ဒ်အညိန့ၢ်အသိးယလဲၤဟံးန့ၢ်အိၣ်ဂီၤတၢ်အိၣ်န့ၢ်လီၤ။ ဂီၤ ၉န့ၣ်ရံၣ်ဘၣ်တဘျီ၊
ပုၤလၢအဟဲလၢနီၣ်ဖိဒဲကဝီၤတဖၣ်ဟ်လီၤတၢ်ကွံာ်ပုၤဒီးလဲၤဆူကီၢ်အမဲရကၤဒီးမ့ၢ်

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

မ့ၢ်ပတၢ်သကိးလၢမဲၢ်လးဒဲးကဝီၤလၢအအိၣ်တၢ်တဖၣ်တခါဟးထီၣ်လဲၤဆူကီၢ်အိးစ
တြၢယံၤစၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤအိၣ်တၢ်က့ၤထဲဟံၣ်ဖိယိဖိခံၣ်သၢန့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘျီၣ်
တဖျၢၣ်အံၤဘူးကအိၣ်ကလီၤယၣ်ယၣ်အယိတၢ်သယုၢ်သညိလီၤဘၣ်ပှၤဒိၣ်မးဒီး
ယၢတခါယဘူးကဆိးက့ဘၣ်ယသးန့ၣ်လီၤ. ယအဲၣ်ဒီးဟးထီၣ်တသ့ဖဲအသ့ချ့
ချ့လံၤ. တၢ်ဆၢကတီၢ်ဖဲရူက့ၢ်ရၣ်ဘျီၣ်အပူၤအံၤလဲၤတၢ်ကဘျၢဒိၣ်လဲၣ်, မ့ၢ်နၢ်သက့
ယသးဆူၣ်ထီၣ်က့ၤလၢခဲမ့ၢ်ဆ့ၣ်န့ၣ်ဘၣ်လၢယတီၤလံၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲဟါဒိ ၅ နၣ်
ရံၣ်ဘၣ်တဘျီပှၤဟဲဟ့ၣ်လီၤပှၤလၢဆ့ကလၢဒီးခိၣ်ဖဲသ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. တနၢ်အံၤ
ပမံၤဘၣ်မုၢ်မုၢ်ခုၣ်ခုၣ်သီတနၢ်ကျၢၤဘျီၣ်ဘျီၣ်ဘျီၣ်ဘျီၣ်န့ၣ်လီၤ.

ယၢ်သီတသီလၢရူက့ၢ်ရၣ်ဘျီၣ်ဖးဒိၣ်အပူၤဆူၣ်ဘီကိးစူးဝနးဘူၢ်မံးကဘီယူၤ ပျီ ၁၈-၀၆-၀၈

မ့ၢ်ဂီၤလၢအလီၤသ့ၣ်ပိၤသးဝးတဂီၤအံၤဒုးဖုးသံနီၣ်ထီၣ်ယၢဂီၤဒိၣ်မး, လၢ ၂ နၣ်ရံၣ်
ဖဲမ့ၢ်တဆ့ၣ်ဝါထီၣ်ဒ်ဘၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. ပစံးဘျူးကစၢ်ယွၤဒီးယွၤဘါထုကဖၣ်တၢ်
လၢပတၢ်ကလဲၤတၢ်လၢအယံၤအစၢၤအဂီၢ်လီၤ. ဝံၤဒီးပအိၣ်ကတၢ်ကတီၢ်ထီၣ်က့ၤ
တၢ်ကိးမံၤဒဲးန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ဂီၤ ၄ နၣ်ရံၣ်ဘၣ်တစုပှၤဟဲဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်ပှၤဒိၣ်မးဒီးကိၣ်ဆီ
ဒိၣ်တနီၤန့ၣ်လီၤ.

ပအိၣ်ခိးတၢ်တစိၢ်ဖိဝံၤဖဲ ၆ နၣ်ရံၣ်န့ၣ် ပဟးထီၣ်လၢရူက့ၢ်ရၣ်ဘျီၣ်ဖးဒိၣ်အပူၤန့ၣ်
လီၤ. ပလဲၤဒီးစၢ်ကိးရူက့ၢ်ရၣ်အဘး(၆)ဒီးလဲၤဆူၣ်ဘီကိးန့ၣ်လီၤ. ကျီၣ်တဲၣ်ပၤ
ကီၢ်လဲၤဒီးပှၤတကလၢကနဲၣ်န့ၣ်ပှၤကျဲးဒီးခိးန့ၣ်တၢ်လၢပဂီၢ်လၢကျဲးဒိၣ်ဘိညါန့ၣ်လီၤ.
ရူက့ၢ်ရၣ်စၢၤ, တၢ်ဘျူးဒိၣ်မးလၢနဟ့ၣ်လီၤပှၤလီၢ်မံၤလၢပကမံၤအဂီၢ်, ဟ့ၣ်ပှၤတၢ်အိၣ်
ဒီးတၢ်လဲၤတၢ်က့ၤခဲလၢ်, ဒီးပစံးဘျူးဘၣ်စၢ်ကိးကျီၣ်တဲၣ်ပၤကီၢ်လၢအယံၤဒီး
ပှၤနဲၣ်န့ၣ်ပှၤကျဲးဒီးခိးပှၤအယိလီၤ.

ပလဲၤတၢ်ဒီးဖဲ ၈ နၣ်ရံၣ်ယၣ်ယၣ်န့ၣ်ပတူၤယီၤဆူၣ်မဲဆိးဆူၣ်ဘီကိးပၤကီၢ်ဒီးသုး
ခိးတၢ်အလီၢ်တတီၤန့ၣ်လီၤ. ထဲန့ၣ်တဘျီပဘၣ်အိၣ်ပတုၢ်ဒီးအိၣ်ခိးတၢ်တစိၢ်ဖိလၢ
တၢ်တမံၤမံၤအဂီၢ်, တၢ်မနုၤလဲၣ်န့ၣ်ယတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ဖဲပအိၣ်ခိးတၢ်ဒီးကွၢ်ဝုၤကွၢ်

ဝီတၢ်လၢသိလုၢ်ဘၢး(၆)ပူၤအဆၢကတီၢ်ဘၢး(၆)ဖးထီၣ်အကၢတဆိဟဲယီၤဒီးအိၣ်ပတၢ်ဘူးဒီးပှၤန့ၣ်လီၤ. သုးဖိအကျါတကၢလဲၤအိးထီၣ်ဝဲတၢ်ဟံတၢ်ဖိတၢ်လံၤအလီၢ်လၢသိလုၢ်အကပၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ပျၢ်န့ၣ်အထွံၣ်ဖးဒိၣ်လၢကနၢကွၢ်တၢ်အစိဖဲန့ၣ်, ယကွၢ်စိယီၤဒီးယပျံၤတၢ်ဒိၣ်မးလီၤ.

ဖဲယကွၢ်ယီၤဆူကျဲအဝဲတကပၤတခီ ယထံၣ်ပယီၤဒီးကညီသးစၢ်လၢအတမ့ၢ်ပှၤလၢအဖိးသဲစးကအိၣ်အဂၢ ၃၀, အဝဲသ့ၣ်ဟဲက့ၤလၢဝှံၤဘီကိးတခီဒီးဘၣ်ဖိၣ်ဖဲတၢ်လီၢ်အဝဲအံၤဝံၤကီၣ်တဲၣ်ပၤကီၢ်တဖၣ်ဖိၣ်သမံသမိးအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အထၢၣ်အမိၣ်တဖၣ်တခီဘၣ်တၢ်တၢ်လီၤကွၢ်အီၤလၢကျဲအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝံၤဒီးပၤကီၢ်ဒီးသုးခိၣ်တၢ်လီၢ်အသိလုၢ်ဟဲတဆိ, ထၢၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဟံထီၣ်အီၤလၢသိလုၢ်အဝဲန့ၣ်အပူၤဒီးမ့ၢ်ပှၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ထီၣ်ဆူအသိလုၢ်ဒ်ဝဲအပူၤဒီးဟးထီၣ်, တၢ်ဆှၢအဝဲသ့ၣ်ဆူလဲၣ်န့ၣ်ယတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ယစံးဘျုးကစၢ်ယွၤလၢ, ယအိၣ်ဘၣ်လၢဘၢး(၆)သိလုၢ်လၢအပူၤဖျဲးဒီးအဘၣ်တဖျၢၣ်အပူၤအယိန့ၣ်လီၤ.

ဖဲယလဲၤလၢကျဲဆူဝှံၤဘီကိးအခါ, ယထံၣ်ဘၣ်လၢ လၢယမဲၣ်ညါတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လီၤဘီလီၤမ့ၢ်တဖၣ်အိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးန့ၣ်လီၤ. တကးဒ်ဘၣ်ဖဲလဲၤန့ၣ်လီၤဆူဝှံၤဘီကိးအပူၤအခါကျဲမ့ၢ်ကျဲဘိသ့ၣ်တဖၣ်လီၤဘီလီၤမ့ၢ်ဆံးဒိၣ်လဲၣ်န့ၣ်တဲတသ့လၢဘၣ်. သ့တနၢကျၢပအိၣ်ဒ်လၢဘၢး(၆)အပူၤဒီးဖဲ ဟါလီၤခီ ၃ န့ၣ်ရံၣ်ယၣ်ယၣ်န့ၣ်ပတၢ်ယီၤဆူဝှံၤဘီကိးစူၢ်ဝနးဘျုးမံးကဘီယူၤသန့န့ၣ်လီၤ.

ဖဲပဟးထီၣ်လၢသိလုၢ်အပူၤအဆၢကတီၢ်, ကီၣ်တဲၣ်တူၢ်ဒိၣ်ကီၢ်ဒိၣ်မုၢ်ဖိလီၤအဲၣ်လီၤကွံတက (ဖဲန့ၣ်အခါသးဖိတခီကနိးထီၣ်တစးစး)ဟဲဒီးထံၣ်လိာ်သးဒီးပှၤဝံၤလဲၤဆှၢပှၤဆူတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲဒီးကျဲန့ၣ်ပှၤတၢ်တဆိဝံၤတဆိလၢပကလဲၤယီၤဆူကဘီယူၤသန့ဖးဒိၣ်တတီၤအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢခံကတၢ်ဖဲဟါလီၤခီ ၄း၄၀ န့ၣ် ပလဲၤတုၤဆူကျဲစၢလၢပကဘၣ်လဲၤဒီးထီၣ်ကဘီယူၤအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကီၣ်တဲၣ်တူၢ်ဒိၣ်မုၢ်ကီၢ်ဒိၣ်မုၢ်အဝဲန့ၣ်ဒုးနဲၣ်ပှၤလၢကဘီယူၤလၢပကဘၣ်လဲၤဒီးအီၤတဆိန့ၣ်ဝံၤဒီးဟံတုၢ်ပှၤဖဲန့ၣ်မ့ၢ်လၢအဝဲဘၣ်က့ၤကဒါက့ၤလၢကကတဲၢ်ကတီၢ်န့ၣ်တၢ်လၢ

ကညီဖိလားဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

ဟံၣ်ဖိယိဖိအသိတၢ်အကီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပစံးဘျုးစံးဖှိၣ်အိၤဝံၤဒီးပအိၣ်ခိးကဘီယုၤ လၢတၢ်အိၣ်ခိးတၢ်လီၤတစိၣ်ဖိန့ၣ်လီၤ. ဂီၤပၤန့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်တ့ၢ်အိၤလၢမၢ်ထံက လၢဝါဆၣ်တဖၣ်အယိပကွၢ်ယီၤတၢ်ဆူတၢ်ပျီၤပူၤသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကဘီယုၤတဖၣ်ဟးထီၣ်ဒီးဟဲက့ၤစိၣ်လီၤတဆိဝံၤတဆိန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်ယထံၣ်လၢ ကဘီယုၤအနီၣ်ဂံၢ်လဲၤဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကအိၣ်အဘၣ်အါန့ၢ်ဒီးပၤဒဲကဝီၤဖိအနီၣ်ဂံၢ် လၢမၢ်လးဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤပူၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲဟါခိၣ်လီၤ ၅:၃၀ န့ၣ်ပကဘီယုၤ “BA” လၢအမၢ်တြးထံး(ရှ်)ကဘီယုၤတဘျီ ဘျးကဟးထီၣ်လံၤအယိတၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါပုၤလၢပကအိၣ်ကတဲၢ်ကတီၤသးအဂီၢ်, ဝံၤဒီးပၤခိးတၢ်ဖိတဂၤဟဲယီၤဒီးအိးထီၣ်ကျဲၤစၢၤဒီးပၤကိးဂၤဒီးလဲၤယီၤဆူကဘီယုၤ အပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖိသၣ်ဒီးပၤလၢကလဲၤအိၣ်ဆူထံၣ်ဂၤကီၢ်ဂၤတဖၣ်တၢ်ပျဲအဝဲသ့ၣ်လၢ ကလဲၤန့ၣ်ဆိလၢတၢ်မၢ်ညါအယိပလဲၤန့ၣ်ဘၣ်အဆိကတၢ်ဒီးပယုကွၢ်ပလီၤဆ့ၣ် နီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲပၤကိးဂၤဒီးဆ့ၣ်နီၤလၢအလီၤဆ့ၣ်နီၤဖိခိၣ်ဂ့ၤဂ့ၤဒီးထၢၣ် လၢအအိၣ် ၅ ကံလိတဖၣ်အိၣ်လၢအလီၤလံတစုတၢ်တဲပုၤလၢပကဘၣ်ထီထီၣ်ပ လီၤဆ့ၣ်နီၤအယီၤတကီၢ်, ဒီးပိာ်ထွဲထီၣ်အခံလၢတၢ်ပူၤဖျးအတၢ်န့ၣ်ကျဲတဖၣ်လၢ ကဘီယုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်န့ၣ်ယံာ်ဝဲ ၃၀ မံးနံးယၣ်ယၣ်ဒီးဖဲဟါခိၣ် ၆:၀၀ န့ၣ်ရံၣ်ဘၣ်န့ၣ်ကဘီယုၤက နိးထီၣ်, ကဘီယုၤအဒါတခါဟူးထီၣ်တစဲးတစိၣ်ဖိဝံၤဒီးကဘီယုၤစးထီၣ်ယုာ်ဒီး ယုၤထီၣ်လၢမူဖးဖိန့ၣ်လီၤ. တၢ်ခဲးဒီးဝဲတြီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကးတံာ်အသးခဲလၢာ်အယိ ယထံၣ်တၢ်လၢတၢ်ချုတသ့နီတမံၤဘၣ်. ဖဲကဘီယုၤအိၣ်လၢတၢ်ဖးဖိလံတစု, တၢ် ကလုာ်သီၣ်ထီၣ်လၢသးခုလၢပတၢ်လဲၤတဘျီအံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၉:၀၀ န့ၣ်ရံၣ် မုၢ်နၢခိန့ၣ်ပုၤဟဲဟ့ၣ်အိၣ်ပုၤလၢကိၤလၢဝါဟါတၢ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤဟဲဟ့ၣ်လီၤပုၤတၢ်အိၣ်တၢ်အိတဖၣ်တဘျုးဘျီညါန့ၣ်လီၤ. စီၤန့ၣ်မူတခါမုၢ်လၢဒီ တနံၤလီၤဘျးဒိၣ်မးအယိဖဲအိၣ်ဟါတၢ်အိၣ်ဝံၤမၤဘၣ်ထီၣ်လီၤဒီးမံသပုၤဘၣ်သးတ

ဘျီဘျီန့ၣ်လီၤ။ ယမူၤသိလုၣ်ဒီးမူၤစွဲၣ်ကိးကဘီယူၤအယိမံဘၣ်တမ့ၢ်အါအါဘၣ်။ မံတဘျီဘျီ၊ နီၣ်ထီၣ်သးတဘျီဘျီဒီတနုၤညါန့ၣ်လီၤ။

ဖဲမ့ၢ်ဆုၣ်ထီၣ် ၁:၀၀ န့ၣ်ရံၣ် (ကွီၣ်တဲၣ်နီၣ်ထီၣ်) ဘၣ်တစု၊ ဖုးသံနီၣ်ထီၣ်ဝံၣ်မံကဒါ ကွၢ်တန့ၢ်လၢၤဘၣ်။ ပှၤကိးဂၢၤဒီးယၣ်ယၣ်ဖုးသံနီၣ်ထီၣ်စွဲၣ်ကိးန့ၣ်လီၤ။ ထဲန့ၣ်တဘျီ ပှၤဟဲဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်ပှၤလၢကိၤလၢဝါအဂီၢ်တၢ်အိၣ်ဒ်ပှၤသိၣ်လိတၢ်ပှၤလၢတၢ်ဆဲးတၢ် လၢတၢ်မၤလိအပူၤ...ဆီညၣ်ဧါ မ့တမ့ၢ် ကျီၤညၣ်ဧါ...န့ၣ်လီၤ။

ဖဲဂီၤ ၂:၅၀ မံးနံး (ကွီၣ်တဲၣ်နီၣ်ထီၣ်), မ့မ့ၢ်အီးစတြလံယါနီၣ်ထီၣ်တခီ ၅:၄၅ မံးနံး, အဆၢကတီၢ်ကဘီယူၤစးထီၣ်ယူၤလီၤဒ်သိးအကစီၢ်လီၤအဂီၢ်လီၤ။ ဖဲ ၆:၀၀ ဘၣ်တစုကဘီယူၤစီၢ်လီၤဒီးပဲကိးဂၢၤဒီးပဟးထီၣ်လၢတၢ်ချၢန့ၣ်လီၤ။ ထဲန့ၣ်တဘျီ ကဘီယူၤမုၢ်တူၢ်တမံၤ (crew) တဖၣ်ဆၢဂ့ၤဆၢဝါပှၤ, ဒီးပဲတခီပဆၢဂ့ၤဆၢဝါ ဆၢကွၢ်အဝဲသ့ၣ်ဝံၣ်ပလဲၤယီၤကဒါကွၢ်လၢတၢ်သမံသမိးပှၤလဲၤတၢ်ဖိအသန့န့ၣ် လီၤ။

တချုးလၢပတုၤယီၤဆူတၢ်လီၤအဝဲန့ၣ်ဒ်ဘၣ်အခါကိၤလၢဝါပိာ်မုၢ်ယံလၢတကါ ဟဲထံၣ်လိာ်သးဒီးပှၤဒီးလဲၤဆှၢပှၤဆူတၢ်လီၤလၢပကဘၣ်လဲၤအလီၤန့ၣ်လီၤ။ ဒီး ပလဲၤလီၤဆူတၢ်ဖိလၢတတိၤဝံၣ်ထီၣ်စိာ်ထီၣ်ကွၢ်ပတၢ်ဘိၣ်လၢအလွဲၤအိၣ်အက လုာ်ကလုာ်တဖၣ်ဒီးတီၣ်ထီၣ်ကွၢ်အီၤဆူလုၣ်ဖိအပူၤဒီးလဲၤဆိၣ်ယီၤအီၤဆူတၢ်ဒိ ကွၢ်သမံသမိးထၢၣ်အသန့န့ၣ်လီၤ။ တၢ်ခဲလၢာ်ခဲဆွဲၣ်ဝံၣ်အလီၤခဲ, ပဟးထီၣ်ကွၢ်လၢ တၢ်လီၤအံၤအကျဲၤစၢၤဒီးလဲၤယီၤဆူတၢ်ထံၣ်လိာ်သးအလီၤ, လၢအမ့ၢ်ကဘီယူၤ သန့တၢ်လီၤအကတၢ်အကျဲၤဟးထီၣ်န့ၣ်လီၤ။

ဝုၢ်စူးဒနံၣ်ဧါ - ဂီၤလၢအဂ့ၤနီၣ်...တနံၤအံၤမ့ၢ် ၁၉ သီလိယူၤ ၂၀၀၈ အနံၤ, ဒီး မ့ၢ်စွဲၣ်ကိးယတၢ်ဟဲတုၤဆူကီၢ်အီးစတြလံယါအိၣ်ထံးကတၢ်တနံၤန့ၣ်လီၤ။ ဟ့...ဟ့...ဟ့...နသ့ၣ်ညါလံဧါ...ခဲအံၤန့ၣ်နလိာ်ဘၣ်လံတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီး တၢ်ဟံဆူၣ်ထီၣ်သးလံမၢၣ်..

ကညီဖိလားဟိုဒ်ခိဒ်ဘုဒ်အကလုာ်

ပုၤအါဒီးအါဂၤဟဲန့ၣ်ဒီးဟးထီၣ်လၢကဘီယုၤသန့အကျဲစၢၤဟးထီၣ်, အဲသ့ၣ်ဆါဂုၤဆါဝါလိာ်သးတဂၤဒီးတဂၤ, နံၤကမ့ၢ်ဆါလိာ်သး, ကိးပသုတၢ်အိၣ်တနီၤ, တနီၤတခီလုၤယုၤလိာ်က့ၤအသး, ဟဲအိၣ်အတံၤသကိးဒီးအဟံၣ်ဖိယိဖိဒီးတနီၤနီၤတခီဖျါလၢအဟဲလၢတၢ်ပညိၣ်အဂုၤအဂၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢအဲသ့ၣ်အကျိယၤဒီးယပုၤဟံၣ်ဖိယိဖိစ့ၢ်ကိးလုၤယုၤကွၢ်ပုၤလၢကဟဲအိၣ်ပခိၣ်တဂၤန့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ဆၣ်ပုၤလၢပသ့ၣ်ညါအိၤဖဲန့ၣ်ပတထံၣ်န့ၣ်အိၤနီတဂၤဘၣ်. တချုးလၢပဟဲဖဲအံၤဘၣ်န့ၣ်ယဖါတၢ်လၢအဟဲအိၣ်ဟဲဖဲအံၤတဂၤတဲဘၣ်ယၤလၢလိာ်တဲစိအပုၤလၢအဲကဟဲထံၣ်လိာ်အသးဒီးပုၤဖဲကဘီယုၤသန့ဖဲအံၤန့ၣ်လီၤ. ပလုၤယုၤအိၤန့ၣ်ကအိၣ်တစိဖိ, အဲတဟံၣ်ထီၣ်ဘၣ်. တၢ်မနုၤလဲၤကမၣ်အသးလဲၣ်. ဖဲန့ၣ်ပဂုၢ်ကျဲးစးကိးလိာ်တဲစိဆူအဲအိၣ်တဘျုးဘျီဒီးလၢကျဲးအါဘိအပုၤဘၣ်ဆၣ်တဟူဘၣ်. တၢ်ကိာ်တၢ်ဂီၤလီၤဘၣ်ပုၤလံၤမၢၣ်. ပကျဲကတၢ်ဟုၤသးလၢၣ်လံၤမၢၣ်. မတၤကမၤစၢၤက့ၤပုၤတဂၤလဲၣ်.

ဖဲန့ၣ်ယဆိကမိၣ်ထီၣ်, “န့ၢ်မူၤ...သ့ၣ်နီၣ်ထီဘိလၢဖဲန့ၣ်လၢကိာ်ချၢအခါနသ့ဆိကမိၣ်တၢ်, နမ့ၢ်ချဲအိၣ်လၢနကကွၢ်ယုၤဒီးထံၣ်တၢ်အဂီၢ်, ဒီးနကိာ်ပုၤအိၣ်လၢနကသံကွၢ်ဒီးကတိၤတၢ်အဂီၢ်လီၤ.”

ယပါဒီးယၤပဟးဆူအံၤဆူဘးဒီးကွၢ်ယိာ်တၢ်ကဟးဒီးပဖးတၢ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤတဖၣ်တခါဘၣ်တခါဒီးလၢခံယထံၣ်ဘၣ်တၢ်ကွဲးရၤလီၤသးတခါလၢအကွဲးလီၤဝဲ, “မၤအ့ထၢၣ်နဲးကလိသ့ – Free Internet Access ” လီၤ. ယဆိကမိၣ်ယမုၢ်ဂၢ်လၢကိာ်စုကမိ (Singapore) တဂၤဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကအိၣ်လၢ (online) အမၤမုၢ်လီၤ.

အယိယကကွဲးလီၤလံာ်ဆူအိၣ်ဒီးမၤအဆဲးတဲဘၣ်ယဖါတၢ်လၢကဟဲအိၣ်ပုၤအဂီၢ်လီၤ. မ့ၢ်လၢယဆဲးကျိးယမုၢ်ဂၢ်တန့ၢ်အယိယဟံၣ်တၢ်ထဲတၢ်ကစီၣ်လၢအမ့ၢ်, “ပဟဲတုၤလီၤလၢကိာ်အိးစုၤလံၤယိလံၤဒီးပလိာ်ဘၣ်လၢအဲကဟဲအိၣ်န့ၣ်ပုၤအဂီၢ်

လီ၊ တကတီယီယပါလဲ၊ဆူပုဒ်ခိးတံအအိဒ်ခိးယုတံမၤစၢလီ၊ ပုဒ်ခိးတံတဲ
ဘၣ်ယပါလၢကဘၣ်ဆဲးလီတဲစိလၢကီအိးစကြလံယါပုဒ်လဲအဂီလီ၊ ပဆိဒ်
လီ၊နီၣ်ဂံၢ်တဝီဘၣ်တဝီခိးလၢခံကတၢ်ပကိးလီတဲစိန့ၣ်ဒဲန့ၣ်လီ၊ ပအိၣ်ကတၢ်
ထီပသးလၢကဘီယူပျီ ၃ န့ၣ်ရံၣ်ဘျီလံလီ၊ ဂီအီအန့ၣ်ရံၣ် (၁၀) ယဖါတံၢ်ဟဲခိး
ပုတဂၤလၢကကွၤကိးပဝဲဆူအပုတံအိၣ်ဖျိၣ်ဖိတဂၤအဟံၣ်လီ၊

အဝဲန့ၣ်ပာ်ဝဲလၢပကဟဲခိးကဘီယူ AF ခိးဟဲအိၣ်ခိးဟဲစၢပုတချုးပဟဲတုခိး
ပဆိတလဲကွံာ်ပကဘီယူဆူ (BA) န့ၣ်တသ့ၣ်ညါချုးဝဲဘၣ်န့ၣ်လီ၊ မ့ၢ်လၢအဝဲ
ဆိကမိၣ်ဝဲလၢ AF အယိကဟဲကွၤကဒါကွၤဝဲလၢမ့ၢ်နီန့ၣ်လီ၊

ယဖါတံၢ်မၤဟဲစၢတံၢ်သ့ၣ်မ့ၢ်နီဖးမ့ၢ်သီခိး TAFE ခိလုၣ်ကွံာ်အယိအဝဲလဲၤကိး
ယၤခိးယပုၢ်ပိာ်မ့ၢ်လၢကလဲၤထံၣ်လိာ်သးခိး TAFE ခိလုၣ်ကွံာ်, ကွံာ်ခိၣ်ကွံာ်သရၣ်
တဖၣ်လၢကဆဲးလီမံၤအဂီလီ၊ သရၣ်သရၣ်မ့ၢ်တဖၣ်တဲဝဲလၢမၤယၤခိးယပုၢ်
ပိာ်မ့ၢ်ဟဲခိးစးဖဲပအိၣ်မ့ၢ်ထီၣ်ကွၤအခါလီ၊ မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်ညါဝဲလၢပ
ဟဲလီတုၤသီခိးသ့ၣ်ညါဝဲလၢတံၢ်ဘျးပသးခိးပမူၤစ့ၢ်ကိးကဘီယူအယိလီ၊

ပဟဲကွၤလၢကွံာ်ခိးပလဲၤဆဲးလီမံၤလၢစထၢၣ်လုး(ခ်) (Centrelink) ဝံၤလဲၤဆူစ့
တးအိးထီၣ်စ့တးစရီခိးဝံၤအလီၢ်ခံဆဲးလီမံၤလၢတံၢ်ကွံာ်ထွဲကူစါယါဘျီကသံၣ်
အဂီၢ်ဖဲမဲးဒ်ခဲ(ရ်) (Medicare) လီ၊ မ့ၢ်လၢပဟံၣ်ဖိယိဖိတဖၣ်တပၣ်ခဲလၢာ်အယိ
အဝဲသ့ၣ်မၤပဟဲကွၤလၢခံတသီန့ၣ်လီ၊ ပဟဲကွၤကဒါကွၤဆူပဟံၣ်အခိၣ်ထံးတ
ဖျၢၣ်ဖဲပဟဲတုၤယီၤဝံၤအိၣ်သကိးဟါတံၢ်အိၣ်ဝံၤလဲၤဆူယဖါတံၢ်အဟံၣ်လီ၊

ပမၤတံၢ်ဝံၤအါမးလၢအခိၣ်ထံးတနံၤအယိတအါထဲန့ၣ်ညါဘၣ်, ဖဲပတုၤလၢယဖါ
တံၢ်အဟံၣ်အခါတံၢ်သကိးတနီၤဟဲဟးအိၣ်သကိးပုၤဝံၤပတၢ်သကိးယွၤစးထီၣ်ပ
တြၢၤကစၢ်ယွၤလီ၊ ဝံၤမ့ၢ်လၢပလီၤဘျးလီၤတီၤဒိၣ်မးအယိပကွၤန့ၣ်ဆူလီၢ်မံခိၣ်
န့ၣ်လီ၊

ခံနံၤတနံၤဖဲကီၢ်အီးစၢ်တြၢ်လံၤယါၤ ၂၀,လါယုၤ၂၀၀၈နံၣ်

မ့ၢ်လၢမဟါကၢၢ်တၢ်ဘျးတၢ်တီၤသးဒိၣ်မးအယိၣ်ပၢ်ထီၣ်စၢ်ခံတဖဲးလီၤ. ယပၢ်ထီၣ်ကအိၣ် ၈ နံၣ်ရံၣ်ဘျၣ်လံၤလီၤ. ဖဲပအိၣ်ဂီၤတၢ်အိၣ်ဝံၤ ၈ နံၣ်ရံၣ်အဆၢကတီၢ်ပအိၣ်ဘျးအိၣ်သါတဖၢ်ဖိဒီးပလဲၤသကိးဆူ Medicare အရူၤန့ၣ်လီၤ. သိလ့ၣ်အါတက့ၢ်ဒီးဝဲသ့ယဲၣ်ဂၤလီၤ. ပလဲၤဆူ Medicare, ဝံၤလဲၤဆူစုတးဝံၤဟဲက့ၤမၤဝံၤတၢ်မၤဖဲ Centrelink န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆၢကတီၢ်ယံာ်ဝဲ ၃ နံၣ်ရံၣ်လၢပကဆဲးလီၤမံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဝံၤပလဲၤပူၤတၢ်ဖဲန့ၣ်ထံၣ်စံထံၣ်ကျးရိၣ်ဖျိၣ်ဒ်သီးပကယုၤပူၤန့ၣ်တၢ်တြၢ်လံၤတဖၢ်အဂီၢ်လီၤ. နဟဲဖဲအံၤနကဘၣ်တြၢ်လံၤဂ့ၤလီၤ. ဝံၤမ့ၢ်လၢယမ့ၢ်ဂံၢ်တက့ၤကွဲအိၣ်ပုၤမ့ၢ်အယိၣ်ပလဲၤအိၣ်သကိးမ့ၢ်လၢအဟံၣ်လီၤ. ဝံၤယတခွါတက့ၤဟဲက့ၤဆူယၤလၢပဟံၣ်လီၤ.

သၢနံၤတနံၤဖဲအီးစၢ်တြၢ်လံၤယါၤ ၂၁,လါယုၤ၂၀၀၈နံၣ်

တၢ်ဒီးစးဒီးတၢ်ဆဲးလီၤမံၤလၢခီလုၣ်ကွီ

ဖဲလါယုၤအသီ (၃၀) ယလဲၤဒီးစးက့ၤကဒီးတဘျီလီၤ. ပုၤဟဲဒီးစးအဂၤ (၂၀၀) ဘျၣ်လံၤလီၤ. ယထံၣ်ပုၤအါထဲအံၤညါလီၤသ့ၣ်ဟီၤသးဝးလီၤ. အဝဲသ့ၣ်တဲကိၤလၢဝါဖျးဒိၣ်န့ၣ်ယၤအယိၣ်တၢ်န့ၣ်န့ၣ်ယကိၤလၢဝါကိၣ်စ့ၤလီၤဝဲန့ၣ်လီၤ. ယဆိကမိၣ်လၢယတဖျိတၢ်ဒီးစးလၢညါတခီဘၣ်ဆၣ်လၢခံယဖျိထီၣ်ဝဲဒီးယဟ်ဃုာ်လၢပုၤဃုထၢယၤ (၁၆ - ၁၇) ဂၤအကျါန့ၣ်လီၤ. အယိၣ်လၢခံယထီၣ်ဘၣ် TAFE ခီလုၣ်ကွီန့ၣ်လီၤ. ယသ့ၣ်ညါလၢယဘၣ်ဆိၣ်ဂ့ၤဒီးယဘျၣ်ယတီၤဂ့ၤဒိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ယၤလီၤ. ယမၤလိ TAFE ခီလုၣ်ကွီမ့ၢ်ဝံၤယထီၣ်က့ၤဖျၣ်စိမိၤကသ့န့ၣ်လီၤ. ပကဘၣ်ဂုာ်ကျးစးလၢပတၢ်အိၣ်မူခါဆူညါအဂီၢ်လီၤ.

ခဲသလုးသီခါတက့ၤလၢအမံၤမ့ၢ် (Father Ron Nissen) လၢအမၤသကိးဃုာ်တၢ်ဒီးယပါဖဲ LMC ကိတက့ၤအံၣ်ဒီးဟးလိာ်ကွဲပုၤလၢစးဒ်န့ၣ်အဝံၤပူၤလီၤ. ပသ့ၣ်ဟီၤသးဝးဒိၣ်မးဒီးဖုလိၣ်, ယၤ, လၢပဲၤဒီးသးမူပစံၣ်န့ၣ်သကိးဆူသိလ့ၣ်ပုၤပဲၤဒီးတၢ်သးခုလီၤ. တၢ်လီၢ်အဆိကတၢ်တတီၤလၢပလဲၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ် (Sydney Harbor)

ကဘိသနန့်လီ၊

ပဟးလိာ်ကွဲလၢကဘိသနအကပၤဒီးပထံၣ်စွဲၣ်ကိးတၢ်သုၣ်ထီၣ်တဖၣ်. သိလုၣ်, လုၣ်မ့ၣ်အူ, ချံ, ကဘိဒီးထီ (Ferries) တဖၣ်လဲၤဝဲၤလဲၤဝဲၤဆူအံၤဆူဘးလီၤ. ဝံပလဲၤယီၤဆူ Opera House အိၣ်တၢ်အလီၤလီၤ. ပထံၣ်ပှၤဆုၣ်ကိၢ်ဖိတဖၣ်ဟးကွၢ်ကိတၢ်လၢ Opera House အပူၤလီၤ.

ပဟးလိာ်ကွဲၣ်စွဲၣ်ကိးတၢ်သုၣ်တၢ်တမံၤမံၤဒီးပှၤလၢအထံၣ်ဝဲဒီးကဘၣ်ကိးပှးဆိဝဲလီၤ. ပါဒိၣ်ရီ (Father Ron) မၤပလုကွၢ်ကဘိရံကွၢ်ဖိလၢပှၤဂီၢ်မုၢ်တဖၣ်အကျါလီၤ. ယဲယထံၣ်ဆိပှၤကဘိရံကွၢ်ဖိတဂၤဒီးယပှးဆိအိၣ်အလီၤပါဒိၣ်ရီတဲဝဲသၢကဟ့ၣ်ယၢခိၣ်ဖးလီၤ. အဝဲအခိၣ်ဖးမ့ၢ်ဝဲကဟ့ၣ်ဒုးဒီးယၢဟီၣ်လၢလုၣ်မ့ၢ်အူန့ၣ်လီၤ.

အဝဲမၤပလုထၢမ့ၢ်ပအဲၣ်ဒီးဟးကွၢ်ကိတၢ်လၢပခိၣ်ခါ မ့တမ့ၢ် ဟးလၢကဘိသနန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢယတဒီးဘၣ်ဟီၣ်လၢလုၣ်မ့ၢ်အူနီတၢ်ချီဘၣ်အယိယယုဒီးလုၣ်မ့ၢ်အူဒီးပှၤဂၤတဖၣ်ဘၣ်ပိာ်ယခံန့ၣ်လီၤ. ပါဒိၣ်ရီပှၤန့ၣ်ပှၤလုၣ်မ့ၢ်အူလဲးမးတဂၤတဘျီဒီးပလဲၤန့ၣ်လုၣ်မ့ၢ်အူသန့ဒီးထီၣ်လုၣ်မ့ၢ်အူလီၤ. ဝံပဟဲကွၢ်ကဒါကွၢ်ဆူကဘိသနန့ၣ်သိလုၣ်ဘး(၆) န့ၣ်လီၤ.

ဖဲန့ၣ်လဲးမးဝံပလဲၤန့ၣ်န့ၣ်ဒီးဟီၣ်လၢလုၣ်မ့ၢ်အူ. သိလုၣ်ဘး(၆)ဒီးထီ (Ferry) သုတခါဝဲၤတခါဝဲၤဒီးနံၤညါန့ၣ်လီၤ. မုၢ်ဆါခါပါဒိၣ်ရီပှၤန့ၣ်ပှၤကိၣ်ညၣ်ဆဲးသိ ၁ ဘိၣ်ဒီးပအိၣ်သကိးဖဲပါဒိၣ်ရီလဲၤဟံးကွၢ်အသိလုၣ်အခါလီၤ. ဖဲသိလုၣ်ဟဲတုၤအခါပန့ၣ်လီၤဆူသိလုၣ်ပှၤဒီးနီၣ်ထီၣ်သကိးသိလုၣ်ဒီးပဒီးသကိးသိလုၣ်ဖဲစူးန့ၣ်တၢ်အဖိခိၣ်လၢအမ့ၢ်ကိုအိစကြလံယာအတၢ်မံၤဟူသၣ်ဖျါတဘိန့ၣ်လီၤ.

ပလဲၤဆူကလံၤစိးတကပၤထံၣ်ဘၣ်ကဘိယူၤတဖၣ်ယူၤထီၣ်ယူၤလီၤ, ကဘိတဖၣ်ဟးဝဲၤဝဲၤလၢပိၣ်လဲၣ်ပှၤတၢ်မုၢ်ဘၣ်ယၢတဘိလီၤ. တၢ်ဒ်သိးအံၤယတထံၣ်ဘၣ်နီတဘျီဒီးဘၣ်. အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်အဆိကတၢ်တဘျီဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢအဖျါယံလၢဒိၣ်မးလီၤ. တယံၣ်ဘၣ်ပါဒိၣ်ဟဲကွၢ်ကိးပှၤဆူအအိၣ်တၢ်အလီၤပစံၣ်လီၤဟးကသုၣ်ကသိးဒီးထီၣ်ကဒီးသိလုၣ်ဒီးဟဲကွၢ်ကဒါကွၢ်ဆူဟံၣ်န့ၣ်လီၤ.

လွံၣ်နံၤတနံၤလၢအီးစၢ်တြုလံၤယါအပူၤမုၢ်အိၣ်ဘျးနံၤ, လါယုၤ၂၂သီၣ်၂၀၀၈နံၣ်

တဂီၢ်အံၤမုၢ်မုၢ်အိၣ်ဘျးနံၤဒီးယမံၤဆၢထၢၣ်စၢ်တစးလီၤ. ယစးထီၣ်ကွဲးလံာ်ဘၣ်
ယးယတၢ်လဲၤဖးထီၣ်အဂီၢ်သီးပုၤအဂၢၤတဖၣ်ကသ့ၣ်ညါဖးဘၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. မုၢ်ဆါခီ
၁ : ၃၀ န့ၣ်ရံၣ်ပလဲၤထီၣ်တၢ်ဘါယုၤကွီၤဒီးဖဲဟါခီယုၤန့ၣ်ရံၣ်န့ၣ်ပါဒိၣ်ရီၣ်ကွဲးပုၤလၢ
ပကလဲၤအိၣ်သကိးမုၢ်ဒီးအဝဲဟဲအိၣ်ပုၤလၢဟံၣ်အယိပလဲၤဟီၣ်အခံၤဒီးလဲၤအိၣ်မုၢ်ဖဲ
Dooleys ဖဲ စုၣ်ဘၢဘျးချးဘၣ် (Silver View Club) န့ၣ်လီၤ.

ပအိၣ်သကိးတၢ်ထံတၢ်နီၣ်တစးဝံၤပအိၣ်သကိးကိၤလၢဝါတၢ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. အါ
ပါပါ...ကိၤလၢဝါတၢ်အိၣ်တဖၣ်အံၤအါမးအါနီၣ်ကီၢ်လီၤ. အိၣ်ဝဲဒီးထိးညၣ်ဖးဒိၣ်
တလိၣ်, အၣ်လူဟၢတဖၣ်, တၢ်ထံတၢ်နီၣ်ဒီးသဘၣ်ဒီးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ယမူၤတစးဒီး
မံၣ်ဘၣ်ယသးတစးဖဲအယိယအဲၣ်ဒီးကွၢ်ဟံၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပါဒိၣ်ရီၣ်တဲတၢ်
တဝံၤဘၣ်အယိဖဲအဝံၤပဟဲကွၢ်သကိးကဘၣ်မုၢ်နီၣ်အန့ၣ်ရံၣ် (၁၀) လံၤလီၤ.

ယံၢ်နံၤတနံၤလၢကီၢ်အီးစၢ်တြုလံၤယါအပူၤ-၂၃သီၣ်,လါယုၤ၂၀၀၈နံၣ်

တနံၤအံၤမုၢ်လၢတၢ်သ့ၣ်နံၤဖးသီလၢယကဘၣ်လဲၤထံၣ်ဒီးပုၤတအိၣ်နီၣ်တဂၢၤဘၣ်အ
ယိယဆိကမိၣ်ယကဟးလိာ်ခိၣ်လိာ်ကွဲးဒီးဟးကွၢ်ကီၢ်တၢ်လီၤ. အယိဖဲပအိၣ်ဂီၢ်တၢ်
အိၣ်ဝံၤဒီးယၢဒီးယဒီးပုၤဝါခါခါပလဲၤဟးလိာ်ကွဲးလီၤ. ပတထံၣ်ပုၤလၢကျဲးမုၢ်ခိၣ်
ဘၣ်. ဟံၣ်တဖၣ်လီၤကံတၢ်အိၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်ခိၣ်ပုၤဘျးဘျးဒီးလီၤသယုၢ်သညိ
ဝဲဒိၣ်မးလီၤ. ယအဲၣ်ဒီးထံၣ်ပုၤတဂၢၤဒီးဆၢဂုၤဆၢဝါဘၣ်အီၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တံၤ
သကိးသ့ၣ်ဒၤ, တၢ်လီၤဖဲအံၤတၢ်သီးဒီးပအိၣ်တၢ်လီၤလၢညါဘၣ်. နကဖုးဘၣ်န
သးဖဲနဟဲတုၤဖဲအံၤအါလီၤ. ပဟးဖဲကျဲးတီၤလီၤတတီၤဘၣ်တတီၤ, တသနၢၣ်
ဘၣ်တသနၢၣ်လီၤ. ကလံၤအူကသ့ၣ်ကသ့ၣ်, တၢ်ခုၣ်ဒီးတၢ်လီၤသယုၢ်သညိ ဒိၣ်မး
န့ၣ်လီၤ. ပဟးလိာ်ကွဲးယံၢ်အယိတၢ်ဘျးပသးဒီးပဆုၣ်နီၣ်အိၣ်ဘျးဝဲလီၤ. ဖဲန့ၣ်ပ
ထံၣ်ပုၤဟီၣ်ခါတဂၢၤအသးနံၣ်အိၣ် ၄၀ ယၣ်ယၣ်တဂၢၤဟဲဒီးလွၣ်ယီၤဟဲဆူပအိၣ်တ
ခီလီၤ. ပကွၢ်အမဲာ်ဒီးလၢပသးပူၤတခီပတဲ “ပသးခုၣ်ဒီးပသ့ၣ်ဟီၣ်သးဝးလၢပဟဲအိၣ်
ဖဲနထံၣ်ကီၢ်အံၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်အဝဲကွၢ်ပမဲာ်ဒီးဆိၣ်ပုၤဒီးတဲဘၣ်မနုၤသုဘၣ်ကွၢ်
ယၢဒ်အံၤလဲၣ်” တဖၣ်လီၤ.

အဲဒီလူတို့တစ်ခါကလက်တစ်ခါလီ။ သုမ္မာယာသုကတူဘက်တစ်ခါလဲ။ တာဝဲအံ့မာယတိုဘက်အဆိကတိုဘက်တိုလအိစကြွလံယာအကျမာခိုအ ဖိခိုန့ဒီးယသးပုနိုအိတသ့နိုတဘျီဘာ။ ဝံပဟကုဆူဟံအိုဘုးအိုသါ ဒီးကုမံန့လီ။

မာနီလာခံတဖ်

မာလကိးနီဒီးယဟးထီပဟးလီဒီးလှ်မာအယိခဲအံ့ယဒီးလှ်မာအုဗ္ဗးလံ။ တနွံယီယဒီးယပိုပိမုပဘာလဲဆူကိလကဒီးစးအဂီလီ။ ယဖါတံလဲကိး ယလပကဒီးစးအဂီဒီးသရ်မုအိုခိးဟံစာပုလံ။ ဖဲပလဲတုဒီးဒီးစးတဘျီ ယီလီ။ တဒီးစးအံ့မာလဲ “Migrant Youth Course” အဂီလီ။ ယပိုပိမု အံ့ကြးလတဒီးစးအံ့အဂီဘာဆာမုမာယာဒုတလိယထီတံအံ့လါ ဘာ။ ယဘာထီလအပတီထီန့အဲအံ့လီ။

ဒ်ပကထီပုအိုဆိးလကိးအိစကြွလံယာအပူအသိးပနာလပမတံလလံ တဖ်သုဝဲ

- အိုဒီးခွဲယာလပကလဲဟးဆူတံလီလပအိုဒီးလဲကိးတီဒီး
- မနုတံအခွဲအယာဒ် တံသဘျထဲသိးတုသိးဒ်ပဟီခိုခိုဖိတဂါ အသိး
- ပခိုသုညါဟံကဲ
- အိုဒီးအစုတးလံစရီ
- အိုဒီးခွဲယာအလါအပုလါကမတံဒီးကမလိအါထီတံ
- မနုတံမာစာလါအလိဘာဝဲတဖ်လပခိုအအို
- အိုဒီးဟံပံလယးဒ်လတလိဘုကဒါကုကိးမာနီ

ကညီဖိလၢဟံၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်အကလုာ်

- အိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်မူအပတီၢ်ထီလၢဝၢ်ပူၤ
- အိၣ်ဒီးတၢ်အါကလုာ်လၢအထီၣ်ဘးခွါဆၢကတီၢ်

တချုးဖဲယဟဲအခါယမ့ၢ်မတၢလဲၣ်.

- ယအိၣ်လၢပုၤပူၤဒီးဘၣ်ဟးစံၣ်ဟးဖျိးလၢနီၢ်ဆံးခါလံၤလံၤ
- သၣ်ဝံၤလီၤဒီးတၢ်သဘူၤဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါဟံၣ်ကဲ
- ကဲပုၤဘၣ်ကိဘၣ်ခဲလၢဘၣ်တၢ်ကဝီၤယၢ်အိၣ်ဒီးထးဆူၣ်တဖၣ်လၢ (၁၃) နံၣ်အတီၢ်ပူၤ (ဖဲနအိၣ်ဘၣ် လၢထးဆူၣ်ကွီၤအပူၤန့ၣ်နသ့ၣ်နသးစ့ၢ်ကိး အိၣ်လၢထးဆူၣ်ကွီၤအပူၤလီၤ.)
- နီထီၣ်လၢအဘၣ်အိၣ်လၢကြီၢ်ပူၤအသိး
- ဘၣ်ဆၣ်မုၢ်လၢမုၢ်တနံၤကအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်မူလၢအဂ့ၤ

တၢ်ဂ့ၤဒီးတၢ်အာလၢယဟံၣ်လီၤလံၤဒီးယဟံၣ်အသီအဂီၢ်

လၢယအိၣ်ဖျၢၣ်ထီၣ်အလီၢ်ယဟံၣ်ယဃီ

- ယအိၣ်တၢ်လီၢ်အိၣ်ဒီးသကိးအါမး
- အိၣ်ဒီးတံၤသကိးဒီးဟံၣ်ဖိယီဖိဘူးတံၢ်လၢအသ့ၣ်ဂ့ၤသးဝါဒီးသးအိၣ် မၤစၢၤတၢ်
- မၤသကိးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်ဖဲသးညီအပူၤယုၢ်ဒီးဘူးတံၢ် ဒီး သကိးတဖၣ်
- တဲသကိးကျိၣ်တကျိၣ်ယီၤဒီးသးဖုံယုၢ်လၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတခါအပူၤ
- တၢ်မုၢ်ဘၣ်ပုၤလၢပကဂဲၤလီၢ်ကွဲၤဒီးသူတၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးပသကိးတဖၣ်

- ပအိန်ဒီးဟံင်ဖိလိမိလါအဒိန်
- ပသးမံပဲတၢ်အိန်ဒီးပုၤ

ဘၣ်ဆၣ်

- တၢ်တသုၣ်ညါဟံကဲပုၤဘၣ်.
- ပတထံၣ်ဟံၣ်ခိၣ်အတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ဘၣ်
- ပတၢ်သဘူၤစ့ၤဒီးတၢ်အိန်မူအပတီၢ်ဖုၣ်
- တအိန်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကမၤလိတၢ်လၢအပတီၢ်ထီၣ်ဘၣ်
- တၢ်သဘူၤလၢတၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤတအိန်

လၢကိၤအသီတဘျီ

- တၢ်သုၣ်ညါဟံကဲပုၤဒ်ပုၤကညီ
- အိန်ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အပတီၢ်လၢအထီ
- သုၣ်ညါအါထီၣ်ဝုၣ်အတၢ်အိန်သး
- ထံၣ်တၢ်အတက့ၢ်လဲၤထီၣ်
- အိန်ဒီးတၢ်ခွဲးယၢ်ဒ်ထံဖိကိၤဖိတဂၤအသိး

ဘၣ်ဆၣ်

- ပတအိန်ဒီးသကိးလၢအဂ့ၤဒီးပုၤဟံၣ်ခိၣ်ဟံၣ်ယၢ်လၢအဒိသုၣ်ဒီးသး
တဖၣ်ဘၣ်.
- အိန်သယုၢ်သညိဒီးတၢ်သုၣ်ဖံသးညိစ့ၤ

ကညီဖိလၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်အကလုာ်

- တၢ်ကိးမံၤဒဲးအပူၤဒိၣ်ဒီးနဘၣ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါလၢနကမၤန့ၢ်တၢ်ကိးမံၤ
- လိၣ်ဘၣ်တၢ်နၢ်လီၤသးဒီးတၢ်သ့ဟံးမူၤလၢနီၢ်ကစၢ်အဂီၢ်လီၤ.

ခဲအံၤမ့ၢ်လၢယအိၣ်တၢ်လံၤလၢကီၢ်အသီတဘျီဒီးကဲထီၣ်ပုၤအိၣ်ဆိးလၢစ့ၢ်စူးန့ၣ်
အပူၤလံၤအယိထီၣ်တိယဘၣ်ဂုၢ်ကျဲးစးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါလီၤယသးလၢခဲအံၤယအိၣ်
ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လံၤ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အံၤတမ့ၢ်ဒ်သိးတၢ်ဟ့ၣ်လီၤယၤညၣ်
လၢယကဘၣ်တခွဲးအီၤညီညီဖိဘၣ်. မ့ၢ်တခီယကဘၣ်ဘျီထီၣ်တခွဲးဘိ, ယုတခွဲး
ဆၣ်ဒီးဟးယုညၣ်လၢယကစၢ်လီၤ. မ့ၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လၢယယီၢ်လီၤတဘျီအံၤလဲၢ်
ဝဲ, ဒိၣ်ဝဲဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်လၢယတသ့ညါန့ၢ်ဟံၢ်တဖၣ်အါဝဲဒိၣ်မးဒီးအယိလီၤ.

